

DOCUMENTA HISTORICA 101.

Az SZTE BTK Történész Diákkör kiadványa

A „fekete tengeri” csata

Források az 1993. október 3-4-i mogadishui csata hadtörténetéhez

Fordította és a bevezető tanulmányt írta:

LENGYEL ÁDÁM

Szeged

2019

X 280401

DOCUMENTA HISTORICA 101.

Az SZTE BTK Történész Diákkör kiadványa

**A „fekete tengeri” csata
Források az 1993. október 3–4-i mogadishui
csata hadtörténetéhez**

Fordította és a bevezető tanulmányt írta:

LENGYEL ÁDÁM

Szeged

2019

SZTE Klebelsberg Könyvtár

J001282439

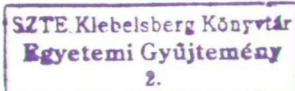
A dokumentumok forrása:

A

Maneuver Center of Excellence Libraries Donovan Research Library
(US Army, Fort Benning)

digitális kollekciója

<http://www.benning.army.mil/Library/Virtual.html>

**HELYBEN
OLVASHATÓ**

Szakmailag lektorálta:

KISS GÁBOR FERENC

Sorozatszerkesztő:

FERWAGNER PÉTER ÁKOS

Készült az Emberi Erőforrások Minisztériuma UNKP-18-3 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

© SZTE BTK Történész Diákkör, 2019

© Lengyel Ádám, 2019

HU-ISSN 1216-0954

X 280701

Tartalom

A mogadishui csata, 1993. október 3–4.	5
A forrásokról	17
Szómagyarázat	22
Rövidítések	27
Irodalomjegyzék	30
Dokumentumok	32
Gyorsreagálású Erő	
Falcon Dandár, 10. hegyi hadosztály. Az 1993. október 3-i harci bevetések összefoglalója	32
A 75. Ranger ezred 3. zászlóalja Bravo századának és a Ranger Harci Kötelék parancsnokhelyettesének tapasztalatai a fekete tengeri csata idején, 1993. október 3–4-én Mogadishuban, Szomáliában	42
A fekete tengeri csata. 75. Ranger ezred, 3. zászlóalj, Bravo század, 1993. október 3–4.	63
Tanulmány a Ranger Harci Kötelék által végrehajtott harci műveletekről a szomáliai Mogadishuból 1994. szeptember 19.	82
„A fekete tengeri csata” monográfia	102
A <i>Documenta Historica</i> eddig megjelent számai	118

A mogadishui csata, 1993. október 3–4.

1960 nyarán Brit-Szomáliföld és Olasz-Szomália függetlenné válásával és egyesülésével létrejött a Szomáli Köztársaság. 1969-ben Sziád Barré vezérőrnagy katonai puccsal megdöntötte a kormány hatalmát. Az 1980-as évek végére a Barré-rezsim meggyengült, több lázadás tört ki ellene, míg végül 1991-ben polgárháború vette kezdetét. Az ország kisebb, a szomáliai klánok által uralt részekre szakadt, melyek egymással is hadban álltak.¹

Az ENSZ 1992-ben a beavatkozás mellett döntött, a misszió célja a béke megteremtése és fenntartása, valamint a humanitárius segítség célba juttatása és védelme volt. A misszió sikertelensége miatt a helyét az amerikai vezetésű UNITAF, majd az ennek kibővítésével megalakult UNOSOM II vette át. Ezek egyre nagyobb létszámmal és szabadabb bevetési szabállyal komoly harcérintkezésekbe is bocsátkoztak a milíciákkal, ám a várt sikerek elmaradtak.²

1993. június 5-én Mohamed Farrah Aidid tábornok és pártja, a Szomáli Nemzeti Szövetség (Somali National Alliance, SNA) milicistái egy rajtaütésben több ENSZ-katonát megöltek. Ennek hatására augusztus 22-én az Egyesült Államok felállította a Task Force Ranger-t (TFR), melynek feladata Aidid tábornok elfogása volt. A TFR augusztus 28-án érkezett meg Szomáliába, ahol a következő hetek folyamán több bevetést is végrehajtott. Az egyik ilyen rajtaütés során sikerült elfogni Aidid egyik tanácsadóját. Ez idő alatt a helyzet Mogadishuban, az ország gazdasági és politikai központjában kritikussá fajult és a város az ENSZ-csapatok számára is veszélyessé vált az amerikai rajtaütések ellenére.³

Az ENSZ a UNITAF misszió relatív sikerei után annak kibővítése mellett döntött. A UNOSOM II missziója 1993 nyarára elérte a 16 000 fős harci létszámot, 21 nemzet vett részt benne.⁴ A küldetés parancsnoka a török Cevik Bir vezérőrnagy, helyettese az amerikai

¹ Kiss – Besenyő – Resperger, 41–50.

² Uo. 50.

³ Somalia After Action Report, 9–10.

⁴ A misszió teljes létszáma jóval meghaladta a 16 000 főt, ám több nemzet csak logisztikai vagy vezetési támogatást nyújtott, harcoló egységeket nem küldött.

Thomas M. Montgomery vezérőrnagy volt. Utóbbi egyben a USFORSOM parancsnoki tisztét is ellátta.⁵

Az ENSZ-misszióban résztvevő országok közül több is küldött páncélozott egységeket a térségbe: páncélozott csapatszállítókkal rendelkezett az indiai, a maláj, a pakisztáni és az olasz kontingens is, valamint India T-72-es, míg Pakisztán a NATO-tól kapott M48-as harckocsikat vethetett be.⁶

A UNOSOM II misszió létrejöttével az Egyesült Államok megtehetette, hogy csökkenti a térségben állomásozó katonáinak létszámát. A létszámcsoökkentés mellett az amerikai csapatok visszakerültek az amerikai parancsnoki lánc rendszerébe, épp ezért a USFORSOM a CENTCOM parancsnokának, Joseph P. Hoar tengerészgyalogos tábornoknak az alárendeltségébe tartozott.⁷

Az amerikai csapatok fő célja az volt, hogy támogassák az ENSZ-missziót. Éppen ezért a USFORSOM létszámának jelentős részét – mintegy 2600 főt – a logisztikai alakulatok tették ki. A harci erőt egy 1100 fős, dandár vezetési szintű alakulat alkotta. Ezt az erőt a New York államban állomásozó 10. hegyi hadosztálytól különítették el. Ez az egység alkotta a Gyorsreagálású Erőt (QRF),⁸ mely rendelkezett AH-1 Cobra támadóhelikopterekkel, OH-58 Kiowa felderítő helikopterekkel és MH-60 Blackhawk helikopterekkel, azonban nem rendelkezett páncélozott csapatszállítókkal vagy harckocsikkal.⁹ A USFORSOM parancsnoksága kérte, hogy vezényeljenek hozzájuk páncélosokkal és páncélozott csapatszállítókkal felszerelt alakulatokat, ám ezt a kérést Les Aspin hadügyminiszter elutasította.¹⁰

A TFR létrehozását és Szomáliába vezénylését 1993. augusztus 22-én jelentették be. Az új különítmény parancsnoka William F. Garrison vezérőrnagy lett, a csoport közvetlenül a CENTCOM alá volt rendelve, így Garrison vezérőrnagy nem tartozott semmilyen kötelezettséggel a USFORSOM parancsnoka felé. Az egység azt a

⁵ The United States Army in Somalia, 15–16.

⁶ Chun, 21. & 61.

⁷ Allard, 28.

⁸ The United States Army in Somalia, 15–16.

⁹ Chun, 21.

¹⁰ Baumann – Yates – Washington, 116.

feladatot kapta, hogy rajtatűtések végrehajtása során fogja el Aididot és fő tanácsadóit.¹¹

A köteléket az Egyesült Államok hadseregének több alakulatából válogatták össze, a hadsereg elitje alkotta. Mozgósították a Delta Force Charlie századát, a 75. Ranger Ezred 3. zászlóaljának Bravo századát, valamint a 160th SOAR 1. zászlóalját.¹²

Emellett a DEVGRU kiküldött négy mesterlövészt különleges hírszerzési feladattal, akik csatlakoztak a túszerkért induló konvojhoz a mogadishui akció során.¹³

A TFR nem rendelkezett páncélozott csapatszállítókkal, ahogy harckocsikkal sem. Az egység leginkább gyors rajtatűtések végrehajtásához szükséges járművekkel rendelkezett: MH-60 Blackhawk és az MH-6 Little Bird típusú helikopterekkel, valamint teherautók és HMMWV könnyűpáncélatú terepjárók álltak rendelkezésre.¹⁴

Az, hogy a TFR nem tagozódott be a már a hadszíntéren tartózkodó csapatok rendjébe, a művelet jellegéből adódott. A TFR-t stratégiai szintű erőként kívánták alkalmazni, és mint ilyen, a CENTCOM alárendeltségébe kellett kerülnie, azonban ennek következtében nem épült ki szoros taktikai együttműködés Montgomery vezérőrnagy és Garrison vezérőrnagy csapatai közt.¹⁵

A Szomáliában tartózkodó amerikai és ENSZ-csapatokkal szemben állt az SNA milíciája¹⁶, ez volt Aidid fő fegyveres szerve. A milíciákat kézi lőfegyverekkel felszerelt férfiak, nők és gyerekek alkották, létszámukat az ENSZ hírszerzése 1000 főre tette, ám valószínűleg 12 000-en is lehettek. Mogadishu körzetekre osztották, minden körzet rendelkezett saját parancsnokkal – a körzetparancsnokok rádión tartották a kapcsolatot egymással és Aididdal.¹⁷

A milícia főként a Barré-rezsim hadseregének fegyverzetéből szerelte fel magát; ez tartalmazott Kalasnyikov és M16 típusú gépkarabélyokat, különböző géppuskákat, páncéltörő fegyverzetet, valamint különböző rakétahajtású gránátvetőket – főként RPG-7-es

¹¹ Somalia After Action Report, 10.

¹² Chun, 16–18.

¹³ Bővebben ld. Wasdin – Templin, 202–260.

¹⁴ Chun, 20–21.

¹⁵ Allard, 51–52.

¹⁶ A következőkben „szomáli milícia”-ként jelölt szervezetek, egységek az SNA milíciáját takarják.

¹⁷ Chun, 23.

típust – és kisszámú légvédelmi rakétát. Emellett a különböző klánok és milíciák rátették a kezüket a hadsereg nehézfegyverzetére is, ám az nem sokáig volt működőképes a rendszer összeomlása és az alkatrész-utánpótlás elapadása után. Az SNA katonai vezetői felkészültek, kínai és vietnami szerzők könyveit tanulmányozták a nem konvencionális, gerilla-hadviselésről, illetve érkeztek tapasztalt, Afganisztánban, a szovjetek elleni harcban edződött, feltehetőleg az al-Kaidával kapcsolatban álló mudzsahedín harcosok is.¹⁸

Az SNA emellett megfigyelés alatt tartotta az ENSZ és az amerikai csapatok bázisát, ezáltal tudta, ha bevetésre indultak. Természetesen pontos célinformációkkal nem rendelkezett, de a repülési irányokból vagy a szárazföldi járművek útjából következtethetett rá, és így előre felkészülhettek az egyes körzetek a várható támadásra.¹⁹

A milicisták jelentős része *kat*-függő volt, ezek az emberek délutánra már a szer hatása alatt álltak, a hatás pedig késő estig kitarott.²⁰ Ettől a milícia tagjai izgalmi, eufórikus állapotba kerültek, és éhséget se éreztek, így pedig kitartóbban tudtak harcolni a délutáni, esti órák során.

Ezek alapján kijelenthető, hogy a szomáli milícia parancsnokai felkészülten várták az ENSZ- és az amerikai csapatok rajtütéseit. Az általánosan elfogadott tévhitell ellentétben a milicisták nem „szedettvetett csűrhe” módjára mozogtak, hanem pontosan megkoreografált rendszer szerint működtek. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy harcértékük megközelítené a rendes reguláris hadseregek alakulatait, mivel az átlag milicista képességei elmaradtak a képzett katonáktól, azonban olyan speciális körülmények között, mint a városi harc, igen veszélyes ellenfélle váltak.

1993. október 3-án Garrison vezérőrnagy jelentést kapott egy szomáliai ügynöktől, hogy Aidid két szárnysegédje, Omár Szalad Elmi és Mohamed Hasszán Avale összejövetelt szervez. A célépület az Olympic Hoteltől nem messze, a „*fekete tenger*”²¹ névvel illetett terület szívében volt. A célterület mindössze pár tömb távolságra

¹⁸ Chun, 23.

¹⁹ Uo. 23–24.

²⁰ Wasdin – Templin, 264.

²¹ Angolul: *Black Sea*; a katonák egymás közt nevezték így az Aideed milíciái által uralt területet. A csata félhivatalos megnevezése az amerikai katonák közt és a katonai iratokban is gyakran a „fekete tengeri csata”.

feküdt Aidíd fő fegyverelosztó és fegyverkereskedelmi helyszínétől, a Bakara piactól. Az épületet videó- és fotómegfigyelés alá vonták.²²

A terv a gyorsaságra épített. A rangerek 3. zászlóaljának B százada 4 MH-60 helikopterrel érkezik a műveleti területre – ezeket az alegységeket a Chalk megnevezéssel és 1–4-ig tartó számmal jelölték – és a célépület körül védőzónát alakít ki, miközben a Delta MH-6 Little Bird helikopterrel érkezik a helyszínre és elfogja a célszemélyeket. A foglyokat a 3. Ranger zászlóalj maradékából²³ felállított konvoj teherautóira terelik, majd a Delta és a B század katonáit felvéve visszatérnek a kiindulási bázisra. Az akciót a rakétablokkal és géppuskákkal felszerelt Little Bird és a géppuskákkal ellátott Blackhawk helikopterek fedezik. Az akció tervezett időtartama 35–40 perc volt.²⁴

A rangerek Bravo századának parancsnoka Michael D. Steele százados volt, a konvoj parancsnoka Danny McKnight alezredes, a 3. zászlóalj parancsnoka. Az akcióban részt vevő Blackhawk helikopterek a „Super”, a Little Bird helikopterek a „Star” hívójelet használták.²⁵

15.32-kor Garrison vezérőrnagy kiadta a parancsot az akció megkezdésére. A bevetésre induló katonák nem vittek magukkal éjjellátókat és extra ellátmányt, mivel úgy gondolták, még sötétedés előtt visszatérnek a bázisra – nem számítottak elhúzódó harcra.²⁶

15.40-kor a Delta megkezdte a célépület biztosítását és a célszemélyek letartóztatását; ezzel egy időben a rangerek is földet értek és biztosították a célpontot. A gyorsköteles ereszkedés közben egy újonc közlegény kizuhant a helikopterből, sürgős orvosi ellátásra szorult. Eközben a milícia kezdte heves tűz alá venni a biztosító rangereket.²⁷

A sérült katona evakuációjára McKnight alezredes elkülönített egy 3 HMMWV-ből álló különítményt. Nem sokkal az evakuáció megkezdése után elkezdték a foglyokat a teherautókra terelni.²⁸ Ekkor már jó 10 perccel túllépték az akcióra szánt időt.

²² Sangvic, 14.

²³ Egy részük hátramaradt a bázison, annak védelmére.

²⁴ Chun, 38–39.

²⁵ Uo. 39.

²⁶ Bowden, 14–15.

²⁷ Sangvic, 14–15.

²⁸ Uo. 15.

Az akció teljesen akkor változott meg, amikor 16.20-kor a Super 61 hívójelű Blackhawk helikopter egy RPG-találat következtében lezuhant 300 yard távolságra a célépülettől.²⁹

A Super 61 lezuhanása után egészen új helyzet állt elő. A TFR törzsének döntése alapján elsődleges feladattá vált a sérültek és halottak kimentése a lezuhant helikopterből.

Garrison vezérőrnagy azonnal a helyszínre vezényelte a levegőben tartózkodó CSAR helikoptert (Super 68) és értesítette a QRF-et. Ők azonnal megkezdték a mentőakció szervezését, ám ez időbe telt számukra, mivel több mérföldet kellett megtenniük a lezuhant helikopterig – közben mindvégig ellenséges területen és ellenséges tűzben haladva.³⁰

Eközben a földi csapat Steele százados vezetésével megkezdte az előrenyomulást a terület biztosítására. A legközelebbi alegység a Chalk 2 volt, ők indultak elsőnek, majd őket követte a Chalk 1 és 3. Utoljára a Chalk 4 kezdte meg a lezuhant helikopter megközelítését, amikor konvoj a foglyokkal elindult.³¹

A Star 41 hívójelű Little Bird helikopter még a CSAR alegység érkezése előtt landolt a lezuhant Super 61 mellett. A másodpilóta segített a két sebesült Delta-mesterlövésznek – akik túléltek az ütközést és sérüléseik ellenére harcba bocsátkoztak a milicistákkal – a helikopterre jutni, miközben a pilóta személyi lőfegyverével fedezte őket. Amikor a CSAR osztag és a Chalk 2 megérkezett, elhagyták a harci zónát a két sebesülttel.³²

A CSAR osztag 16.28-kor érkezett meg, nagyjából egyszerre a Chalk 2-vel. Erős ellenséges tűzben találták magukat, Super 68-at is RPG-találat érte, de a helikopter irányítható maradt és biztonságban földre juttatta a mentőosztagot, majd elhagyta a helyszínt.³³

McKnight alezredes konvoja folyamatos ellenséges tűzben haladt a városban, ám a barikádok, valamint az állandó lőfegyver- és RPG-tűz miatt eltévedt. Az akció koordinálására a levegőben lévő helikopter nem tudta pontosan nyomon követni a konvoj pozícióját, így ő se

²⁹ Sangvic, 15.

³⁰ Chun, 49.

³¹ Eversmann – Schilling: Through My Eyes.

³² Chun, 49–50.

³³ Rysewyk, 10.

tudott segíteni a pontos irányok meghatározásában.³⁴ Miután újra az Olympic Hotelnél kötöttek ki, Garrison vezérőrnagy a kivonásuk mellett döntött.³⁵

A Super 61 elvesztése után a Super 64 vette át a helyét, és fedezte a földi csapatok előnyomulását a lezuhanási zóna irányába. 16.40-kor egy RPG találta el a Super 64 farokrotorját. A pilóta megpróbálta a helikoptert visszavinni a bázisra, ám a rotor levált, a helikopter pedig egy lakóövezetre zuhant. A légénység megsérült, ám minden tagja túlélte a zuhanást. A Super 62-n tartózkodó két Delta-mesterlövész önként jelentkezett,³⁶ hogy biztosítja a helyszínt az agresszív helyiekkel és a milíciával szemben, míg a mentőosztag megérkezik. A kísérletüket kezdetben a Super 62 fedélzeti géppuskái fedezték, ám a helikoptert hamar kivonták a fokozódó RPG-tűz miatt. Az ütközet során a két Delta-lövész, valamint a légénység három tagja életét veszítette, a helikopter pilótája, Michael Durant főtorzszáslós, Aidid fogságába esett.³⁷

Garrison megpróbált a bázison rendelkezésére álló erőkből mentőosztagot szervezni a Super 64 sérültjeinek kimentésére, ez a csoport azonban nem tudott közel jutni a helikopterhez. Időközben a QRF is jelentette, hogy a készenléti C század bevethető; ők is megpróbálták elérni a lezuhanat Super 64-et, ám komoly ellenállásba ütköztek, úgy döntöttek, visszavonulnak a TFR bázisára.³⁸

Az első helikopter roncsához először a Chalk 2 érkezett meg. Megpróbálták a sebesülteket az egyik közeli épületbe szállítani, ám az erős tűz miatt erre nem volt lehetőség, meg kellett várni a sötéte-

³⁴ Wasdin – Templin, 268–276.

³⁵ Chun, 52.

³⁶ Korábban Garrison vezérőrnagy úgy döntött, hogy először a Super 61-el kell foglalkozni, csak utána lehet a Super 64-el. Ennek oka, hogy utóbbi messzebb volt a célzónától és a konvoj indulási pontjától, valamint útvonalától. A két mesterlövész – Gary Gordon főtorzszáslós és Randy Shughart őrmester – ennek tudatában bocsátkozott harcba az ellenséggel, így önkéntességük még inkább figyelemre méltó és bátor tett volt – később mindketten posztumusz Medal of Honor (Becsület Érdemrend) kitüntetést kaptak – ez az Egyesült Államok legmagasabb katonai kitüntetése.

³⁷ Chun, 53–58.

³⁸ Uo. 52–59.

dést. Eközben folyamatos löfegyver- és RPG-tűznek, valamint a felénk dobott gránátok robbanásainak voltak kitéve a nyílt területen.³⁹

A Delta és a másik három Chalk alegység erős ellenséges tűzben lassan haladt a lelőtt helikopter felé; amely csapatok eljutottak a roncsig, azokat is beszorította az erős, ellenséges tűz a környező épületekbe, a katonák jelentős része pedig megsebesült.⁴⁰

Mivel a TFR és a QRF mentőakciói meghiúsultak, Garrison vezérőrnagy és stábja az ENSZ-erők bevonása mellett döntött, és segítséget kértek Montgomery vezérőrnagytól, aki a UNOSOM II erők helyettes parancsnokaként közelebbi kapcsolatban állt annak csapataival. Az ENSZ erői közül a legtöbb harci alakulat rendelkezett páncélozott járművekkel, azonban csak a malajziai és pakisztáni alakulatok álltak készen egy esetleges bevetésre. Mivel idő szűkében voltak, úgy döntöttek, hogy csak ezeket az ENSZ-csapatokat vetik be, kiegészítve a QRF erőivel és a még harcképes, a bázison lévő TFR-egységekkel.⁴¹

Sötétedés után az első roncsnál lévő rangerek a környező épületekbe húzódtak, azonban ehhez először meg kellett tisztítani azokat. Miután ez megtörtént, a sebesülteket is bevihették az épületbe. A helikopterroncsnál is maradt egy kisebb biztosító csapat, mivel megpróbálták kiszabadítani a pilóta beszorult holttestét – ehhez át kellett fűrészelni az üzemanyagtartályt.⁴²

Miközben a mentőakciót tervezték, a Little Bird helikopterek folyamatosan tűzcsapásokat mértek a szomáli milíciára a lezuhant helikopter környékén, ezzel támogatva a rangereket. A támadásokat a pilóták egész éjjel folytatták.⁴³

Időközben a rangerek szembesültek azzal a problémával, hogy fogytán az ellátmányuk. Az ütközet hevessége miatt lőszerkészletük nagy részét felhasználták, s mivel rövid rajtaütésre készültek, nem vittek magukkal elegendő vizet és élelmet sem, a sebesültek nagy száma miatt pedig egészségügyi készleteik is hamar kimerültek. Az éjszaka folyamán ezt egy, a Little Birdök fedezete alatt berepülő

³⁹ Di Tomasso, 10–13.

⁴⁰ Perino, 9–13.

⁴¹ Chun, 60–61.

⁴² Di Tomasso, 13–14.

⁴³ Uo. 14.

Blackhawk helikopterről ledobott ellátmánnyal igyekeztek pótolni.⁴⁴ A fedező tűz ellenére a helikopter erős kézifegyver-tűzbe került és egy RPG-vel is eltalálták. A gép az akció során már nem hajthatott végre több bevetést.⁴⁵

A TFR tervezői időközben elkészültek az új mentési tervvel. A QRF 14. gyalogezerde 2. zászlóaljának (2-14) A és C századát már korábban összevonták a TFR bázisául szolgáló reptéren. Az A század, megerősítve a TFR reptéren toborzott önkénteseivel, képezte a fő csapásmérő erőt, a C század feladata volt, hogy a Super 64 lezuhanásának helyszínére érve megállapítsa, mi történhetett ott. A 2-14 B század, amely csak később tudott elindulni, képezte a mentőexpedíció tartalékát.⁴⁶

A terv szerint ezek az erők New Portnál⁴⁷ egyesülnek a malajziai és pakisztáni erőkkel, a konvoj innen az Olympic Hotelhez hajt, ahol a C század leválik és biztosítja a Super 64 lezuhanási zónáját, kimentti az esetleg még életben levőket, majd megsemmisíti a roncsot. A konvoj maradéka a Super 61-hez hajt, biztosítja a területet, berakodja a sebesülteket és a rangereket, majd a két csoport újra egyesülve visszatér New Porthoz. Az oszlopot a National Streetig a pakisztáni tankok vezetik, onnan a maláj páncélozott csapatszállítókkal az élen haladnak tovább. Az akció légi támogatásáról a TFR Little Bird, valamint a QRF OH-58 Kiowa és AH-1 Cobra helikopterei gondoskodnak.⁴⁸

A mentőkonvoj 70 járművet számlált, köztük malajziai Condor és pakisztáni M113 páncélozott csapatszállítókkal, pakisztáni M48 harckocsikkal, továbbá a QRF és a TFR HMMWV terepjáróival.

Az akció megindítását sürgette, hogy 21 órakor a jelentések szerint a helikopterroncs körüli rangerek közül 13-an megsebesültek és 3-an elestek.⁴⁹ A bevetésben részt vevő rangerek parancsnoka, Steele százados is jelentette, hogy nem tud tovább haladni és közvetlen kapcsolatot teremteni a roncs körüli többi Chalk alegységgel, és sürgette a mentőakció megindítását. Ennek az volt az oka, hogy a sérültekkel éjjellátó készülék hiányában kockázatos lett volna tovább

⁴⁴ Di Tomasso, 14.

⁴⁵ Somalia After Action Report, 12.

⁴⁶ Chun, 61–64.

⁴⁷ Az „Új Kikötő” Mogadishu part menti régiójának egyik főbb pontja.

⁴⁸ Chun, 64–65.

⁴⁹ Bahmanyar, 155.

haladni, és Steele százados nem akarta megkockáztatni, hogy csapatát – melyben Delta-katonák is voltak – a nyílt utcán kényszerítsék tűzharcra és lemészárolják.⁵⁰

23.23-kor a mentőakciót végrehajtó konvoj elhagyta a New Portot. A mentőakció parancsnoka a QRF 2-14 zászlóalj parancsnoka, William David alezredes közvetlenül a pakisztáni tankok mögött haladt egy HMMWV-ban.⁵¹

A mentőakció során is szinte azonnal komplikáció lépett fel, amikor a konvoj elhagyta az utolsó pakisztáni ellenőrzőpontot, és a National Streeten nyugati irányba kezdett haladni. A pakisztáni M48 harckocsik előre engedték a maláj Condorokat, azonban a járművek erős ellenséges tűzbe kerültek. Az élen haladó két maláj páncélozott csapat szállító lefordult az útról és továbbhajtott, míg a konvoj többi egysége, az élen David alezredessel folytatta útját. A két Condorban utazott az A század 2. szakasza is. A járműveket végül megállásra kényszerítették, amikor RPG-találat érte őket – az első járműben a gránát megölte a sofőrt, míg a másik esetben a Condor motorteret találta el. Mivel a konvoj messze járt, a leszakadt szakasz azt a parancsot kapta, hogy alakítson ki védelmi állást, és várjon a felmentő erők érkezésére.⁵²

A konvoj többi része megpróbált tovább haladni – ismét a pakisztáni tankokkal az élen – azonban az RPG-k és kézifegyverek tüzeiben a pakisztáni járművezetők megállították járműveiket és csak a 2-14 zászlóaljnak és a zászlóalj A százada parancsnokának hosszús unszólása után voltak hajlandók tovább menni.⁵³

A konvoj a Hawladig úton megállásra kényszerült egy út zár miatt, ezt az A század katonái szétszedték – erre azért volt szükség, mert a maláj páncélozott csapat szállítók és a pakisztáni tankok vezetői attól féltek, hogy az út zár aknákat vagy improvizált robbanószerkezeteket rejt. Még mielőtt az út zárat teljesen megtisztították volna, Meyerowich százados, az A század parancsnoka úgy döntött, hogy százada maradékával gyalog teszi meg a hátra lévő pár száz métert a

⁵⁰ Chun, 68.

⁵¹ Uo. 65.

⁵² Uo. 69.

⁵³ Baumann – Yares – Washington, 152.

Super 61 roncsáig. Szerencsájükre a konvoj gyorsan tovább tudott haladni, ugyanis az Olympic Hotelnél keresztútba kerültek.⁵⁴

01.55-kor a mentőakciót végrehajtó csapatok elérték Steele százados csapatát, majd tovább haladtak a roncsához. A roncsnál védelmi zónát alakítottak ki a járművekből és a QRF helyszínen lévő katonáiból. A védőgyűrű⁵⁵ belsejébe húzódtak a TFR katonái, a súlyos sérülteket hordágyakra, majd a páncélozott csapatszállítókba rakodták, míg akik nem sérültek meg, vagy csak kisebb sérülést szenvedtek, feltölthették készleteiket.⁵⁶ A városban a közvilágítás hiánya miatt teljes volt a sötétség, ezért a mentőakciót végrehajtó katonák világítórakétákat lőttek fel, hogy jobban tájékozódhassanak. Ennek következménye azonban az lett, hogy a támogatásukra berepülő támadóhelikopterek pilótáit rövid időre elvakították ezek a rakéták, mivel ők éjjellátót viseltek.⁵⁷

Időközben a konvojról levált C század 02.10-kor elérte a Super 64 roncsát, azonban pár ruhafoszlányon, töltényhüvelyen és vértócsákon kívül nem talált semmit, ami a Delta-lövészek vagy a legénység hollétére, állapotára utalhatott volna. A roncsot megsemmisítették.⁵⁸

03.00-kor a leszakadt 2. szakaszt a C század parancsnoka arra utasította, hogy próbáljon meg eljutni a lezuhant helikopterhez. A szakasz ezt folyamatos ellenséges tűzben meg is tette, közben a Little Bird és Cobra helikopterek fedezték őket. Miután a szakasz egyesült a C századdal, visszatért a kiindulási bázisra.⁵⁹

05.37-re sikerült kiszabadítani a Super 61 pilótájának holtestét, és a csoport elindulhatott a pakisztáni erők bázisra – a változtatást azért eszközölték, mert a milícia elkezdte lezárni az útvonalat New Port felé. Mivel több mint 40 sebesült feküdt hordágyon a páncélozott csapatszállítók belsejében, így nem jutott mindenkinek hely a járművekben. Az út jelentős részét a bázisig az egyik Chalk csapat

⁵⁴ Baumann – Yates – Washington, 153.

⁵⁵ A védőgyűrű ez esetben nem kör alakú védelmi állást jelent, mivel ez városi környezetben nem, vagy csak nehezen valósítható meg. A védőgyűrű kialakításához felhasználták a rangerek által már korábban „megszerzett” épületeket, valamint a lelőtt Blackhawk helikopter roncsát is – ami így a gyűrű szélére került.

⁵⁶ Chun, 70.

⁵⁷ Baumann – Yates – Washington, 153.

⁵⁸ Uo. 154–155.

⁵⁹ Chun, 69–70.

tagjai és a 2-14 A század több katonája gyalog tette meg, fedezékül használva a járműveket. Végül ezek az alegységek is bekéredzkedtek egy pakisztáni M113-asba és pár HMMWV-ba, és a túlsúfolt járművekben tették meg a hátra levő, nagyjából 10 percnyi utat.⁶⁰

A 14 órás akció során 18 amerikai és egy maláj katona esett el, 84 amerikai és 7 maláj katona pedig megsebesült. A szomáli veszteségek 300 és 500 fő közti halottra, valamint 700 és 1000 fő közti sebesülthez tehetőek.

⁶⁰ Chun, 71.

A forrásokról

Az itt közreadott források a US Army Maneuver Center of Excellence Donovan Research Library digitális archívumából valók. A központ a gyalogsági tisztek továbbképzéséért felel, emellett azonban igyekszik azokat a tapasztalatokat begyűjteni, amelyek segítségével a tisztek valós harci kiképzését javíthatják, illetve amelyek betekintést engednek valós harci helyzetekbe. Ennek köszönhetően a továbbképzésben résztvevőket ösztönzik arra, írják meg élményeiket, harci tapasztalataikat és tanácsaikat esszé formájában. Ezen dolgozatokat a központ munkatársai folyamatosan digitalizálják, és amennyiben a parancsnokság úgy ítéli meg, fokozatosan publikálják online. A kiadvány elkészítéséhez a mogadishui csatához kapcsolódó, az oldalon elérhető négy dokumentumot, illetve egy, az egyik dokumentumhoz mellékelte jelentést választottam.

Ezen esszék érdekessége, hogy nincs kötelezően meghatározott, egységes formai követelmény velük szemben, s ennek köszönhetően mind szerkesztésben, mint nyelvezetben igen változatosak. Ami közös bennük, hogy általában egy történeti bevezetővel kezdődnek, majd a beszámoló középse része a tényleges akciót írja le, amiben a szerző részt vett, végül egy rövid befejező résszel zárulnak. Emellett egyes szerzők használnak különböző forrásokat, például újságcikkeket, könyveket vagy jelentéseket, esetleg más, a program keretében elkészült monográfiát.

Ennek következtében ezen dokumentumok a memoárok egy speciális fajtáját képezik, és hasonlóan is kell eljárni használatuk során. Nem mentesek a szerzők prekonceptióitól és adott esetben hajlamosak a történeteket is az utólagosan szerzett ismeretek kontextusába helyezni vagy azok fényében értékelni. Ugyanígy elmondható, hogy csak egy szemlélő nézőpontját és élményeit adják át.

A fordítás során elsődleges szempont volt, hogy valamilyen módon átadásra kerüljön az a speciális nyelvezet, amelyet az Egyesült Államok fegyveres erőinél használnak, épp ezért a rövidítések minden esetben az angol rövidítést követik. Ugyanezen ok miatt rövidített alakban szerepelnek a rangok is, ha szerző ilyen formában használta. Emellett az időpontmegjelölések is a szerző által használt megoldást követik, így előfordul, hogy az „óra” kifejezés rövidítésre

kerül vagy teljesen elmarad. A megértést segítő a források előtt rövidítésjegyzéket adok közre.

Emellett figyelembe vettem a magyar katonai szaknyelvet, ehhez a *Katonai terminológiai értelmező szótár*at használtam. Ahol szükséges volt terminológiai ok miatt a használt katonai (szak)kifejezés megváltoztatása, azt lábjegyzetben jelzem, a magyarázatával együtt.

A fordítás során a „crash site” kifejezést folyamatosan „roncs”-ként fordítom. Ennek oka, hogy a kifejezés pontos fordítása „lezuhanás helyszíne”, „roncsmező” vagy „roncs körzete” lenne, azonban sok esetben az ezek közti átmenetekként használják a szerzők, illetve időnként magára a tényleges helikopterroncsra is használják.

A mellékelt térképeket mindkét esetben közlöm, azonban más függelékeket vagy a szerző által felsorolt, általa olvasott újságcikkek felsorolását nem tartom indokoltnak. A mértékegységeket és a pontos időt jelző formátumot változatlan formában hagytam.

Ahol a szerző súlyosan téved vagy a szöveg bármilyen más okból magyarázatra szorul, ott jegyzetekkel láttam el. Az elírásokat, apróbb tévedéseket az elfogadott módon jelzem.

A dokumentumokat megjelenésük szerint, időrendben adom közre.

Az elsőként közreadott dokumentum kivételt képez, mivel nem egy bevetésen részt vett katona memoárja, hanem a 10. hegyi hadosztály QRF-jének akció utáni jelentése. Ennek megfelelően a szerző nem ismert, csak a jelentést hitelesítő Lawrence Casper alezredes neve szerepel rajta.

Ezt a dokumentumot Lee A. Rysewyk százados a saját munkájához csatolta forrásként, azonban fontosnak tartom külön közölni. Ez a dokumentum egészen más nyelvezettel és stílussal íródott, mint az itt közreadott másik négy, illetve ezt a dokumentumot a 10. hegyi hadosztály és nem a Ranger Harci Kötelékben szolgáló katonák jegyzik. Egykorú forrásról van szó, nem pedig utólag keletkezett anyagról.

A jelentés, bár egyszerű fogalmazással és nyelvezettel íródott, nem könnyű olvasmány, mivel rengeteg rövidítést és katonai kifejezést tartalmaz. Ebben a dokumentumban nincs elemzés, értékelés, vagy bármilyen más formában egyéni véleménynyilvánítás a szerzője részéről, pusztán tényszerű tárgyleírásra szorítkozik, s az eseményeket a pontos időpontjukkal megadva közli.

A második dokumentum szerzője a már említett Lee A. Rysewyk százados, aki a Ranger Harci Kötelék parancsnokságán szolgált adminisztratív pozícióban. Ennek következtében kilóg a másik há-

rom szerző közül abban a tekintetben, hogy nem vett részt harci bevetésen 1993. október 3–4-én.

Ennek ellenére ő fogalmazza meg a legharsányabb véleményt és ő üti meg a legkritikusabb hangnemet. Esetében fennáll a már említett veszély, hogy sokkal inkább utólagos értékelést végez, mint saját élményeinek leírását.

A fentieket támasztja alá, hogy ez a dokumentum rendelkezik a legbővebb forráslistával, illetve egyedül ez rendelkezik kiterjedt függelékkel. Ennek közlésétől utólagos döntés alapján elálltam, mivel – a térképet és a már fentebb említett jelentést leszámítva – nem rendelkezik hasznos forrásanyaggal. Rysewyk százados írása a leginkább szerkesztett, a szöveget hat, számozott fejezetre tagolja és több helyen is nagyobb térköz használatával választja el a logikailag szükséges pontokon.

Az utolsó előtti fejezet a korábban hangoztatott, sokszor valószínűleg utólagosan, a saját elmélkedése vagy a sajtó hatására módosult véleményét igyekszik megerősíteni. Gyakran nem feltétlen mentes a politikai felhangoktól és az aktuális adminisztráció kritikájától. A „tanulságok” több meglátása is érdekes, bár korábban ezek egy részére még csak utalás sem található a szövegben.

A harmadik közreadott dokumentum szerzője, Thomas Di Tomasso százados az akció idején a 75. ranger ezred akcióban résztvevő alegységéből az egyik szakasz parancsnoki posztját töltötte be. Az ő visszaemlékezése sokkal kevesebb értékelést és észrevételt tartalmaz, inkább az akcióban általa és szakasza által betöltött szereppel foglalkozik.

Az írása világos, könnyen értelmezhető és jól követhető. Az összefoglaló résznél szintén felhívja a figyelmet, hogy ez csak az ő egyéni nézőpontja, és mások, máshonnan, másként láthatták. Rysewykhez hasonlóan ő is egy „tanulságok” résszel zárja az esszét.

Di Tomasso is használt újságcikkeket a munkájához, azonban főként a személyes naplójára támaszkodva rekonstruálta az eseményeket, és nem is igyekszik azokat nagyobb kontextusba helyezni.

A negyedik dokumentum szerzője James O. Lechner százados, aki tűztámogató tisztként szolgált a bevetések során, s feladata a repülőegységekkel való kommunikáció volt. Rysewykhez hasonlóan ő is hosszabb bevezetővel kezd, melyben Szomália földrajzi helyzetét és történelmét ismerteti röviden. Ez sok hibát tartalmaz, például a

Szahara közelségére utal, ami azonban Szomáliától jóval messzebb véget ér, a mai Szudán északi területeinél húzódik a határa.

Lechner írásában előfordulnak személyes anekdoták és megjegyzések, amik színesítik a történetét.

Saját harci tapasztalatainál mindig saját nézőpontját hangsúlyozza. Az október 3–4-i bevetés során is több megjegyzéséből kitűnik, hogy tűztámogató tisztként sokkal inkább igyekezett a csatateret felülről szemlélni, mint a földről, koordinálva az előretolt figyelőktől beérkező kéréseket és információkat, valamint azokat eljuttatni a tűzcsapásokat végrehajtó helikopterekhez. A bevetés során súlyosan megsebesült, feltehetőleg attól a ponttól az evakuációjáig csak utólagos elbeszélések és esetleges „flashback”-szerű emlékfoszlányok alapján rekonstruálja a történetet.

A dokumentum végén itt nem szerepel sem a tanulságokat, sem az esetleg utólag használt forrásokat taglaló rész, illetve térképet sem mellékel az anyaghoz.

Az ötödik s egyben utolsó dokumentum szerzője Larry D. Perino százados memoárja. Ennek érdekessége, hogy a szerző csak fejléccel látta el, hiányzik a címdala, így nem meghatározható, hogy mikor készült. Azonban feltételezhetőleg 1994 végén vagy 1995 elején, mivel a szerző a felhasznált anyagoknál James Lechnerrel és Thomas Di Tomassóval készült saját beszélgetéseket, interjúkat jelöl meg, melyeket 1994 augusztusában készített.

Perino százados volt az első szakasz parancsnoka a kivezényelt ranger alegységből. Az ő írása – hasonlóan Di Tomassóéhoz – sokkal inkább a saját élményein és meglátásain, a csata általa tapasztalt alakulásán alapul, mint nagyobb összefüggések keresésén. A fogalmazás és a stílus is hasonló Di Tomassóéhoz.

A dokumentumot ő is tagolja, azonban nem olyan „profí” módon, mint Rysewyk. A „tanulságok” rész nála is hiányzik, a záró, analízis „fejezet” pedig inkább a rangerek kitartását, bátorságát taglalja, mint az akciót elemzi. Perino írása üti meg talán a legszemélyesebb hangvételt, gyakran fogalmaz úgy, hogy az „én katonáim” vagy az „én chalk-om”.

Emellett a kiadvány tartalmaz egy szómagyarázatot, melyben a katonai alakulatok, fegyverek és egyes szakkifejezések kerülnek magyarázatra, illetve egy rövidítésjegyzéket. A szómagyarázat az előforduló kifejezéseket, illetve a katonai alakulatok, fegyverek és eszközök leírását tartalmazza. A rövidítésjegyzék a dokumentumban előforduló

minden rövidítést tartalmaz, először magyarul, majd zárójelben – amennyiben szükséges – a rövidítés eredeti, angol megfelelőjét is.

Szómagyarázat

160th SOAR – 160. Különleges Műveleti Repülő Ezred. Különleges műveleti helikopter-egység.

AC-130 – Amerikai csatarepülő, a C-130 teherszállítóból kialakítva. Több fajta szenzorral (például infravörös kamerákkal) és altípustól függően változatos nehézfegyverzettel van szerelve, mely általában tartalmaz egy 105 mm-es tarackot és több gépágyút.

AH-1 Cobra – Amerikai gyártású támadóhelikopter, 1967 óta szolgálnak különböző típusai a világ számos országában. Fő fegyverzetét egy 20 milliméteres gépágyú és Hydra 70 típusú szerelt nem irányított rakétablokkok, valamint TOW típusú irányított rakéta-fegyverzet alkotja.

AH-6/MH-6 Little Bird – Amerikai gyártású, kisméretű, többcélú helikopter. 1980-ban állt szolgálatba. Rajtaütések végrehajtására és földi csapatok közelségi támogatására használják. Szomáliában két féle fegyverzet-konfigurációval használták: két 7,62 milliméteres géppuskával vagy két 7 indítócsövű Hydra 70 nem irányított rakétával szerelt rakétablokkal.

Army Ranger's – Köznapi nevükön rangerek, az USA hadseregének különlegesen képzett elit könnyű gyalogos katonái. Az Egyesült Államok szinte azonnal bevethető katonai erejét alkotják.

Bevetési szabályzat – Angol kifejezéssel: Rules of Engagement (ROE). Az illetékes katonai hatóság által kiadott szabályrendszer, mely azokat a szabályokat határozza meg, mely szerint a baráti csapatok harcérintkezést kezdeményezhetnek és/vagy folytathatnak.

BGM-71 TOW – Amerikai fejlesztésű és gyártású irányított páncéltörő rakéta. A rakéta legtöbb verzióját az indító eszközt (földi vagy légi indító állás) kezelője irányozza célra optikai eszköz segítségével. A célinformációk és az irányok optikai vezetéken keresztül jutnak a rakétába, ezáltal nehezen zavarható, ugyanakkor igen korlátozott a hatósugara.

Brownout – Az a jelenség, amikor a helikopter rotorjai által felvert por miatt a látótávolság gyakorlatilag nullára csökken a helikopter körüli területen.

CAR-15 – Az M16-os fegyvercsalád tagja; szűk térben való harchoz optimalizált verzió.

CENTCOM – Egyesült Államok Központi Parancsnoksága; az USA egyik állandó hadszíntér-parancsnoksága, ennek felügyelete alá tartozik a Közel-Kelet, Közép-Ázsia, valamint Észak- és Kelet-Afrika partvidéki területei. Központja a floridai Tampában van.

Chalk – Légi szállítású, nagyjából szakasz méretű alegységet jelöl az amerikai zsargonban.

CSAR – Combat Search And Rescue (Harci Kutatás és Mentés). Elkülönített, sürgős elsősegélynyújtásra és mentésre fenntartott csoport katonai bevetések alatt, általában helikopteren utazik, a csapatot két ejtőernyőmentő és több, valamelyik különleges műveleti alegységhez tartozó lövész alkotja.

Delta Force – A köznapi elnevezése az 1. Különleges Alakulatok Műveleti Delta-alegységének (angolul: 1st Special Forces Operational Detachment-Delta). Az Egyesült Államok hadseregének különleges műveleti, elsősorban terrorelhárító és beépített területen való rajtaütésekre specializált alakulata.

DEVGRU – Rövidítés; magyarul Haditengerészeti Különleges Hadviselési Csoport (angolul: United States Naval Special Warfare Development Group). A Navy SEAL egyik különleges, elsősorban terrorizmus-ellenes műveletekre kiképzett csoportja. Gyakran nevezik SEAL Team Six (Hatos SEAL-egység) néven is.

Ellátmányok osztályozása – A különböző katonai ellátmányokat az Egyesült Államok fegyveres erői 10 osztályba sorolják, ezek a következők: I. – fejadagok; II. – egyenruha és felszerelés; III. – üzem- és kenőanyagok; IV. – építkezési anyagok; V. – lövedékek és robbanóeszközök; VI. – személyes igényeket kielégítő eszközök (pl.: higiénia termékek); VII. – nagyméretű eszközök (mint pl. járművek); VIII. – egészségügyi felszerelések; IX. – javítási alkatrészek; X. – nem katonai programok támogatásához használatos eszközök/anyagok.

ENSZ – Egyesült Nemzetek Szervezete (angolul United Nations; U.N.), nemzetközi szervezet az államok közti együttműködés elősegítésére. Célja a konfliktusok békés rendezése. 1945-ben alapították, székhelye New York.

Gerilla-hadviselés – A hadviselés nem konvencionális formája, mely rajtaütések végrehajtásával, beszivárgással, terrorakciókkal kívánja a központi hatalmat meggyengíteni a területen. A modern gerilla-hadviselés alapelveit a kínai kommunisták, köztük Mao Ce-

tung alkották meg az 1930-as években, és olyan hadvezérek fejlesztették tökélyre, mint a Vo Nguyen Giap.

Gyorsköteles ereszkedés – Olyan taktikai manőver, melynek során a katonák a helikopterekből kötelek segítségével ereszkednek le, miközben azok egy helyben tartózkodnak a levegőben. Ezzel a módszerrel csökkenthető a helikopterek elvesztésének kockázata, mivel azoknak nem kell le- illetve felszállniuk az esetleges ellenséges tűzben.

Harci kötelék – Közös parancsnok alárendeltségébe szervezett katonai alakulatok ideiglenes csoportosítása, melyet meghatározott tevékenység vagy küldetés végrehajtására hoznak létre.

HMMWV – High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle (nagy mobilitású többcélú kerekes jármű); amerikai gyártmányú terepjáró, 1984-ben állt szolgálatba. Utólag könnyűpáncélzattal is ellátták, valamint többféle fegyverzettel platformként is alkalmazható; főként M2 típusú .50 kaliberes géppuskákkal vagy Mark 19 40 milliméteres automata gránátvetővel szerelik.

IR (infravörös) villanófények – Kisméretű, az egyenruhára rögzíthető infravörös villogó fényt kibocsájtó eszközök, melyek segítségével az éjjellátó szemüveget viselő katonák azonosíthatják a baráti csapatokat, elkerülve a baráti tűz okozta veszteségeket.

Kalasznyikov – A műben ezzel a névvel jelöltek minden szovjet-tervezésű, 7,62x39 milliméter űrméretű löszert tüzelő gépkarabélyt. A világ talán legelterjedtebb automata lőfegyverének számít, számos ország gyártotta és gyártja mind a mai napig különböző típusait.

Kevlár – Magas szakítószilárdságú, hőálló műanyag szál megnevezése, mely a modern lövedékálló mellények alapanyaga. Az 1970-es években fejlesztették ki az Egyesült Államokban.

Kat – A Közel-Kelet és Kelet-Afrika hegyvidékes területein honos növény. Levelének fogyasztása izgalmi állapotot, eufóriát és étvágytalanságot okoz. Afrika több országában is fogyasztják. Az Egyesült Államok Kábítószer-ellenes Hivatala, több más ország hasonló szervezeteivel együtt, kábítószerként tartja nyilván.

M113 – Amerikai gyártmányú lánctalpas páncélozott csapatszállító jármű. Az egyik legelterjedtebb ilyen célú jármű a világon.

M16/M4 – Amerikai tervezésű és gyártású, 5,56x45 milliméter űrméretű löszert tüzelő gépkarabély. A világ számos országában használják.

M203 gránátvető – Az M16/M4 gépkarabélyhoz tervezett 40 milliméteres űrméretű, egylövétű gránátvető toldalék.

M21 – Félautomata üzemű precíziós lövészfegyver, az M14 rohampuska átalakított változata. 7,62x51 mm-es lövedéket tüzel.

M48 Patton – Az 1950-es évek elején szolgálatba állított amerikai gyártmányú, 105 milliméteres löveggel szerelt harckocsi. Több, műszakilag modernizált változata is létezik. Mára a legtöbb fejlett ország hadseregéből kivonták.

M60 – A vietnami háború során híressé – megbízhatatlanságáról pedig hírhedtté – váló, hevederadagolású általános célú könnyűgéppuska, mely 7,62x51 mm-es lőszeret tüzel.

M249 SAW – Az M249 típusú rajtámogató fegyver az M60 kiegészítésére rendszeresített hevederadagolású, 5,56x45 mm-es lőszeret tüzelő könnyűgéppuska.

M72 LAW – Egyszer használatos, 66 milliméteres, gyalogsági könnyű páncéltörő rakéta.

MH-60L Blackhawk – Az amerikai gyártású UH-60 Blackhawk helikopter különleges műveleti, valamint kutató-mentő feladatokra optimalizált verziója. Az 1980-as évek elején állt szolgálatba az Egyesült Államok hadseregénél.

Mk-19 – Automata 40 milliméteres gránátvető, általában járművekre szerelve alkalmazzák a nehézgéppuska helyett.

Mudzsahedín – A *dzsihád* harcosai nevezik így magukat. Jelentése „Isten harcosa”. A világ számára az afganisztáni szovjet intervenciók háború alatt vált közzismerté.

Navy SEAL – Sea, Air and Land Teams (magyarul: vízi, légi és földi csapatok). Az amerikai haditengerészet különleges műveleti egysége.

OH-58 Kiowa – Amerikai felderítő helikopter, 1969 óta szolgál a világ több országában. A típus többféle felderítő és célmegjelölő eszközzel van felszerelve.

ORF – Quick Reaction Force (magyarul: Gyors Reagálású Erő). Egy katonai akció rövid időn belül bevethető tartalék egységeinek összefoglaló neve.

Reteszállás – Védőállás, amelyet az ellenség egy területre való bejutásának megakadályozására vagy bizonyos irányba való előrenyomulásának megelőzésére létesítenek.

RPG – A szovjet gyártmányú, rakétahajtású gránátvetők összefoglaló neve, több típusa ismert. A legismertebb és legelterjedtebb az RPG-7-es típus.

Syrette – A fecskendőhöz hasonló eszköz, melyben előre kimért adag folyadékot helyeznek el, a végén egy tűvel, hogy könnyű le-

gyen beadni és ne kelljen a kiméréssel foglalkozni. Napjainkban főleg atropint és morfiomot adagolnak így.

Szomáli Nemzeti Kongresszus – Somali National Congress (SNC). Az egyik fő frakció a szomáli polgárháborúban.

Szomáli Nemzeti Szövetség – Somali National Alliance (SNA). Az másik fő frakció a szomáli polgárháborúban.

Task Force Ranger – Az 1993-ban Szomáliába küldött különleges műveleti egységekből álló amerikai harci kötelék, melynek feladata Aidíd elfogása és hatalmának megdöntése volt. Parancsnoksága a mogadishui repülőtéren helyezkedett el, parancsnoka William F. Garrison vezérőrnagy volt.

UH-60 Blackhawk – Amerikai fejlesztésű és gyártású, általános célú helikoptertípus, 1979-ben állt szolgálatba az UH-1 helikopterek leváltására. Változatos szerepkörökben használják, számos országban szolgálatban áll.

UNITAF – Unified Task Force (magyarul: Egyesített Harci Kötelék). Az Egyesült Államok által vezetett nemzetközi koalíció, mely ENSZ-felhatalmazással megkísérelte a stabilitást helyreállítani Szomáliában.

UNOSOM – United Nations Operations in Somalia (Egyesült Nemzetek Szomáliai Művelete). A szomáliai ENSZ-misszió megnevezése. Miután mandátumát megújították, átalakítva, UNOSOM II néven működött tovább.

USFORSOM – U. S. Force in Somalia (Egyesült Államok Szomáliai Hadereje). Az Egyesült Államok által az ENSZ támogatására küldött csapatok parancsnokságának neve.

ZSU-23-2 – Szovjet gyártmányú 23 milliméteres, duplacsövű, gépvontatású légvédelmi gépágyú.

Rövidítések

1LT = főhadnagy (Lieutenant 1st Class)
A. Co. = Alpha század (Alpha Company)
ADC-O = műveleti szárnysegéd (Aide-De-Camp-Operation)
AO = műveleti terület (Area of Operation)
APC = páncélozott csapatszállító jármű (Armored Personnel Carrier)
ASP = lőszerellátó pont (Ammunition Supply Point)
AT = páncéltörő (Anti-Tank)
AVN/AV = repülő/légi (Aviation)
B. Co. = Bravo század (Bravo Company)
BG = dandártábornok (Brigadier General)
BP = reteszállás (Blocking Position)
C. Co. = Charlie század (Charlie Company)
CBT Lifesaver = kötelező életmentő alapképzés (Compulsory Basic Training – Lifesaver)
CENTCOM = Központi Parancsnokság (Central Command)
CL = ellátmány osztálya (Classes of Supply)
CO = parancsnok (Commander)
CP = ellenőrzőpont (Checkpoint)
CPL = tizedes (Corporal)
CPT = százados (Captain)
CW3/CW4 = főtörzsszázlós (Chief Warrant Officer 3rd Class/4th Class)
CSAR = harci kutató-mentő (Combat Search and Rescue)
CSH = harctámogató kórház (Combat Support Hospital)
EDRE = Vészhelyzeti Bevetési Készenléti Gyakorlat (Emergency Deployment Readiness Exercise)
EMT = vészhelyzeti egészségügyi technikák (Emergency Medical Technics)
ENSZ/UN = Egyesült Nemzetek Szervezete (United Nations)
FIST = tűztámogató alegység (Fire Support Team)
FO = előreolt megfigyelő (Forward Observer)
FSO = tűztámogató tiszt (Fire Support Officer)
GEN = tábornok (General)
GRF = földi készenléti erő (Ground Reaction Force)
HLZ/LZ = helikopter leszállási zóna (Helicopter Landing Zone)

HMMWV = nagy mobilitású többcélú kerekes jármű (High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle)
 HQ = parancsnokság/főparancsnokság (Headquarter)
 Hrs = óra/órakor (hours)
 HUMINT = emberi hírszerzési forrás (Human Intelligence)
 IN BN = gyalogsági zászlóalj (Infantry Battalion)
 IOAC = Gyalogsági Tiszti Továbbképző Tanfolyama (Infantry Officers' Advanced Course)
 IR = infravörös (Infrared)
 IV = intravénás [folyadék csomag] (Intravenous Therapy)
 JOC = Egyesített Műveleti Központ (Joint Operation Center)
 KIA = harc közben elesett (Killed in Action)
 LNO = összekötő tiszt (Liaison Officer)
 LT = hadnagy (Lieutenant)
 LTC = alezredes (Lieutenant Colonel)
 MASH = mobil katonai sebészeti kórház (Mobil Army Surgical Hospital)
 MEDEVAC = egészségügyi okból történtő evakuáció (Medical Evacuation)
 MG (ha név előtt szerepel) = vezérőrnagy (Major General)
 MG = géppuska (Machine Gun)
 MOUT = katonai akciók városi környezetben (Military Operations in Urban Terrain)
 MSG = főtörzsőrmester (Master Sergeant)
 MSR = fő szállítási útvonal (Main Supply Route)
 MTN = hegyi (Mountain)
 NOD = éjjellátó eszköz (Night Observation Device)
 PC = „értékes áru”/fontos célpont (Precious Cargo)
 PFC = közlegény (Private 1st Class)
 POW = hadifogoly (Prisoner of War)
 PT = fizikai erőnléti edzés (Physical Training)
 QRC = gyorsreagálású század (Quick Reaction Company)
 QRF = gyorsreagálású erő (Quick Reaction Force)
 REDCON = készenléti állapot (Readiness Condition)
 RGR = Ranger (Ranger)
 RGT = ezred (Regiment)
 ROE = bevetési szabályok / bevetési szabályzat / harcérintkezés szabályai (Rules of Engagement)
 RPG = rakétahajtású gránát (Rocket Propelled Grenade)

RTO = rádiós (Radiotelephone Operator)
S2⁶¹ = hírszerző tiszt (Intelligence Officer)
S3⁶² = hadműveleti tiszt (Operational Officer)
SAR = kutatás-mentés (Search and Rescue)
SAW = rajszingtű támogató automata fegyver (Squad Automatic Weapon)
SFC = törzsőrmester (Sergeant 1st Class)
SGT = őrmester (Sergeant)
SNA = Szomáliai Nemzeti Szövetség (Somali National Alliance)
SOAR = Különleges Műveleti Repülő Ezred (Special Operations Aviation Regiment)
SOCOM = Különleges Műveleti Parancsnokság (Special Operation Command)
SOF = különleges műveleti erők (Special Operation Forces)
SOP = egységes műveleti eljárás (Standard Operating Procedure)
SP = tüzelőállás (Shooting Point)
SPC = specialista (Specialist)
SSG = törzsőrmester (Staff Sergeant)
SWT = fegyveres felderítő csoport (Scout Weapon Team)
TAC = taktikai légiirányító (Tactical Air Controller)
TFR = Ranger Harci Kötelék (Task Force Ranger)
TOC = taktikai műveleti központ (Tactical Operation Center)
UNITAF = Egyesített Harci Kötelék (Unified Task Force)
UNOSOM II = Egyesült Nemzetek Szomáliai Művelete II (United Nations Operations in Somalia II)
USFORSOM = Egyesült Államok Szomáliai Hadereje (United States Force in Somalia)
WIA = harc közben megsebesült (Wounded In Action)

⁶¹ A NATO által is használt beosztás jelölési rendszerben megadott rövidítés.

⁶² A NATO által is használt beosztás jelölési rendszerben megadott rövidítés.

Irodalomjegyzék

ALLARD, KENNETH: *Somalia Operations. Lesson Learned.* CCRP Publications Series; http://www.dodccrp.org/files/Allard_Somalia.pdf (letöltve: 2015. 10. 07.)

BAHMANYAR, MIR: *Shadow Warriors. History of the US Army Rangers.* Botley, Osprey Publishing, 2005.

BAUMANN, ROBERT F. – YATES, LAWRENCE A. – WASHINGTON, VERSALLE F.: *My Clan Against The World: U.S. and Coalition Forces in Somalia.* Fort Leavenworth, Combat Studies Institute Press, 2004.

BOWDEN, MARK: *A Mogadisu-ügy.* Budapest, Athenaeum Kiadó, 1999.

CHUN, CLAYTON K. S.: *Gothic Serpent. Black Hawk Down, Mogadishu, 1993.* Botley, Osprey Publishing, 2012.

DI TOMASSO, THOMAS: *Battle of the Black Sea. 3rd Battalion, 75th Ranger Regiment: 3-4 October 1993.*

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/A-F/DiTomassoThomas%20CPT.pdf> (letöltve: 2018. 12. 18.).

EVERSMANN, MATT – SCHILLING, DAN (ed.): *The Battle of Mogadishu. Firsthand Accounts from the Man of Task Force Ranger.* New York, Balentine Books, 2004.

Katonai terminológiai értelmező szótár (szerk.: Berkáné Danesch Marianne), Budapest, Zrínyi Kiadó, 2015.

KISS ÁLMOS PÉTER – BESENYŐ JÁNOS – RESPERGER ISTVÁN: *Országismertető: Szomália.* Budapest, Sereg Szemle Kiadvány, 2010.

PERINO, LARRY D.: *Battle of the Black Sea.*

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/M-R/PerinoLarryD%20%20CPT.pdf> (letöltve: 2018. 12. 18.).

Ranger Unit Operations. FM 7-85. Department of the Army, Washington DC, 1987.

RYSEWYK, LEE A.: *Experiences of Executive Officer from Bravo Company, 3rd Battalion, 75th Ranger Regiment and Task Force Ranger During the Battle of the Black Sea on 3-4 October 1993 in Mogadishu, Somalia.*

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/A-F/DiTomassoThomas%20CPT.pdf>

ers/other/STUP5/M-R/RysewykLee%20A.%20CPT.pdf (letöltve: 2018. 12. 18.).

SANGVIC, ROGER N.: *Battle of Mogadishu: Anatomy of a Failure*. Fort Leavenworth, School of Advanced Military Studies. 1998.

The United States Army in Somalia. 1992-1994.

<http://www.history.army.mil/brochures/somalia/somalia.htm> (letöltve: 2015. 10. 07.).

United States Forces, Somalia After Action Report and Historical Overview. The United States Army in Somalia, 1992-1994. Washington D. C, Center of Military History, 2003.

WASDIN, HOWARD E. – TEMPLIN, STEPHEN: *A 6. számú SEAL-csoport. Egy elit haditengerészeti SEAL-mesterlövész emlékiratai.* Budapest, GABO, 2012.

Dokumentumok⁶³

Gyorsreagálású Erő

Falcon Dandár, 10. hegyi hadosztály
Az 1993. október 3-i harci bevetések
összefoglalója⁶⁴

1993. október 3-án 1414 órakor a gyorsreagálású erő (QRF) dandár taktikai műveleti központját (TOC) értesítette a Ranger Harci Kötelék (TFR) JOC-ja, hogy bizonyos szektorok Mogadishu közép-ső részén tilalmi övezetek az UNOSOM légi és földi erőinek. A Ranger Harci Kötelék műveletet fog végrehajtani ezekben a szektorokban. (GRG 24, 29, 30, 35, 36).⁶⁵

1437-kor a gyorsreagálású századnál (QRC) elrendelte a QRF főparancsnoksága az 1-es készségi állapotot. Ezt a TFR azon értesítése alapján rendelték el, hogy hamarosan elfogási bevetést indítanak.

1545hrs-kor a TFR jelentette, hogy a kordon felállt és a kereső alegységek a célterületen vannak a Bakara piac környékén. 1610hrs-kor egy TFR repülőeszközt lelőttek. Helyszín nincs megadva. 1627hrs-kor a UNOSOM műveleti tiszt (U3) azt parancsolta, hogy két (2) fegyveres felderítő csoport a QRF repülő alegységéből legyen REDCON 1 készségben. Ez már megtörtént [eddigre]. CW4 Coates a TF 2-25-től⁶⁶ ellenőrizte a rakéták mennyiségét az ASP-n és elrendelte, hogy minden repülőeszközön a TOW-kat cseréljék 2.75

⁶³ A dokumentumok előkészítésében köszönöm a segítséget Szabó Levente Gábor kollégámnak és Kázmér László századosnak.

⁶⁴ A dokumentumot Lee A. Rysewyk közli mellékletként:
<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/M-R/RysewykLee%20A.%20CPT.pdf>

⁶⁵ A szerző nem mellékelte térképet.

⁶⁶ Harci Kötelék 2-25, ez esetben „fantázianév” a QRF egyik repülő alegységének megjelölésére, nem egy létező alakulat nevének rövidítése.

hüvelykes rakétákra. Két fegyveres felderítő csoport (SWT) készen állt a felszállásra (2 OH-58/5 AH-1), hogy támogassa a TFR-t.

1629hrs-kor COL Casper, a QRF parancsnoka utasította a QRC-t, ami az Egyetem épületében állomásozott, a korábbi amerikai nagykövetség épületének szomszédságában, hogy hajtson a repülőtérre. Ezen a ponton a TFR értesítette a QRF-et, hogy problémáik adódtak a célpontnál és támogatásra lehet szükségük. COL Casper utasította LTC Bill Davidet, a 2-14⁶⁷ gyalogsági zászlóalj parancsnokát, hogy használja a fő szállítási útvonal (MSR) elkerülőt. 1645hrs-kor LTC David elindult a reptér felé a QRC-vel és a zászlóalj TAC-val. Egy perccel később a 2-14 egy másik századát is REDCON 1-be helyezték.

Csak három perccel később a TFR JOC jelentette a QRF TOC-nak, hogy egy második TFR repülőeszközt lelőttek az akció során a célpont fölött. 1654hrs-kor egy harmadik TFR repülőeszköz is ellenséges tüzből származó találatot jelentett, de képes volt a levegőben maradni és visszatérni az Új Kikötőbe, ahol landolt.

1700hrs-kor a 2-25 századparancsnokai a TOC-ban voltak. A helyzet továbbra sem volt elég tiszta ahhoz, repülőeszközt indítsanak a célterületre. Az AO feletti légtér továbbra is a TFR irányítása alatt állt.

1711hrs-kor COL Casper rádión informálta LTC Davidet, hogy a QRC és a zászlóalj TAC a művelet további részében a TFR parancsnoksága alatt áll. Ekkor COL Casper a QRF TOC-ban tartózkodott. Perceken belül, 1714-kor LTC David megérkezett a QRC-vel a reptérre. Ekkor a QRC a 2-14 gyalogsági, C százada volt Tiger hívójellel, Whetstone százados parancsnoksága alatt. 1747hrs-ig LTC Davidet eligazították a helyzetről és megkapta a feladatát. Dióhéjban a TFR JOC tájékoztatta, hogy nagyjából 100 ranger hatolt be földön és a levegőben a Bakara piac környékére. Sikeresen elfogtak 24 egyént. Azonban az első repülőeszköz lelövése után a rangereket átirányították az északi roncsához, hogy biztosítsák a legénységet és a repülőeszközt. Miközben ezt végrehajtották, továbbra is erős tüzet és ellenállást tapasztaltak, és földhöz szegezték őket az északi roncs környékén.

LTC Davidet tájékoztatták, hogy a feladata az, hogy menjen a déli roncsához és biztosítsa a legénységet és az ott lévő rangereket. 1747hrs-re LTC David összehívta és eligazította a QRF-et és elindult a célpont felé a reptérről. A kiválasztott megközelítési útvonal áthaladt a K4-es körforgalmon. Ahogy LTC David észak felé haladt,

⁶⁷ 14. (gyalog) ezred 2. zászlóalj; a 10. hegyi hadosztály alárendeltségében.

rádióon jelentette, hogy a roncs felé tart, de szüksége van légi fedezetre. A légi fedezet, amit a TFR biztosított volna, nem volt olyan pozícióban, hogy fedezhesse és kommunikációs problémákat tapasztalt. COL Casper tájékoztatta, hogy a QRF repülő alegysége (TF 2-25) biztosíthatja a légi fedezetet. Nem sokkal ezután a TFR repülőeszközök megtették, valójában megérkeztek az állomáshelyükre. A TF 2-25 repülőeszközei repülési készségben maradtak az azonnali reagálásra, ha szükséges volna.

1754hrs-kor LTC David jelentette, hogy nyomjelző tüzet lát nagyjából 300 méterre északra a K4 körforgalomtól, és hogy a légi fedezete még mindig nincs a helyén. Három perccel később, 1757hrs-kor LTC David jelentette, hogy egy HUMMV-t⁶⁸ eltaláltak és megbénult. 1802hrs-kor egy második HUMMV-t jelentett a K4-től északra, amit eltaláltak és megbénult. Egyik jármű sem a QRC tagja volt, gyanítható, hogy a rangerek járműve, ami a célponttól kifelé tartott.

1730–1800hrs között a QRC kézfegyvertűzbe ütközött; ahogy megközelítették az égő járműveket 300–400méterre északra a K4 körforgalomtól. A konvoj lefogta az ellenséges pozíciókat az út mindkét oldalán és mozgásban maradt. Ahogy a konvoj elérte a National Streetet, ismételten nagymértékű tüzzel találkozott kelet felől. Ahelyett, hogy keletre fordult volna, a konvoj folytatta az útját északnak és folyamatos tüzet kapott, amíg el nem érte a kereszteződést a 345265-ös rácskoordinátán. Ezen a ponton a konvoj megállt és kiszálltak [a járművekből] az út nyugati oldalára. A QRC lefogta az ellenséget a MK19-esek tüzével és megkezdték az előnyomulást az úton keresztül, és ekkor tűz alá vették őket nagymennyiségű RPG-vel és nehézgéppuskával a tejüzem környékéről. Az ütközet két WIA-t eredményezett (1 ranger és 1 QRC katona). 1815hrs-kor az SWT repülőeszközök kézfegyvertűzet jelentettek az Új Kikötőhöz közel. A K4-nél fekete füstöt figyelt meg a 2-14 S3 és a kommunikáció megszakadt közte és LTC David között. Az S3 jelentette, hogy azon dolgozik a második QRC-vel (Terminator), hogy biztosítsa a kivonási útvonalat a jelenleg K4-nél tartózkodó Tiger alegységnek.

1812hrs körül BG Gile, a 10. hegyi hadosztály ADC-O-ja és COL Casper utasította LTC Davidet, hogy szakadjon el az ellenségtől. Ezután LTC David utasította a Tiger alegységet, hogy szakadjon

⁶⁸ A HMMWV egy, feltehetőleg az alakulatnál szleng-kifejezésként használt hangutánzó „beceneve”.

el az ellenségtől és térjen vissza a reptérre, amilyen gyorsan csak lehetséges. MG Montgomery, az UNOSOM erők helyettes parancsnoka utasította a maláj gépesített zászlóalj alegységeit és a pakisztáni tankokat, hogy bocsássák magukat a QRF rendelkezésére. 1813hrs-kor MG Montgomery, az amerikai erők parancsnoka⁶⁹, felvette a kapcsolatot BG Gile-lel aki a TFR JOC-jában tartózkodott és utasította, hogy vegye át a művelet irányítását.⁷⁰ 1840hrs-kor LTC David jelentette, hogy a Tiger alegység összegyűlt és megkezdte a visszatérést a repülőtérré. 1845hrs-kor COL Casper utasította a TF-2-25 parancsnokát, LTC Gore-t, hogy indítson egy SWT-t a TF 2-14 támogatására. Mielőtt elhagyta a K4 körzetét és az égő HUMMV-ket, LTC David utasította a Tiger alegységet, hogy két gyalogos szakasz használatával ellenőrizze a mozgásképtelen járműveket. A Tiger légi fedezetet kért. 1849hrs-kor 2 SWT fedezte a QRC mozgását.

1858hrs-kor COL Casper utasította LTC Davidet, hogy vonja vissza a Tiger alegységet a reptérre. Nem volt szükséges a járművek átkutatása, mivel a helyszínről minden rangerrel el tudtak számolni. Ahogy a Tiger alegység elhagyta [a várost] a reptér felé, ismételten elhajtott a TFR HUMV-jei mellett és ismét kézfegyvertűzetet kaptak, amit elnyomott a Tiger alegység nagymértékű tüzelése.

1900hrs-t megelőzően BG Gile és COL Casper a következő bevetés feladat kiosztását és küldetését koordinálta és tervezte. 1905hrs-kor LTC David utasította Munch őrnagyot, a zászlóalj parancsnokhelyettesét⁷¹, hogy az egész zászlóaljat vigye a reptérre harci szerelvényekkel. 1907hrs-kor LTC David visszatért a reptérre. 1912hrs-kor a TFR egy szakasz méretű ranger alegységet 4 HUMMV-val ideiglenesen a QRF alá rendelt.⁷² A Tiger alegység 1914 hrs-kor tért vissza a reptérre, és azonnal újrafegyverezte magát a TFR ASP-jéből.

⁶⁹ Montgomery vezérőrnagy egyszerre töltötte be a USFORSOM parancsnoki posztját és a UNOSOM II parancsnokhelyettesi posztját is.

⁷⁰ A mentési műveletét.

⁷¹ Angolul: executive officer (XO): a parancsnokhelyettesnek megfelelő beosztás, azonban feladata nem az alakulat harci vezetése, hanem inkább a napi ügyvitel (logisztika, adminisztrációs feladatok, kiképzési tervek stb.) intézése.

⁷² Az eredeti angol szövegben itt az „OPCONS” kifejezés szerepel, ami az Operation Control, tehát műveleti vezetés kifejezést takarja, azonban a rövidítés megtartásával értelmetlenné vált volna a lefordított mondat vagy szükség lett volna magyarázó kiegészítő kifejezések használatára, így módosításra került.

1922hrs-kor a TFR JOC jelentette, hogy a rangerek összegyűltek és földhöz szegezték [őket az ellenséges tűz] a 36242679-es rácskoordinátánál.

1935hrs-kor COL Casper és a harci stábja az LNO-kkal repülőeszközbe szálltak, hogy a reptérre menjenek a mentés tervezéséhez. Ő és a stábja csatlakoztak LTC Davidhez és LTC Gore-hoz a repülőtér termináljában. Előzetes küldetéselemzést tartottak és megtervezték az útvonalat az Új Kikötőbe való átvonuláshoz. LTC David kiadta a parancsot az elinduláshoz. 1945-kor a hadosztály sebésze jelentette, hogy a 46. CSH 22 sebesületet fogadott.

2020hrs-kor az A. Co. jelentette, hogy közeledik a reptérhez. 2025hrs-kor COL Casper és a stábja megérkezett a reptérre és megkezdtek a párhuzamos tervezést a 2-14-el. 2045hrs körül BG Gile, COL Casper, LTV David, LTC Gore és a TFR [stábja] a repülőtéren találkoztak, hogy megvitassák a művelet koncepcióját és a rangerekkel való egyesülést a célpontnál. 2052hrs kor LTC David utasította az alegységeit, hogy menjenek az Új Kikötőbe. Kevéssel ezután a QRF S2 jelentette a rács [koordináta] helyzetét a lezuhant repülőeszközöknek a következők szerint: helyszín 1, 36142685 rácskoordináta. Helyszín 2, 36402625 rácskoordináta. A Bravo század jelentette a reptérnek 2056hrs-kor. COL Casper és a harci stáb megérkezett az Új Kikötőbe [hogy] folytassa a művelet tervezését.

2100hrs-kor COL Casper BG Gile-től a küldetés megváltoztatását kapta [parancsba]. BG Gile utasította COL Caspert, hogy először az északi roncsnál hozzon létre kapcsolatot a rangerekkel. Ha a taktikai helyzet megengedi, LTC David előnyomulhat a déli roncsához, hogy megmentse a túlélőket vagy visszahozza a holttesteket. 2130hrs-kor LTC David csatlakozott a malájokhoz és a pakisztániakhoz. Tájékoztatta a tervről az összes alegységet grafikákkal, amiket minden alegység lemásolt. LTC David vezette most már a 32 maláj kerek APC-t, minden járműben egy maláj parancsnokkal, vezetővel és lövésszel, a pakisztáni harcokocsiszázadot, a C/2-14-et (QRC), B/2-14-et, az A/2-14-et, tartalékban, egy szakasz a C/1-87⁷³-et, AT szakasz/2-14-et és nagyjából 4 HUMMV-t és 40 rangert a TFR-ből. A terv az volt, hogy az élen harcokcsik haladnak, az APC-kkel mögöttük. LTC David eligazította a két QRF LNO-t, hogy mire szá-

⁷³ 87. (gyalog) ezred 1. zászlóalj; a 10. hegyi hadosztály alárendeltségében.

mít[hatnak]. 1LT Ben Mathews (sic!) a vezér harckocsiban lévő LNO a pakisztániakkal és 1LT John Breen volt a malájok LNO-ja.

2210hrs-kor a QRF S3-a értesítette a QRF műveleti tisztjét⁷⁴ a tervezett útvonalról és küldetésről, és hogy az alegységek 2300hrs-kor kezdik meg a menetet a célponthoz. 2200hrs-kor LTC Gore, hívójele Raven 6, folytatta a közvetlen tűzű légi támogatás koordinálását és konfliktus mentesíteni a légtérhasználatot a TFR helikopterei és a 2-25 helikopterei között. 2-25 fedezte a konvojt a CP 207-hez, átvéve a TFR-től. 2-25 repülőeszközök beleértve a Coyote 06-ot irányította az SWT felé; Rebel 13, OH58D⁷⁵; Raven 06(LTC Gore) and Courage 54 az irányító és parancsnoki UH-60-ban.

COL Casper jelentette, hogy problémák vannak a pakisztániakkal és a menet sorrendjével. 2256hrs-kor COL Casper jelentette, hogy a malájok fogják vezetni a menetet 2 APC-vel és a pakisztániak követik őket. Ez újra változott és a valóságban a pakisztániak vezették az oszlopot. 2303hrs-kor egy OH58D jelentette, hogy a menet útvonala mentesnek tűnik az útzáraktól.

2323hrs-kor [egy] OH58D 3 feltételezhető műszaki [zárát] jelentett. 2330hrs-kor a QRF maláj és pakisztáni támogatással elhagyta az Új Kikötőt a célpont felé. Az SWT fogja vezetni a QRF-et a célponthoz.

Nagyjából egy kilométerre az Új Kikötőtől a pakisztáni tankok útzárba ütköztek és a pakisztáni parancsnok elutasította, hogy áthajtsa rajta, attól félve, hogy alá van aknázva. 1LT Mathews egy teljes tár 5,56 mm-es lövedéket lőtt az útzárba, [majd azt] mondta a parancsnoknak, hogy hajtsa át rajta. A pakisztáni parancsnok végrehajtotta.

A konvoj kelet felé folytatta [útját] a CP 77-hez és északnak fordult a CP 69-hez. A CP 69-nél a pakisztáni parancsnokot értesítette a parancsnoka, hogy nem vezetheti tovább az oszlopot. A maláj APC-k vették át a vezetést ezután. Azután két APC rosszul vett egy kanyart és RPG-tűzbe kerültek és megsemmisültek. 500 méterrel a CP 207 után a harckocsikon rajtaütöttek géppuska- és RPG-tűzzel. Hét és tíz közötti számú RPG-t lőttek ki az élen haladó tankra. A tank

⁷⁴ Az angol eredeti kifejezés a „battle captain”, melynek nincs magyar megfelelője a szó szerinti fordítás pedig értelmetlen. A beosztást ellátó tiszt feladata a TOC mindennapi működtetése és az S3 támogatása, valamint szinkronizálni és irányítani a napi működést.

⁷⁵ OH-58 Kiowa helikopter.

megállt és viszonzta a tüzet. Több percbe került 1LT Mathews-nak (sic!), hogy újra mozgásba hozza az oszlopot. A harcokcsiszárad elhagyta az utcát, ami a roncsához vezetett, és biztosította a National Street távolabbi nyugati végét.

A Terminator alegység, a maláj APC-kben utazva folytatta útját nyugat felé az Olympic Hotelhez, és ellenséges tüzet jelentett 2359hrs-kor a National Streeten. Kevéssel ezután, 0013hrs-kor a National Street déli oldaláról erős tüzelést jelentettek. A Terminator alegység hatékony orvlövésztüzet kapott az Olympic Hotelből. A század kiszállt [a járművekből] és három WIA-t szenvedett. MK19-esek semlegesítették az ellenséget a hotelben. Jelentősen hosszú idő telt el, mire az oszlop folytatta útját. A késlekedést az okozta, hogy a maláj parancsnok aggódott az APC-i miatt, amik [még korábban] délnek fordultak és szeparálódtak az fő oszloptól.

Coyote 06(SWT) pozíciót foglalt, hogy a National Street déli oldalán lévő célpontokat támadhasson. 0050-kor a QRF Tiger alegysége jelentette, hogy 300–500 méterrel a CP 207-en túl van. Négy perccel később CPT Whetstone, a Tiger parancsnoka 2 WIA-t jelentett az alegységből. Ebben az időben a reptér egy robbanást jelentette, forrása ismeretlen.

0056hrs-kor King 57 jelentette, hogy nem figyelhető meg baráti aktivitás a 36402625-nél lévő roncs környékén. Ezt a jelentést követően LTC David jelentette, hogy gyalogos katonák tartanak a déli célkörzetbe és megkísérli irányítani őket.

0120hrs-kor LTC Gore megpróbálta a [kapcsolatot felvenni a] Terminator alegységgel, hogy jelöljön meg ellenséges célpontokat az SWT számára.

A Terminator parancsnoka 0134hrs-kor jelentette, hogy alegységgel az északi roncs felé dolgozza magát előre, a King 57 és az IR lézer [célmegjelölő] támogatásával. Négy perccel később a Terminator jelentette, hogy 100 méteren belül van az északi célpontoz.

0142hrs-kor jelentették, hogy 2 maláj APC megbénult. 0145hrs-kor a Tiger alegység jelentette, hogy a déli célpontoz tart járműveken. 0155hrs-kor a Terminator kapcsolatfelvételt jelentett a range-ekkel az északi célpontnál. Három perccel később a Tiger alegység jelentette, hogy 100 méterre van a déli célponttól.

0205hrs-kor a Terminator alegység jelenti, hogy csak 22 rangerrel tud elszámolni. 0226hrs-kor COL Casper utasítja az alegységet, hogy a célpontot a stadionban lévő pakisztáni tábor felé hagyja el.

Elrendeli a MEDEVAC koordinációját, hogy a pakisztáni stadionból repüljön. A QRF TOC értesíti a direktívákról a pakisztániakat és a MEDEVAC-ot.

0228hrs-kor a Tiger alegység jelent a déli célpontról. LTC David jelenti, hogy mindkét század a kijelölt céljánál van. Állítása szerint a Tiger nem talált egy rangert sem, de a Terminator még mindig kapcsolat vesz fel [újabb] rangerekkel az északi helyszínnél. Magyarázata szerint hosszabb időt kell az északi helyszínnél tölteni, mint a délinél, mivel egy holttest beszorult a repülőeszköz roncsa alá.

LTC David jelenti, hogy a malájoknak egy KIA-jük és számos WIA-jük van. 0244hrs Terminator több APC-t kér utasoknak, más-különbben a létszámfeleltieknek gyalogolniuk kell. Nemsokkal ezután a jelentés után 0257hrs-kor a Tiger erős géppuska- és RPG-tűzet jelent a déli célponton.

Miközben a századok a célpontoknál tartózkodtak, RPG-lövedékek százainak kilövését jelentették az APC-kre és a földi erőkre.

0307hrs-kor COL Casper helyzetjelentést tesz BG Gile-nek: Terminator alegység, mínusz egy szakasz még mindig az északi célponton van és összegyűjtötte az összes KIA-t és WIA-t, kivéve egy katonát, aki beszorult a helikopterbe. Informálta BG Gile-t, hogy LTC David utasította a Terminort, hogy ne hagyja el a helyszínt, amíg a holttestet ki nem hozzák. A Tiger a déli célpontnál nem létesített kapcsolatot rangerekkel vagy a legénység tagjaival. Tiger termitgránátok használatával megsemmisítette az érzékeny felszereléseket és használhatatlanná tette a repülőeszközt. A rangereket vagy a felszerelésüket nem találták. Ő [LTC David] később jelenti, hogy sok a sebesült, létszám nem elérhető, és 2 APC találatot kapott. A MEDEVAC kérése folyamatban van. Kivonás a pakisztáni stadion felé, a TFR biztosítja a légi fedezetet.

0337hrs-kor LTC David jelentette, hogy 3, talán 4 APC-t ellenséges tűz talált el és 1 vagy több ég. Sok sebesültet jelent, és hogy tovább kell időzniük a célponton. Jelentést kap, hogy a legénység a déli helyszínről egy épületben lehet, a roncsból délre. Útmutatást kér, hogy folytassák-e a kutatást a jelentés alapján.

0344hrs-kor az Egyesített Művelési Központ jelenti, hogy banditák⁷⁶ kezdték elhagyni a Villa Somaliát. Utasítanak minden reptülő-

⁷⁶ Ez esetben feltehetőleg az amerikai katonai szlengben ellenségre használatos kifejezést jelöl.

eszközt, hogy maradjon távol, hogy a pakisztániak tüzelhessenek az aknavetőikkel az SP1-ről. Később, 0409hrs-kor a JOC jelenti, hogy a pakisztániak biztosították a kivonási útvonalat a stadiontól az SP (sic!) 207-ig. Ezzel egyidőben LTC David jelenti, hogy több aknavető-lövedék csapódott be a pozíciójától 40 méteren belül. 0418hrs-kor a JOC jelentette, hogy a pakisztániak 40 aknavető-lövedéket fognak kilőni a Villa Somaliára 2 percen belül.

0420hrs-kor a pakisztániak jelentették, hogy a kivonási útvonal többé már nem tiszta. 0427hrs és 0429hrs között repülőeszközök folyamatosan azon dolgoztak a Terminator alegységgel, hogy azonosítsák és támadják a célpontokat. 0431hrs-kor a 2-14 TOC jelentette a QRF HQ-nak, hogy legyen felkészülve 40-50 WIA-re. 0444-kor a Terminator 100 elszámolható [katonát] jelent és folytatja a kapcsolat felvételét a légénységgel a déli célpontnál.

0445hrs és 0450hrs között a Tiger felveszi a kapcsolatot a Terminator szakaszparancsnokával (Terminator 26) a déli célpontnál és jelenti, hogy megpróbálnak mozogni az APC-kkel. Tiger nehézségeket jelent a kapcsolatfelvételben a Terminator szakasszal 300 méterre délre, mivel az ellenséges nehéz erők (sic!) szendvicsbe kerültek a szakasz és a Tiger közé. Tiger irányítja az MH6-osok géppuska- és rakétatüzét az ellenséges pozíciókra. Az ellenséges pozíciók lefogása után a maláj századparancsnok vezeti a három APC-t, hogy felvegye a szakaszt.

0505hrs-kor a test, jelentés szerint, továbbra is be van ragadva a repülőeszközbe az északi célponton, és KIA. A pakisztániak jelentik, hogy északról fogják a stadiont megközelíteni a 33-as ellenőrzőpon-
ton keresztül. 0524hrs-kor a maláj APC-k, bennük a C/2-14-gyel elhagyják a CP 207-et. A QRF TOC utasítja a 2-25-öt, hogy semmisítsen meg minden elhagyott, a malájok által hátrahagyott APC-t.

0528hrs-kor a Terminator kiemeli a holttestet a repülőeszközből az északi célnál és 0537hrs-kor elhagyja a célkörzetet, hogy visszatérjen a bázisra. 0554hrs-kor a Terminator kéri, hogy a maláj APC-k térjenek vissza a National Streetre, hogy felvegyék a további utasokat. LTC David úgy rendeli, hogy a létszámfeletti légénység utazzon az APC-k tetején.

0545hrs-kor TF 2-25 a National Street és az Olympic Hotel környékéről ZSU 23-2-es légelhárító tüzet jelent. A TFR észak felé mozog az Október 21-e úthoz, miközben AH-1-esek a TF2-25-ből

támadják⁷⁷ 20 mm-es géppágyúval és 2.75 hüvelykes rakétákkal. A célpont semlegesítve. 0604hrs-kor az SWT megsemmisíti az APC-
ket a déli célpontnál. 0608hrs-kor jelenti, hogy még mindig vannak
rangerek gyalogosan. Falcon 16 állítja, hogy van 2 ACP-je az SP
(sic!) 207-nél és segítségül küldi. LTC David elrendeli a megállást,
amíg a rangereket fel nem veszik.

0620hrs-kor LTC David jelenti, hogy minden személy járművek-
ben van és elrendeli a menet folytatását. TF 2-25 jelenti, hogy meg-
semmisítette a mozgásképtelen APC-
ket.

0632hrs-kor LTC David jelenti, a QRF és a Ranger Harci Kőte-
lék közeledik a stadionhoz. Az 1-87 Charlie század jelenti, hogy 8
járműve van a reptéren és 2 járműve a pakisztáni stadionban. Jelenti,
hogy 1 WIA és egy pár PVS-7⁷⁸ hiányzik. Minden QRF LNO be-
számoltatva. 0717hrs-kor LTC David jelent a 2-14 TOC-nak az
egység veszteségeiről, 1 KIA, 14 WIA. Végző veszteségjelentés 1
KIA, 22 WIA. 0725hrs-kor LTC Gore jelenti, hogy minden repülő-
eszköz és személy elszámolható.

LAWRENCE E. CASPER
COL, AV
Parancsnok

⁷⁷ A ZSU 23-2-est.

⁷⁸ Az éjjellátó eszközök egy típusa.

A 75. Ranger ezred 3. zászlóalja Bravo századának és a Ranger Harci Kötelék parancsnokhelyettesének⁷⁹ tapasztalatai a fekete tengeri csata idején, 1993. október 3–4-én Mogadishuban, Szomáliában⁸⁰

**A vizsgált művelet típusa:
légi mozgékonyosságú rajtaütés ellenséges városi erődített környezetben szomáli fegyveresek elfogására.**

Lee A. Rysewyk százados, gyalogság

IOAC Class 2-94

I. BEVEZETÉS

1992 decemberében az Egyesült Államok szorgalmazta haderő Szomáliába vezénylését, hogy megteremtse a békefenntartás feltételeit, lehetővé tegye a humanitárius segélyek szállítását, véget vessen az éhínségnek, ami több ezer szomáli halálát okozza. Huszonnyolcezer amerikai katona a tengerészgyalogság és a hadsereg 10. hegyi hadosztályának kötelékéből sikerrel járt a relatív béke megteremtésében. A sok tolvajnak nehézséget okozott az Egyesült Nemzetek élelmiszer- és más humanitárius segélyraktárainak fosztogatása. A tengerészgyalogosok kijárási tilalmat vezettek be Mogadishuban és elkoboztak minden fegyvert az utcákon. Fegyverek ezreit foglalták le és semmisítették meg, beleértve a nehéz fegyverek többségét, mint például harckocsik, tüzérségi lövegek és légvédelmi gépgyűk.⁸¹ Ez

⁷⁹ A beosztásnak megfelelően Rysewyk nem volt „tűzközelben”, s csak a rádióforgalomból és az utólagos elbeszélésekből tájékozódhatott.

⁸⁰ Az eredeti, angol nyelvű változatot ld.

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/M-R/RysewykLee%20A.%20CPT.pdf>

⁸¹ A szerző itt erősen túloz az akció sikerességét illetően. Sokkal inkább arról volt szó, hogy a szomáli milíciák felismerték, a nehézfegyverzettel felszerelt, hadosztály méretű amerikai haderővel szemben nem éri meg a nyílt összecsapás, ezért „meghúzták magukat” az adott időszakban, várva a pillanatra, amikor az amerikaiak létszámát csökkentik vagy teljesen kivonják őket. A nehézfegyverzetet – különösen a járműveket – elkobozni aligha

azonnal olyan környezetet teremtett, amelyben a segélykonvojok, gyakran fegyveres kíséret nélkül is, közlekedhettek és szállíthatták a segélyeket ebben az elszegényedett országban, ami még a legegyszerűbb infrastruktúrát is nélkülözte. Ahogy a segélyek a rászorulókhöz áramlottak, az éhezés kezdett eltűnni, és májusban az ENSZ-erők átvették az ellenőrzést az Egyesült Államoktól, s csökkenteni akarták a jelenlétüket és növelni az ENSZ legitimációját.

A Szomáliában tartozó összes haderő az ENSZ parancsnoksága, az Egyesült Nemzetek Szomáliai Művelete II (UNISOM II) (sic!) alá tartozott.⁸² Az amerikai kontingens 1400 fő harcoló erőt számlált a 10. hegyi hadosztály állományából. A főerejét az ENSZ-erőknek 32^{*83} másik országból származó katona alkotta, Bangladesztől Svédorszáig. Ezek az országok különböző mértékben járultak hozzá [a misszióhoz], néhányan egészségügyi támogatással, mint a románok és a svédek, néhányan békefenntartó erőkkel, mint a pakisztániak, az olaszok és az egyiptomiak. Ahogy minden koalícióban egy másik nemzet parancsnoka alatt, felmerülnek lojalitási problémák. Mennyi hűség és elkötelezettség szükséges ehhez a koalícióhoz és a küldetéséhez? Mekkora a baráti csapatok által vállalható kockázat? Például az olaszok fizettek a szomáli klánvezéreknek, hogy ne háborgassák a katonáikat, és még információkkal is ellátták őket az ENSZ-műveletekről. Ráadásul a nigériai parancsnok vehemensen panaszkodott az ENSZ-nél, hogy az olaszok által védett egyik ellenőrzőpont csak nézte, nem több, mint száz méter távolságból, ahogy rajtaütnek hat nigériai békefenntartón és megölik őket.⁸⁴ A kuvaiti

kellett, mivel azok pótalkatrészek nélkül gyorsan használhatatlanná váltak. Erre utal az is, hogy az amerikai erők távozásával Szomáliában ismét gyorsan úrrá lett a káosz.

⁸² A szerző itt téved, a 10. hegyi hadosztály erői önálló műveleti egységet alkottak, a USFORSOM-ot, mely az amerikai CENTCOM alá tartozott és nem tartozott elszámolási kötelezettséggel a UNOSOM II felé.

⁸³ A dokumentumban több helyen csillaggal jegyzetek vannak jelölve, ezek a szerző által megnézett újságcikkekre utalnak, melyek a TF Ranger kitelepülése előtt és alatt születtek. Ezek listáját a dokumentumban nem közlöm, mivel nem, vagy csak részben érhetők el az interneten, illetve nem tartalmaznak lényeges információt az akció vizsgálatát illetően, a szerző a saját véleményét alátámasztandó, szelektív módon válogatta ki őket.

⁸⁴ Ez gyakori panasz az olaszokkal szemben, több visszaemlékezésben (pl.: Howard Wasdinnál) is felmerül az olaszok hűségének megkérdőjelezése.

kontingenst vezető alezredes még megkérdezte CPT Rysewyket, a Ranger század parancsnok helyettesét, hogy tud-e az üzleteikről [valamit].

A béke, amit a tengerészgyalogosok és a 10. hegyi [hadosztály] teremtett, rosszabbra fordult, ahogy a bevetési szabályok (ROE) megváltoztak, és az ENSZ-erők visszahúzódtak a biztonságos rácsos ajtók mögé éjszakára. A tengerészgyalogság lefektette az alapokat. Most az ENSZ-erők nem kobozhattak el fegyvereket és csak akkor nyithattak tüzet, ha egy szomáli ellenséges szándékkal használt fegyvert⁸⁵ [ellenük]. Következésképpen a szomálik előásták a fegyvereket a rejtekhelyekről vagy becsempészték a városba 55 gallonos hordókban, az ENSZ katonák ellenőrzése nélkül. A szomáli banditák kihasználták a lazuló ROE-t, egyre növekvő [számú] rabló- és erőszakos akciókkal. Regresszió vette kezdetét Szomáliában, visszatértek a törvénytelen káoszhoz, amiből éppen kijöttek.

A két legfontosabb hadúr, akivel az ENSZ-nek meg kellett birkóznia Mohamed Farrah Aidid tábornok, a Szomáli Nemzeti Szövetséget (SNA) vezetője, valamint Aidid fő riválisa, Ali Mahdi Mohamed, aki a Szomáli Nemzeti Kongresszust vezette. Nem voltak boldok. Mindkettő uralni akarta Szomáliát. Részesei voltak a polgárháborúnak, mely megdöntötte Sziád Barré rezsimjét, és a különböző klánok (Aidid a Habr Gadir, Ali Mahdi az Abgaal) csúcsára emelkedtek. Működő infrastruktúra nélkül az egyetlen létező szervezetek a családi kötelékeken alapuló klánok és az alkánok voltak. Alapvetően tárt karokkal üdvözölték az ENSZ-t decemberben, úgy tűnt, félretették az ellentéteiket. De ahogy az ország kezdett kiemelkedni a polgárháború hamujából és az éhezésből, az ENSZ-támogatásuk arányosan csökkent. Aidid és Ali Mahdi ismételten oldalt váltott, ahogy az ENSZ most megpróbálta az ország infrastruktúráját kiépíteni. Ali Mahdi az ENSZ-szel akart együttműködni és létrehozni egy kormányt. Aidid az ENSZ távozását akarta, hogy átvehesse az irányítást az ország fölött.

A viszony az ENSZ és Aidid tábornok között folyamatosan romlott. A konfrontációk Aidid milíciája és az ENSZ-erők között egyre gyakoribbá váltak és eszkalálódtak, egyszerű aknavető támadások-

⁸⁵ A békefenntartók ROE-ja definiálja is az „ellenséges szándék” fogalmát. Ez esetben csak az minősül ellenséges szándéknak, ha közvetlenül és szándékolta a békefenntartókra nyitnak tüzet.

tól az orvlövészekig és az elhajtós lövöldözésekig⁸⁶. Végül a konfliktus elérte a csúcspontját, amikor huszonnégy pakisztáni békefenntartón 1993. június 5-én rajtaütöttek és meggyilkolták őket [Aidid milicistái]. [Ezen] Felháborodva az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa megszavazott egy határozatot arról, hogy el kell fogni és meg kell büntetni a rajtaütésekért felelősöket, név szerint Mohamed Farrah Aidid tábornokot.

Augusztus 8-án négy járőröző amerikai életét vesztette, amikor a HMMWV-jük egy távirányítású aknára hajtott. Az Egyesült Államokban ismételten felmerült az igény, hogy megoldást találjanak a problémára. Végül augusztus 22-én hat újabb amerikai sérült meg egy távirányított robbanásban, nyomást gyakorolva a Clinton-adminisztrációra a probléma megoldása érdekében. Clinton egyetértett az ENSZ-kéréssel. Egy 450 rangerből és más különleges műveleti erőkől álló kontingens volt a válasz. Ez extrém változást jelzett előre a békefenntartástól a béketeremtés felé.

II. A TF RANGER KITELEPÜLÉSE

1993. augusztus 26-án 3/75th⁸⁷ Ranger ezred B százada és más különleges műveleti erők érkeztek Mogadishuba, hogy megerősítsék a Gyors Reagálás Erőt (QRF), 2-14 IN⁸⁸, és támogassanak más UNISOM II (sic!) műveleteket.⁸⁹ A CNN⁹⁰ úgy üdvözölte a TF Rangert, ahogy decemberben a Navy SEAL-t! (sic!) A média lerohanta a rangereket és elárasztották a rendszert televíziós és sajtóhírekkel, hogy mennek a rangerek Szomáliába elfogni Aididot.⁹¹ Ez

⁸⁶ Angolul „drive-by shooting”, a maffiák és a drokartellek által gyakran alkalmazott leszámolási módszer, amikor egy autóval vagy motorral elhajtanak a célpont mellett és golyózápot zúdítanak rá automata fegyverből. A rajtaütés gyors, hatékony és nehezen kivédhető módszere városi környezetben.

⁸⁷ 75. Ranger ezred, 3. zászlóalj.

⁸⁸ 14. (gyalog) ezred, 2. zászlóalj; a 10. hegyi hadosztály alárendeltségében.

⁸⁹ A TFR feladata egy pillanatig sem az UNOSOM II vagy a USFORSOM támogatása volt, ezt jelzi a teljesen elkülönített parancsnoki lánc is. Ahogy a szerző fent is említi, a céljuk Aidid elfogása vagy kiiktatása volt.

⁹⁰ Cable News Network, amerikai televíziós hírsatorna.

⁹¹ A szerző ezen állítása is mindenképpen túlzó. A nagy médiaérdeklődésről más visszaemlékezés nem ad tanúságot, az utólag született értékelésekben sem kerül említésre. Annyi igaz, hogy amikor a Pentagon bejelentette a TFR Szomáliába vezénylését, előkerülhetett a híradások között, de a nagy média-

csak mélyebb elszigetelődésre kényszerítette Aidídot.⁹² Nem szerencsével szerezte a hatalmát. Egyre ritkábbá váltak az Aidídról szóló információk és észlelések. Minden nap más házban aludt, sosem mutatkozott nyilvánosan, és rendkívül óvatos volt, nehogy mintát állítson fel. Félt, hogy bármikor elkaphatják.

Megdöböntett, hogy egy lövész szakaszt a 3/75 (sic!) A. Co.-ból hátra kellett hagyni Ft. Bragg-ben⁹³, mivel az országban 450 különleges műveleti személy tartózkodott politikai kényszerítő [erő]-ként, a TF Ranger hitetlenkedve vette tudomásul, hogy AC-130 Spectre csatarepülőgépek nem támogatják a küldetést. A Spectre óriási tűzerőt, hatalmas biztonságérzetet biztosíthatott [volna], és a szomáliakban felfrissítette volna a félelmet az előző hónapokban való használata miatt. A rangerek nem értették, hogy az erősítés az A századból és a Spectre [repülőgépek] miért nincsenek a szintéren, különösen, miután mindkettő részt vett a gyakorlatokon Ft. Braggben. Egészen a '94. május 24-i kongresszusi meghallgatásig, amikor a publikum tudomás szerezhette MG Garrison kéréséről az AC-130-asokat illetően, melyet később megtagadott GEN Hoar, a Központi Parancsnokság vezetője és a Védelmi Minisztérium. Ezeknek az erőforrásoknak a hiányát súlyosan megfizette a harci kötelék egy hónappal később.⁹⁴

A TF Ranger egy régi orosz hangárt foglalt el a Mogadishu Rep-
térén (B térkép⁹⁵, A, B képek⁹⁶). Hírszerzési idővonalak, célpontok

figyelem csak az október 3–4-i tragikus események után fordult az akció felé.

⁹² Elszigetelődésről aligha lehet beszélni, sokkal inkább arról, hogy Aidíd jobban ügyel a biztonságára és beosztottjaira hagyta a „napi ügyvitelt”, a közvetlen érintkezést pedig felváltották alternatív megoldások, mint a telefonos/rádiós kommunikáció és a futárok használata.

⁹³ Fort Bragg, Észak-Karolina.

⁹⁴ Az AC-130-as csatarepülőgépek hiányát szintén nem emlegeti más visszaemlékező kritikus hiányként. Emellett a gépek hadszíntérre vezénylését és beosztását a TFR alá szintén nem indokolta semmi, mivel a tervezett bevetések természete és a kijelölt cél nem igényelt ilyen mértékű tűzerőt. Az szintén vitatható, hogy egy szakasznyi ranger mekkora befolyást gyakorolhatott volna az október 3–4-i eseményekre, mivel az a hozzávetőlegesen 60 fő aligha módosított volna sokat az erőviszonyokon.

⁹⁵ A szöveghez csak egy térképet mellékel a szerző és ezt az A jelöléssel látta el.

⁹⁶ A képek a rossz minőség miatt nem kerülnek közlésre.

közelsége, sivatagi homok, és repülőeszköz-karbantartási és -tárolási megfontolások miatt mind a hangár és a reptér köré csoportosult, annak ellenére, hogy a főkapu és az ellenség mindössze száz méterre volt egymástól. Egy második Bejrút megállíthatta volna a showt, ez járt mindenki fejében.⁹⁷

Egy héten belül a rangerek megerősítették az épületet hajókonténerekkel és (A kép) egymásra pakolva és homokzsák-erődökkel, stratégiaileg elhelyezve az épület körül. Az eredmény: újabb Fort Apache vagy Firebase⁹⁸ Gloria.⁹⁹

A klíma és az időjárás nem volt szignifikáns hatással a műveletekre vagy bármelyik oldalra. A tengerparton a hőmérséklet 75 és 85 fok¹⁰⁰ között volt, minimális mennyiségű esővel.

A terep azonban szignifikánsan befolyásolta a műveleteket. Először is az ember alkotta akadályok a városi környezetben komoly leküzdendő problémát jelentettek a TF Rangernek. Sok elszenesedett blokkház a polgárháborúból maradt terméskövel együtt akadályt támasztott a járműves mozgás számára. A keskeny földutak a számos gödörrel szintén könnyen aláaknáozhatók és blokkolhatók voltak padkákkal, járművekkel vagy égő gumikkal, és természetes rajtütési lehetőségeket biztosítottak, nehézségeket okozva a konvojok fenntartásában vagy megfordításában. Egymillió ember éhezés miatti beözönlése, és az ebből következő, a nyílt területre épített lapos kunyhók szintén ember készítette akadályt jelentettek.

A megközelítési utakon, elsősorban a poros, keskeny, törmelékkel teleszórt és zsúfolt utcákon, beszűkül a forgalom és a mozgás lassúvá és könnyen megzavarhatóvá vált. Az útjelzések, jó térképek és felismerhető jellemzők hiánya tette a légi és földi navigációt zavarossá. A kevés telefonvezeték és antenna a légi megközelítést könnyűvé és gyorsá tette, kevés akadállyal.

A kulcsterep a reptér volt, ami alacsony magasságra épült, s ez különösen könnyű célponttá tette az aknavetőknek és rakétáknak.

⁹⁷ Bár a szűkös területet és körülményeket, valamint ennek veszélyeit mások is említik, egyikük sem emlegeti fel utólag a bejrúti terrortámadást.

⁹⁸ A vietnami háborúban használt, előretolt tűzvezető bázisok angol megnevezése.

⁹⁹ A szerző ismét félelmének ad hangot a két, fiktív ostromot bemutató film (Fort Apache és Firebase Gloria) felelőletésével.

¹⁰⁰ Fahrenheitben értendő, 23–24 illetve 29–30 Celsius foknak felel meg a fent megadott két érték.

Sok hatalmas repülőgép, köztük C-5-ösök landoltak naponta humanitárius segélyekkel és más ellátmánnyal. A reptér [befogadó képessége] limitálva volt nem több, mint három nagy gépre egyszerre. Az Új Kikötő szintén fontosnak bizonyult a logisztika miatt és más segélyek azon folytak keresztül. További kulcsterületek közé számított minden laza törmeléktől és akadálytól mentes terület, amik helikoptereket tudtak fogadni felvételi zónaként.

A megfigyelés és a tüzelési területek szintén limitálva voltak. Az épületeket közel építették egymáshoz udvarokkal és keskeny sikátorokkal [elválasztva]. A sikátorok és az utak harci zónákká váltak. Ezek a beépített területek a somáliknak remek fedezéket és rejteket nyújtottak. Keresztülállóhattak az ablakokon és az ajtókon, akkor is, ha azok csukva voltak, és kiugorhattak egy sikátorra vagy utcára, hogy kilőjenek rakétahajtású gránátokat (RPG), kis eséllyel, hogy eltalálják őket a rövid kitettségi idő miatt. A rangerek ezt a halálós leckét gyorsan megtanulták, miután pár jármű megállt egy sikátorban '93 október 3-án és eltalálták [azokat]. Sok alkalommal lehetetlen volt megmondani, merről is jön a tűz. A lövedékek elrepülhettek a fejek fölött és RPG-k robbanhattak a közelben anélkül, hogy bármi nyomot hagytak volna az eredetükről.

Az SNA-milícia változatos katonai háttérrel bírt, kiképzést kapott lázadó nemzetektől, mint Szudán vagy Irán.¹⁰¹ Épp a fekete tengeri csata előtt kapott Aidid 250 frissen képzett milicistát. Ők ellenőrizték Mogadishu déli részének nagy részét és jól ismerték [a területet] (Lásd A térkép). A milícia egyértelműen számbeli fölényben volt, számuk több ezerre tehető. A somáliknak még mindig volt egy kevés légvédelmi gépjárműje és technical járműve¹⁰², rajtuk géppus-

¹⁰¹ Szudánhoz és Iránhoz nem sikerült az SNA milicistáinak kiképzését hozzákötni, azonban a gerilla-hadviseléssel foglalkozó távol-keleti szerzőkhöz annál inkább, illetve Afganisztánban a szovjetek ellen harcolt veterán mudzsahedínekkel és az al-Kaidával való kapcsolat is igen valószínű.

¹⁰² Az angol kifejezés magyar megfelelője hiányában jól nem fordítható le, a katonai szlengből eredő kifejezés a különböző civil, platós furgonokra és terepjárókra utal, melyeket valamilyen fegyverrel szereltek fel. Ez a fegyverzet a könnyűgéppuskától akár a komolyabb légvédelmi gépjárműig terjedhet. A kifejezés feltehetőleg abból ered, hogy a különböző segélyszervezetek felbéreltek helyi fegyvereseket, akik ilyen járműveket használtak, „technikai segítségnyújtás („technical assistance”)” címén. Az angol katonai

kákkal vagy 106 mm-es hátrasiklás nélküli ágyúkkal, de legtöbbször a kedvenc választott fegyverüket forgatták: az AK-47-esekből és RPG-7-esekből szó szerint minden ajtó mögött volt egy.

Aidíd milíciája sokkal hatékonyabb volt, mint amennyire azt el szokták ismerni. Ismerték a terepet és sok valódi harci tapasztalatuk volt. Megtalálni őket a közeli épületekben extrém módon nehéznek bizonyult. Ez volt a legnagyobb előnyük. Aidíd erői elsősorban Motorola kézi rádiókat és jelzéseket (például csörömpölést a csöveken) használtak a technológiailag egyszerű, ugyanakkor effektív kommunikáció rendszereként. Alkalmasak voltak arra, hogy gerillaakciókat hajtsanak végre a szövetséges csapatok ellen (rajtaütés).

A milícia legvalószínűbb akciómenete a UNISOM II (sic!) vagy a TF Ranger által közvetlenül fenyegetett körzetből való menekülésből állhatott. Később hajlamosak voltak visszaszivárogni az akció irányába, ahogy a bevetés előrehaladt. Minden bevetés százával vonzotta a kíváncsi, unatkozó nézelődőket, akiknek nem volt más dolguk. Hamarosan elkezdődhetett az orvlövészkedés, sokszor a tömegből, nők vagy gyerekek mögül érkezve. Ez eszkalálódhatott még bátrabb akciókká egy vagy két RPG felhasználásával.

Szignifikáns összeütközésekre egyik fél részéről sem került sor, kivéve, amikor a 24 pakisztánit megölték.

Aidíd milíciájának legveszélyesebb akciója egy szinkronizált támadás lehetett volna a reptér ellen, kombinálva aknavetőket, technikai eszközöket és szervezett rajokat.¹⁰³

A két erő összeállítása és ereje jelentősen eltért. Az amerikaiak nagyon jól képzettek és felszereltek voltak. A QRF állt egy dandár szintű parancsnokságból Casper ezredes parancsnoksága alatt, 2-14 IN-ből LTC David parancsnoksága alatt és egy helikopteres alakulatból AH-1 Cobra és UH-60 Blackhawk helikopterekkel a 9-101th AVN¹⁰⁴-ből. A TF Ranger 450 emberből állt, benne egy alulméretezett¹⁰⁵ B. Co.-val a 3/75 RGR RGT-ből LTC McKnight parancsnoksága alatt, egy helikopteres alakulatból nyolc MH-60-nal, négy MH-

szaknyelven használatos kifejezés a nem standardizált taktikai jármű (Non-Standard Tactical Vehicle, vagy NSTV).

¹⁰³ Ilyen akcióra azonban nem került sor, a milícia nem indított semmilyen frontális támadást a repülőtér ellen.

¹⁰⁴ 101. repülőezred, 9. zászlóalj.

¹⁰⁵ Ezt nem támasztja alá más visszaemlékezés vagy dokumentum.

6-tal és négy AH-6-tal LTC Matthews parancsnoksága alatt, és más különleges és támogató erőkből. A 3/B/3/75¹⁰⁶ rendelkezett még nyolc kevlárpáncélszerű HMMWV-val, mindegyiken vagy egy .50 kaliberes géppuska, vagy egy MK-19 automata gránátvető. Az UNISOM II (sic!) még nagyobb tüzerővel bírt, köztük támadó helikopterekkel, harcokocsikkal és páncélozott járművek széles választékával.

A TF Ranger képes volt kb. 20 perces reakcióidővel bárhol a városban [beavatkozni]. Ezt napi gyakorlásokon keresztül és a város feletti repüléssel érték el, amivel a pilóták és a rangerek ismerkedtek a várossal mind nappal, mind éjjel. A rangerek, amikor lehetett, helikopterekkel hatoltak be gyorskötélvezve kis területekre. Azonban Mogadishu kis utcái nagyon nehezé tették a légi úton történő kivonást. Használható leszállási zónákat mindig találtak, de sokszor irreálisak voltak a célponthoz való közelségük miatt. Emellett a páncélozott HMMWV-eket arra használták, hogy flexibilitást adjanak a rangerek és a foglyok kivonásának. AH-6 támadóhelikopterek, felfegyverzve 7.62-es géppuskákkal és 2.75 hüvelykes rakétákkal, biztosítottak mindig azonnali közvetlen légítámogatást az összes bevetésen és hamarosan bizonyíthatták értéküket.

III. KEZDETI BEVETÉSEK

Elsőpró tüzerőfőlényével a TF Ranger magabiztos volt a tekintetben, hogy képes kezelni bármilyen eshetőséget a szomáli [milíciákkal], különösen Oszmán Atto, Aidíd fő finanszírozójának és jobbkezeének szeptember 21-i elfogása után. Mind a hat bevetés, ami az október 3-4-i csatához vezetett, relatíve gyors volt, nagyon minimális áldozattal (lásd A térkép és C függelék¹⁰⁷). Habár a nappali és éjjeli repülések segítettek a pilótáknak a város megtanulásában és a szomálikat az ártalmatlanság érzésébe ringatták, kiszámítható útját is jelezték a bevetéseknek. Ez, párosítva a hat bevetéssel, amit hasonló stílusban hajtottak végre, megmutatta Aidídnak, hogyan végzik a rangerek a munkájukat.

¹⁰⁶ 75. Ranger ezred, 3. zászlóalj, B század, 3. szakasz.

¹⁰⁷ A függelékeket a szerző nem látja el külön jelöléssel. A kiadványban csak a második kerül közlésre (lásd előző dokumentum).

IV. A FEKETE TENGERI CSATA

93. október 03-án 1459-kor egy HUMINT forrás megerősített egy találkozót Szalad és Qeydid¹⁰⁸ között egy házban, közel az Olympic Hotelhez. Ők Aidíd két kulcsfontosságú alvezérei, akik már napok óta a célpontok voltak, s komoly visszaesést okoznának Aidíd infrastruktúrájának, ha elfognák őket. A terv finomhangolva volt, a készenléti parancsot kiadták. Amikor a forrás jelezte a célpontok részvételét, azzal, hogy felemelte a kocsija motorháztetőjét (D figyelék), a parancsnok kiadta a parancsot az indulásra.

A támadó erő helikopterekkel indult, amíg a földi reagáló erő (GRF1, egy szakasz (-)¹⁰⁹ LTC McKnight vezetésével) kigördült, hogy állást foglaljon egy lehetséges kivonáshoz, kilenc HMMWV-val és három öttonnás teherautóval. A támadás a célponton 1542-kor kezdődött. A bevetés a terv szerint zajlott, leszámítva pár problémát a célépület azonosításával a rotorszél, ill. a koszos utcáról felvert vastag por miatt. 1553-kor a GRF1 elindult, hogy csatlakozzon a támadó erőhöz. Öt perccel később az egyik 5 tonnás teherautót eltalálta egy RPG, egy ranger megsérült és mozgásképtelenné vált a jármű. 1604-kor a földi erő elkezdett visszahúzódní a célponthoz a kivonás miatt. LTC McKnight ezután jelentette, hogy evakuál egy súlyosan sérült rangert, aki lezuhant a gyorskötélről.¹¹⁰

GRF1 1613-kor érkezett meg a célépülethez, a kivonáshoz és a foglyok felrakodásához a megmaradt két 5 tonnás teherautóra. Kezdet a [ellenséges] tűz felerősödni és egy pilóta RPG-robbanást jelentett a célépület fölött. 1620-kor egy blackhawk (sic!) helikopter farokrotorját RPG-találat érte és lezuhant, megölve a két pilótát és megsebesítve kettőt¹¹¹ [a legénység tagjaiból].

¹⁰⁸ Feltehetőleg Mohamed Hasszán Avaléra céloz a szerző, a „Qeydid” név más forrásban nem fordul elő.

¹⁰⁹ Feltehetőleg arra utal a szerző, hogy nem teljes létszámú a szakasz.

¹¹⁰ Itt kissé összekeverednek az idővonalak. A rangerek nem kezdték meg a visszavonulást, mivel mire elhangozhatott volna a „Kivonás!” parancs, addigra már lelőtték az első helikoptert és átalakult a bevetés. Továbbá a Blackburn közlegénnyel sem érhetek előbb a konvojhoz, minthogy az a célépülethez ért.

¹¹¹ A helikopter legénysége hat fő volt, a lezuhanáskor mind a négy, a hátulsó utastérben/raktérben tartózkodó személy megsebesült, de kettő részlegesen harcképes állapotban maradt.

CW3 Cliff Wolcott, a pilóta rádión utasította a legénységet,¹¹² hogy készüljenek az ütközésre, miközben a helikopter felett elvesztette az irányítást, ahogy pörögve zuhant az utca felé. LTC McKnight úgy döntött, hogy a foglyokat az 5 tonnás teherautókkal és HMMWV-k kíséretével visszaküldi a bázisra, miközben a megmaradt járművekkel megpróbál eljutni a lezuhanás helyére.¹¹³ 1624-kor egy MH-6-osnak sikerült landolnia a szűk utcán. Ahogy a másodpilóta lebegett, lefogta az ellenséget a fegyverével [tüzelve] a helikopterből, a pilóta a lezuhant helikopterhez rohant, hogy segítsen a túlélőknek.¹¹⁴ A földön maradtak hét percig és kihoztak két baráti WIA-t és megsebesültek, miközben harcolva biztosították a körzetet.

1628-kor egy ranger támadó erő alegység 1LT Di Tomasso parancsnoksága alatt, akik a célpontot védték, és a kutató és légimentő csoport (SAR) SFC Lamb parancsnoksága alatt, egyszerre érkezett meg és biztosította a roncs körzetét. Ahogy az SAR csoport gyorsköttelezett a roncsához, a helikopterüket eltalálta egy RPG. A pilóták, felismerve, hogy még mindig rangerek vannak a kötélén, stabilan tartották [a helikoptert], amíg mind földet nem értek, aztán visszarepültek a bázisra, ahol gyorsan átszálltak a tartalék helikopterbe.

1641-kor, miközben precíziós tűztámogatást nyújtva körözött két mesterlövész, egy második blackhawk-ot (sic!) is RPG-találat ért és lezuhant. Mivel nem volt azonnal elérhető baráti erő, két mesterlövész, MSG Gary Gordon és SFC Randy Shughart, CAR-15-össel és M-21-essel felfegyverezve, háromszor is kérte, hogy behatolhasson és biztosíthassa a roncsot, teljesen figyelmen kívül hagyva személyes biztonságukat. Végül megkapták az engedélyt a behatolásra a harmadik kérés után. Habár súlyosan megsebesült, a teljes legénység túlélte az ütközést. MSG Gordon és SFC Shughart több mint húsz percig vette fel a harcot a legénység védelmében minden esély ellenére. Megölték számos szomálit, ahogy kis csoportokban jöttek.

¹¹² A helikoptereket ellátják belső kommunikációs rendszerrel, hogy a pilóta és a legénység/utasok a nagy rotoraj mellett is tudjanak kommunikálni, Wolcott ezt a rendszerét használta.

¹¹³ A visszaemlékezés itt is hibázik. McKnight megosztotta erőit ugyan, de csak azért, hogy Blackburnt evakuálja; elkülönített három HMMWV-t és azokat visszaküldte a bázisra. A teherautók és a megmaradt HMMWV-k együtt mozogtak egészen a kivonásig.

¹¹⁴ A valóságban a pilóta maradt a helikopterben és a másodpilóta segített a sebesülteknek.

Aztán szünet állt be a harcokban a roncs körül. A legénység egy része és az egyik mesterlövész megsebesült. A másik mesterlövész kihúzta a pilótát, CW3 Mike Durantet a roncsból egy épületbe, és odaadta neki CAR-15-ösét az utolsó öt tölténnyel. A szomálik ből-csebbé váltak, és a szünet után lerohanták a roncsot, megölve mindenkit CW3 Duranton kívül, aki kilőtt legalább öt lövedéket, aztán a fegyvert a mellkasára helyezte és feltette a kezét. Megverték, majd a tömeg felemelte törött hátával és lábával, és parádéképp körbecipelte. CW3 Durant fogoly maradt még tizenegy napig, és azt mondta, hogy az életét köszönheti azoknak a mesterlövészeknek.*

A veszteségek nőttek, ahogy a ranger támadó erő megpróbált eljutni az északi (első) roncsához. GRF1 számos sebesültet jelentett, ahogy LTC McKnight vezetésével megpróbálták megtalálni az első roncsot. 1700-ra minden ranger alegység erős tüzet jelentett.

1703-kor egy második ranger földi reagálású erő (GRF2, a létesítményben maradt 2 rangerből, főleg szakácsokból és parancsnoksági személyzetből létrehozva, két 5 tonnás teherautóval és hét HMMWV-vel) elindult, hogy biztosítsa a második roncsot. A QRF-t 1626-kor riadóztatták és 1710-kor érkezett meg a reptérre.¹¹⁵ Ahogy a GRF2 elhagyta a repteret északi irányba, rajtaütöttek. A MK-19-esek és az .50 kaliberesek tüzet nyitottak vaktában tüzelve az épületekre füstüketítő zajjal, ahogy a GRF2 folytatta útját a célja felé (lásd B térkép). Folytatva [útját] a GRF2 beleütközött egy földtöltés-útzárra. Az egyik füstölgő ronccsal, ami látszott a távoli hegyről, a szomálik előkészítettek egy rajtaütést. SSG Strucker, aki éppen csak kivonta a súlyos sebesültet, aki leesett a kötélről a célpont közelében, vezette a konvojt és látta, ahogy négy RPG elrepül előtte. Aztán a géppuskáik nyitottak tüzet. Szerencsére a szomálik túl koránra időzítették a rajtaütésüket, és a GRF2 kiért a halálzónából. Viszonozva a tüzet, és megfordulva a keskeny utcán, a konvoj épphogy megmenekült sérültek nélkül. Végül, miközben próbáltak még egy másik utat találni a második roncsához, 1740-kor GRF2 és GRF1 találkozott, északra a K-4 körforgalomtól, sok sebesülttel és szétlőtt járművekkel. Ahogy LTC McKnight mind a négy kerekét kilőve haladt, egy vontatott járművet, egy mozgásképtelen teher[hordó] HMMWV-t egy 5 tonnást meglökött, megállt. A GRF2 [katonái] kiszálltak és

¹¹⁵ A QRF feltehetőleg később ért a reptérre, eddigre már megpróbálkoztak eljutni a második lezuhant helikopterhez, sikertelenül.

biztosítottak, átrakodták a sebesülteket a GRF2 egy 5 tonnásába, és megsemmisítették a mozgásképtelen teher[hordó] HMMWV-t az út közepén két gyújtógránát használatával. Mindkét GRF-et visszarendelték a reptérre (lásd B térkép). Eközben egy negyedik blackhawkot (sic!) is RPG-találat ért 1727-kor, azonban sikerült leszállnia az Új Kikötőben (B térkép). 1745-kor a QRC a második roncsához hajtott. Belefutottak az elpusztított HMMWV-be és kapcsolatba kerültek [az ellenséggel], ami tűzharccá változott. Miután veszteségeket szenvedtek, visszarendelték őket is a reptérre 1830-kor. A támadó erő mostanra az első roncs köré összpontosult, még mindig azt jelentette, hogy egy holttest be van szorulva a gépbe, és számos azonnali evakuálást igénylő sebesültjük van. Nem hagyhatják ott a holttestet.

Ahogy 1900 körül a helyzet kezdett biztonságossá válni az első roncsnál, a terv jóváhagyásra került, hogy két maláj gépesített század és egy pakisztáni harckocsiszakasz együtt a QRF-el és a GRF2-vel, valamint a GRF1 nagyjának maradékával a [első] roncsához megy (D függelék). Egy feltöltési kísérlet során fedélzeti főnökök¹¹⁶ vizet, lőszert és egészségügyi felszereléseket löktek ki [egy] helikopterből, miközben a QRF összehangolta a mozgást mindkét roncsához.

2130-ra a QRF áthajtott az Új Kikötőbe, hogy egyesüljön a szövetségesekkel. Egyeztetés után a terv az volt, hogy egy QRF századot küldenek mindkét roncsához maláj Condor APC-kkel. Az Újraszervezett (sic!) ranger erő hét HMMWV-vel és 56 fővel biztosítja a National Streetet a pakisztáni harckocsiszakasszal.

2323-kor a QRF megindította a támadást az Új Kikötőből, hogy biztosítsa mindkét roncsot és kihozza a baráti legénységet. A konvoj 2345-körül kezdett tüzet kapni (B térkép). A felmentő konvoj viszonozta a tüzet .50 kaliberesek és MK-19-esek tűzének hatalmas áradatát zúdítva a közeli épületekre végig az út mentén. A tűz csökkent az oszlopon, ahogy elhajtottak emellett a pár háztömb mellett. Ez a

¹¹⁶ Az eredeti kifejezés a „Crew Chief”, ennek másik fordítása még a fedélzeti tiszt lehet, azonban a feladatkör nem tisztai beosztást jelöl, inkább olyan specialistát, akinek a feladata a helikopter legénységének irányítása, munkájuk koordinálása, illetve a helikopteren tartózkodó más személyek vagy eszközök elhelyezése és felügyelete. Emellett a fedélzeti főnökök látják el az oldallövész / fedélzeti lövész feladatkörét is. Általában egy Black Hawk helikopter legénysége két fedélzeti főnököt tartalmaz, ebből a magasabb rangú a rangidős, ő a vezető személy a helikopteren a levegőben.

„Páncélököl” pontosan két háztömbre délre volt a Sejk Dere tömbtől, egy duplafalú biztonságos háztól, ahol Aidid spirituális tanácsadója élt.

2350-kor a National Street biztosítva volt kivonási útként, és az A. Co. 2-14 IN az északi, amíg a C. Co. 2-14 IN a déli roncschoz hajtott. Mindkét alegységben volt TF Ranger LNO, hogy koordinálja a kapcsolatfelvételt a ranger erőkkal. A harc egész éjszaka tartott, alig hosszabb szünetekkel egy percnél. A támadóhelikopterek folyamatos tűzrajtaütéseket folytattak, néha akár 25 méter közelségből, a [baráti] erők védelme érdekében. RPG-k robbantak. Folyamatosan lövedékek szálltak. Szinte lehetetlen volt megmondani, honnan tüzelnek. Egy RPG a GRF2 szállító HMMWV-je¹¹⁷ mellett csapódott be, amiben a ranger [nehéz] fegyveres szakasz vezetője helyezkedett el szakácsokkal és más parancsoksági személyezettel, megbénítva a járművet és megsebesítve négy rangert. Egy ranger, SFC Rick Lamb komoly fejfájásra panaszkodott. Kissé vérzett egy homlokán lévő sebből, de folytatta a harcot. Később a ranger észrevette, hogy egy srápneldarab fűrődött a fejébe egy RPG-ből két hüvelyk¹¹⁸ mélyen, az agya lebenyei közé. Ennek a rangernek később volt egy műtété, ahol eltávolították a szilánkot, öt hónappal később pedig már közel öt mérföldet futott.

[A] Folyamatos, erős kézfegyvertűz folytatódott. 0155-re a QRF egyesült a roncs körüli rangerekkel. Az egyik pilóta holtteste még mindig be volt szorulva a gépbe és időbe tellett, amíg a holttestet kiszabadították. 0227-kor a QRF rádión jelentette, hogy a második roncs biztosítva van, de nem találtak baráti erőket. A QRF termitgránátokat helyezett a roncsra 0300-kor. Ezzel egy időben két maláj Condor rossz irányba fordult egy sarkon a déli roncs felé, ami végzetesnek bizonyult. A somálik könnyen elintézhették őket, sikerült mindkettőt RPG-vel elpusztítani és a legénység pár tagját megölni.¹¹⁹ Ahogy az éjszaka átadta a helyét a gyorsan közeledő reggelnek, egyre égetőbbé vált, hogy a holttestet kiszedjék [a helikopterből] és visszatérjenek a biztonságba. A legtöbb veszteség napnyugta előtt

¹¹⁷ A szállító itt azt jelenti, hogy a járművet nem szerelték fel géppuskával vagy gránátvetővel.

¹¹⁸ Körülbelül öt centiméter.

¹¹⁹ Az eset korábban, még a behatolás idején történt. A holttesteket és sebesülteket a csoport át tudta szállítani a második roncschoz, és az ott lévő alegységekkel együtt visszatértek a kiindulási bázisra.

született. 0530-kor végül, az egész éjjel tartó harc és folyamatos kézifegyver- és RPG-tűz után végre sikerült kiszabadítani a holttestet a roncsból. A támadó helikopterek folytatták a fedezőtűz biztosítását a visszavonuláshoz. 0630-ig a QRF és a TF Ranger alegységei egyesültek, leszámítva a négy [fő] légénységet és a 2 mesterlövészt a lezuhanási zóna 2-ből, és visszavonultak a pakisztáni stadionba. A számtalan sebesültet ellátták, az elszámolás megtörtént és az érzékeny eszközöket összegyűjtötték. A TF Ranger teljes vesztesége 16 KIA-t és körülbelül 80 WIA-t számlált. A QRF-nek 2 KIA-ja és 26 WIA-ja volt. A Vöröskereszt 250–350 KIA-ra és 700–800 WIA-ra becsülte a somáliai veszteségeit.

A 16 KIA és a közel száz WIA a TF Ranger tényleges „lövész” állományának 50%-át jelentette. A TF Ranger átszervezte a harcoló erejét. A 8-ból csak 3 blackhawk (sic!) maradt bevethető, ami akadályozta CW3 Michael Durant kimentését. Aididnak több mint 1000 [fő] vesztesége volt. Ez annyira komolyan érintette, hogy egyoldalúlag tűzszünetet hirdetett október 9-én, három nappal azután, hogy a TF Ranger erősítést kapott, ami megduplázta az erejét.¹²⁰

V. ANALÍZIS ÉS KRITIKA

Az elnök megváltoztatta a somáliai politikáját a csata után. Ez a csata nem csak az Egyesült Államok somáliai politikájára volt hatással, hanem Haitira¹²¹ is, ahol a katonai akció terveit megváltoztatták és megerősítették a későbbi be nem avatkozási politikát Boszniában¹²². Az elnök megerősítette az amerikai erőket [Somáliában], de ígéretet tett, hogy március 31-ig kivonják őket. Most már az Egyesült

¹²⁰ A szerző itt is feltehetőleg téved. A somáli veszteségek, bár komolyak voltak, de magas volt bennük a civil, illetve a nem SNA-miliciákhoz köthető fegyveresek aránya. A tűzszünet hirdetésében valószínűleg sokkal inkább közrejátszott az, hogy a balsikerű akció után Clinton elnök, a további veszteségek megelőzése érdekében, merev szárnyas csapásmérőrepülő egységeket és páncélosokkal megerősített tengerészgyalogos alakulatokat vezényelt Somáliába.

¹²¹ 1994. szeptember és 1995. március között az Egyesült Államok Lengyelország és Argentína támogatásával Operation Uphold Democracy néven megszállta a kis szigetországot, hogy eltávolítsa az ott hatalomra került rezsimet.

¹²² Bár szárazföldi erők bevetésére nem került sor, az Egyesült Államok és a NATO légitámadások végrehajtásával jelentősen beavatkozott a délszláv háborúba.

Államoknak volt elég katonája, hogy végrehajtsa a feladatát; azonban már túl késő volt. A politikai korlátok, hogy 450 főben limitálják az országban egyszerre tartózkodó különleges műveleti csapatok létszámát, súlyosan akadályozta a TF Ranger küldetését és limitálta a flexibilitását.

A TF Ranger egy századdal (+)¹²³ és egy AC-130-assal gyakorlatozott, de extra szakasz nélkül települt ki és AC-130-as sem volt, ami kiváló tüzerőt biztosíthatott volna és alkalmas lett volna irányítani a GRF1-et bármelyik roncsához ahelyett, hogy körbe-körbe mennek és sebesülteket gyűjtöttek volna.¹²⁴ A kiegészítő szakasz flexibilitást adhatott volna a bevetések végrehajtásához és lehetővé tette volna egy valódi reagáló erő létrehozását.¹²⁵ Ideális esetben a teljes 3/75 Rangert kitelepítették volna. Ez biztosította volna a szükséges eszközöket és erősítést, ami szükséges. Nem lett volna szükség segítségre, sem külső koordinációra, ami majdnem hat óráig tartott.¹²⁶

Ez a probléma a parancsnoki lánc egységével még több problémát okozott. Habár a TF Ranger bevetéseinek titkos és időzített volta kockázatosabb és idő előttivé tette a szövetséges egységekkel való koordinációt, a QRF értesítésével hamarabb érkeztetett volna az erősítés, ami a támadó erő gyorsabb kihozásához vezethetett volna. Egy nehéz [fegyverzetű] erő¹²⁷ QRF-hez csatolásával a készenlét

¹²³ Utalás a plusz szakasszal való megerősítésére.

¹²⁴ Bár az AC-130 rendelkezik fejlett fedélzeti rendszerekkel, aligha segíthette volna jobban a konvoj irányítását, mint a bevetett eszközök.

¹²⁵ Bár az extra szakasz valóban lehetővé tette volna egy tartalék reagáló erő, vagy saját QRF felállítását, a 2-14 IN bevetése is mutatja, hogy az adott harci helyzetben egy szakasznyi plusz erő „nem számított” volna olyan jelentős erőnek, ami megfordítja a harc kimenetelét.

¹²⁶ A szerző itt több hibát is elkövet. Először is szem elől téveszti a TFR eredeti feladatát. A köteléket nem csaták megvívására és kiterjedt bevetések végrehajtására vezényelték Szomáliába, hanem precíz különleges műveleti bevetések végrehajtására. Másodszor, ha a teljes zászlóalj kivezénylésre is kerül, az sem jelenti azt, hogy rendelkeztek volna a szükséges eszközökkel – harckocsikkal és APC-kkel – a bajtársaik kimenekítésére, mivel a Ranger ezred könnyűgyalogos alakulat, akiket rendszerint helikopterekkel vagy könnyűpáncélatú járművekkel vetnek be. Ebből kifolyólag, ha a teljes zászlóalj, vagy akár az egész ezred kivezénylésre is került volna, akkor is csak HMMWV-k, 5 tonnás teherautók és helikopterek álltak volna rendelkezésre.

¹²⁷ A hadszíntéren lévő amerikai erők nem rendelkeztek nehézfegyverzetrel, és mivel külön parancsnoki lánchoz tartoztak (CENTCOM és nem ENSZ),

alatt tovább gyorsíthatta volna a támadó erő kihozatalát és feltehetőleg megmenthette volna egy ranger, CPL James Smith életét, aki belehalt a sérüléseibe.

A sajtónak komoly hatása volt a TF Ranger küldetésének kimenetelére. Mielőtt az erő egyáltalán kitelepült volna, a napi hírekben ecsetelték, hogy az Egyesült Állam 400 elit rangert küld Szomáliába, hogy a szökevény hadúr Aidídra vadásszon. „Tagadják ranger 'csepásmérő csoport' bevetését Szomáliában”;^{*} a CNN a repülőtérfelfutóján várta a rangereket. Számos újságíró szintén leírta, hogy az elit terrorelhárító-osztag, a Delta Force is részt vesz a műveletben, „Delta Force-katonák is az érkezők között [vannak]”.^{*} Ez közvetlen üzenet volt a küldetésünkről Aidídnak és előkészítette a TF Ranger sikertelenségét azzal, hogy bujkálásra kényszerítette Aidídot. Az újságcikkek szintén komoly hatást gyakoroltak arra, hogy korlátozzák az [bevetett] erők nagyságát, és rendkívüli nyomás alá helyezték a TF Ranger-t, hogy „ne szűrjék el! Néhány százaz lyuk”¹²⁸ várható, de...” Gyakoriak voltak a cikkek olyan címekkel, mint „amerikai csapatok rajtaütöttek... rossz célponton” és „Rangerek fogtak el 'jófiúkat' egy második elrontott bevetésen Szomáliában”.¹²⁹

A rossz sajtó és a politikai korlátok vezettek a kiszámítható és veszélyes működési módhoz.¹³⁰ A hat korábbi bevetésen a rangerek elsősorban helókat¹³¹ használtak a behatolásra és a kivonásra. Ez kemény köldökzsinórt eredményezett, hogy eltörjék. A hírszerzési idővonalak gyors reagálást és támadási időt követeltek.

így nem is volt lehetőség nehézfegyverzetű alegység közvetlen hozzájuk csatolására.

¹²⁸ Olyan helyen végrehajtott rajtaütés, ahol nem található célszemély.

¹²⁹ A szerző erősen túlértékeli a média szerepét az akciók támogatását, korlátait, előkészítéseit illetően: mire Les Aspin védelmi miniszter bejelentette a TFR kivezénylését és az akciót, s ezáltal a média is tudomást szerzett róla, már mindent eldöntöttek a vezetők. A későbbi nehézfegyverzet-igények elutasításában is inkább játszott szerepet a küldetés természete és erőforrás-igénye, mint a sajtó „áskálódása”.

¹³⁰ Ahogy az egy későbbi dokumentumból (Di Tomasso) látszódní fog, a bevetési módozatokat még az Egyesült Államokban dolgozták ki. Emellett a különböző végrehajtási elveket az Egyesült Államok Fegyveres Erőinek Harcászati Szabályzatai is rögzítik, s a TFR ezek mindegyikének tökéletesen megfelelő, tankönyvi módon hajtotta végre az akciót.

¹³¹ A helikopterek egyik jellemző, angol beceneve.

Aidíd látta ezt és kidolgozott egy tervet, hogy visszavágjon a rangerek gyorsan támadó helikoptereinek. De nem számolt a rangerek egyéni megoldóképeségével. Október 3–4-én a rangerek egész éjjel harcoltak Aidíd fellelvárában, mert megfogadták, hogy sosem hagynak hátra elesett bajtársat.¹³² Aidíd egyoldalú tűzszünete, amit magára kényszerített, mindent elmond a fekete tengeri csata történetéről.

VI. TANULSÁGOK

1. Folyamatos gyakorlás még kiküldetésben is kötelező. A TF Ranger akkor kapta a legjobb éleslőszeres kiképzést, amikor földet ért az országban.

2. Az AH–6-osok rakétákkal való felszerelése a célpontot körülvevő rossz környék miatt bölcs döntésnek bizonyult.

3. Szükségesek a jó térképek.

4. Harc előtti ellenőrzések szükségesek minden bevetés előtt, bármilyen unalmasnak is ígérkezik a bevetés.

5. Fontolj meg minden eshetőséget a tervezésnél! Ez okos harci töltési és újratöltési tervhez vezet.

6. A célépület megjelölése MOUT során füsttel (nappal) nagyban segítheti az orientálódást és megelőzi a baráti tüzet.

7. Tartsd a tüzet alacsonyan, ha sok légi egységgel dolgozol!

8. Juttasd el az információt a legalsó szintre [is]!

9. A lövészeknek 360 fokban kell figyelni MOUT során.

10. Kerüld a tétozást sikátorokban és utcákon, mivel tűzcsapdákká válhatnak!

11. A megfelelően képzett kutató és légimentő csoport kritikus fontosságú, amikor repülő[egységekkel] dolgozol. Ez nagy hasznot hozott.

12. Az SAR csoportnál elérhetőnek kell lennie jaws of life¹³³ eszköznek.

13. A színes füstök remekül működnek pozíciómegjelölésre

¹³² A ranger krédó egyik sora: „Sosem hagyom, hogy egy elesett bajtársam az ellenség kezébe kerüljön (...)”.

¹³³ Az a hidraulikus üzemeltetésű feszítő-vágó eszköz, amivel a tűzoltók és más katasztrófavédelmi/mentő alakulatok képesek például összeroncsolódott autókban kiszabadítani sérülteket. Erősen kérdéses, hogy egy ilyen eszköz a méretei miatt éles harci helyzetben mennyire jól használható.

MOUT során.

14. Tervezz termitgránátok felerősítésével minden járműre és érzékeny eszközre!

15. A sebesség biztonság.

16. Az egységes erőfeszítés minden küldetésnél kritikus. Ezt minden szinten megsértették.¹³⁴

17. Sose hagyd, hogy egy elesett bajtárs az ellenség kezére kerüljön!

18. Különleges kiképzés a szanitécekkel ezerszer is megtérül. Legyen a legtöbb ember kvalifikálva, hogy megtegyen minden tőle telhetőt (azaz CBT Lifesaver, EMT).

19. Vigyél [magaddal] éjjellátó szemüveget (NODS (sic!) nappali bevetésekre is!

20. [A] Gyakorlás minden fegyverrel és eljárással [a különböző] fegyverektől a rádiókig, tűztámogatás hívásához és a tűztámogató egység irányításához, kritikus.

21. A golyók a falakról lábra is elpattanhatnak, távolodj [el] a falaktól!

22. Legyen egy jó újratöltési terved, akkor is, ha a korábbi történesek nem kívánják meg (előre csomagolt lőszeres ládák, CL V., CL. VIII. és víz)!

23. IR villanófények jók, ha nincs elég fény. A légi egységek összetéveszthetik a földi fényeket.

24. Vigyél magaddal extra akkumulátorokat a rádióhoz!

25. Folyamatosan tartsd számon mind a legénységet, mind az elátmányt! Legyen SOP arra, hogy ki felel a KIA/WIA felszerelésért és legénységért!

26. A kevlár működik. A kétoldalú, III. osztályú mellénynek standard felszerelésnek kell lennie, megállítja a 7.26-est [lővedéket].

27. Folyamatosan gyakorolj MOUT közelharcot! Szinten minden bevetés során meg kell küzdeni valamilyen fajta beépített területtel.

28. Gyakorolj gyorstűzelési technikákat (közelharcú lövészet)!

29. NOD-ot hordani, miközben a SAW-n vagy az .50 cal MG-n van egy AIM-1 (TVS-5-tel és AIM-1-gyel felszerelve) okos MOUT környezetben.¹³⁵

¹³⁴ A szerző ismételten a politikai és katonai vezetők nemtörődömtségére utal.

¹³⁵ A szerző itt arra utal, hogy a géppuskákat érdemes ellátni valamilyen

30. Az irányzékok nagyobb pontosságot és sebességet adnak az M-16 fegyvercsaládnak.¹³⁶

31. A pisztoly kritikus [fontosságú] a lövészeknek.

32. Töltsd fel a járműveket előre előkészített ellátmány-csomagokkal!

33. Tarts fenn egy komoly PT-programot kitelepüléskor!

34. Szabad a katonák felszerelését a bevetéshez igazítani.

35. Ösztönözd a kis egységek kezdeményezőképességét jelentéskészítéssel!

36. A jól képzett egységnél a bátorság közhely.

37. Ne számolj heroizmussal egy bevetés teljesítésénél!

38. Tervezz több lehetőséggel a kivonásnál!

fajta infravörös célzássegítő berendezéssel (pl. AIM-1 infravörös rendszerrel), illetve valamilyen éjjellátó távcsővel (pl. TVS-5).

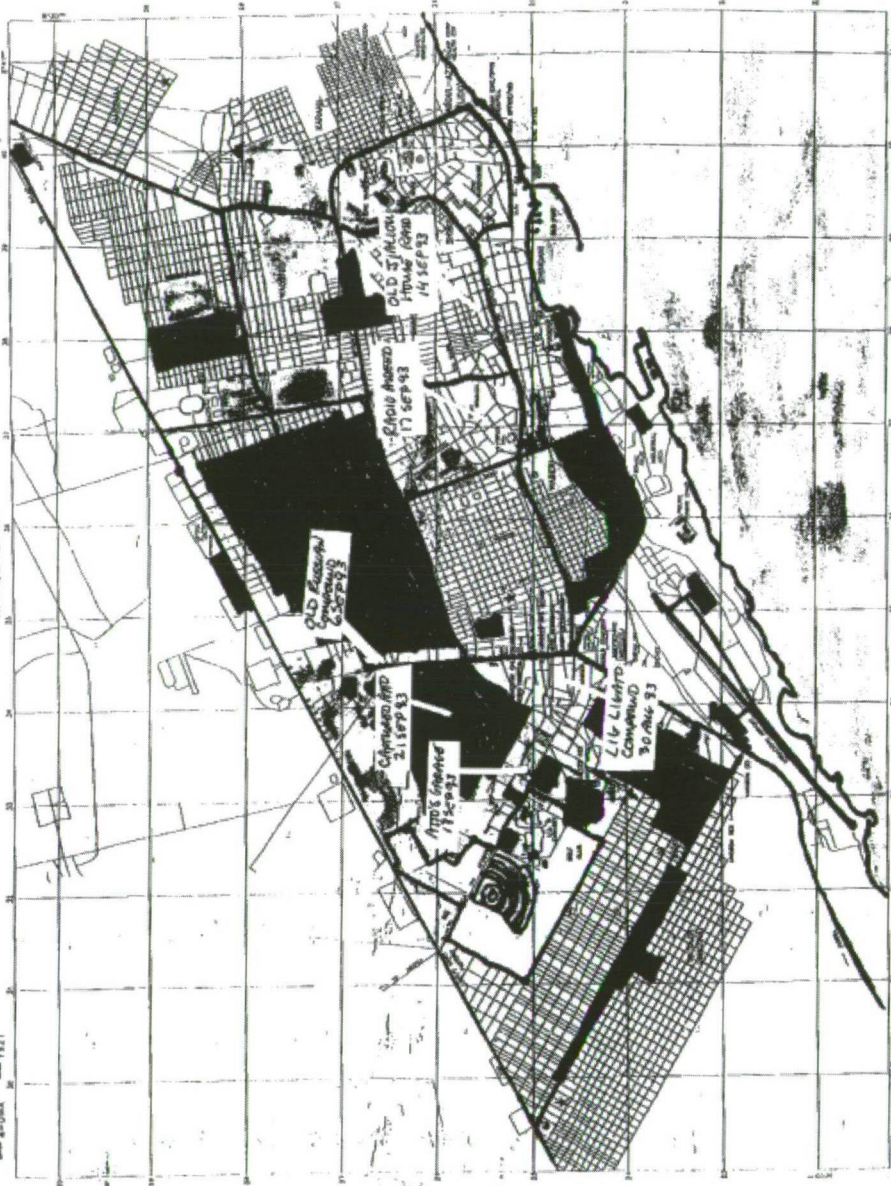
¹³⁶ A szerző itt szintén a külön felerősíthető irányzékokra utal.

MAP A TF RANGER MISSIONS PRIOR TO 30 OCT 93.

FORM 4-DMA YR21

MUQDISHO

SOMALI CITY GRAPHIC 1:3,500
EDITION 4

LEGEND

SYMBOLS

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

RAILROAD

* OBJECTIVE LOCATIONS FROM INTERVIEW WITH SSG JEFF STRUBBER 19 MAY 94.

A fekete tengeri csata
75. Ranger ezred, 3. zászlóalj, Bravo század
1993. október 3–4.¹³⁷

Thomas Di Tomasso

IOAC 4-94

1993. október 3-án a 75. Ranger ezred 3. zászlóaljának Bravo százada megakadályozta, hogy elesett bajtársai az ellenség kezére kerüljenek, azáltal, hogy legyőztek egy létszámban jóval nagyobb ellenséges erőt kezdeményezéssel, elszántsággal, bajtársiassággal és kitartással.

1993. augusztus 26-án a 3-75¹³⁸ RGR Bravo százada (B. Co.), a Különleges Küldetési Egység és repülő eszközök a Harci Kötelék 1-160th AVN RGT¹³⁹ települtek ki Mogadishuba, Szomáliába az Egyesült Nemzetek Szomáliai Művelete II (UNOSOM II) támogatására. Garrison vezérőrmagy (MG) volt az alkalmi harci kötelék parancsnoka. Danny McKnight alezredes (LTC), a 3-75th zászlóalj parancsnoka volt a rangidős parancsnok a Ranger Ezredtől Szomáliában. Mike Steele százados (CPT) volt a Barvo század parancsnoka. LTC Tom Matthews volt a Harci Kötelék 1-160th parancsnoka. Volt még néhány tiszt a Különleges Erőktől (nevek titkosítva), akik sokkal több elismerést érdemelnének annál, amit kaptak a vezetésükért és a döntéseikért. Ezek a parancsnokok és katonáik alkották a Ranger Harci Köteléket.

Amikor a B. Co.-t riadóztatták, éppen részt vett az Egyesített Készenléti Kiképzési Gyakorlaton Ft. Blissben, Texasban. Én voltam a második szakasz parancsnoka, SFC Hardy volt a szakaszom őrmestere. Augusztus 10-e körül CPT Steele hívatta a szakaszparancsno-

¹³⁷ Az eredeti, angol nyelvű változat elérhető:

<https://mcocpublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/A-F/DiTomassoThomas%20CPT.pdf>

¹³⁸ 75. ezred, 3. zászlóalj.

¹³⁹ A 160. Különleges Műveleti Repülő Ezred 1. zászlóaljára utal.

kokat és a szakaszörrmestereket¹⁴⁰ a század tervező sátrába. Elmondta, hogy Ft. Braggbe vezényelnek minket, hogy gyakoroljunk a Különleges Küldetési Egységgel felkészülésként egy való világbeli küldetésre. A küldetés titkosítva volt és a fedőtörténet egy Vészhelyzeti Bevetési Készenléti Gyakorlat (EDRE) volt. Semmit sem osztottak meg velünk a gyakorlatról, amíg el nem értük Ft. Bragget.

Amint berendezkedtünk Ft. Braggben, megkezdtük a gyakorlatozást. A Ranger Harci Kötelék küldetése az volt, hogy növelje a biztonságot Mogadishuban azáltal, hogy eltávolítja a Szomáli Nemzeti Szövetség felsővezetését. A Különleges Küldetési Egység már kidolgozott egy tervet, hogyan fogják leszerelni a célpont(ok)at. A rangerek azért voltak, hogy együtt, vagy éppen csak előbb érkezve a támadó elemmel izolálja a célpontot. A célpont definiálható volt egy épületegyüttesként vagy járműként, amiben egy specifikus célpont (személy) tartózkodott. Specifikusan azáltal izoláltuk, hogy megakadályoztuk, hogy a tömeg beavatkozzon a támadásba, hogy a célpont elhagyja a műveleti területet, és hogy bármilyen milícia vagy fegyveres civilek megerősítsék a célterületet.

A gyakorlás hosszú volt és fárasztó, de mind izgatottak voltunk a lehetőség miatt, hogy valódi küldetést hajthatunk végre. Ez az izgatottság új érzés volt, keveredett benne mind az adrenalin, mind a félelem. Szakaszparancsnokként gyakran gondolkodtam azon, milyen lenne a szakaszomat harcba vinni, valami valódit csinálni. Később megtanultam, hogy vigyázzak, mit kívánok.

A Bevetési Szabályokat kiadták és minden ranger tanulmányozta. Mégis zavar volt abban, hogy ki minősül nem kombattánsnak. Néhány szomáli fel volt hatalmazva fegyverviselésre a munkája részeként. A Vöröskereszt és a humanitárius szervezetek helyieket vettek fel, hogy védelmet biztosítsanak a rablóbandák és a milíciák ellen.

A Ranger Harci Kötelék számos különböző technikát gyakorolt be, elsődlegesen a bevetésekhez és végül is kifejlesztett két „sablon” a célpontoknál végrehajtott akciókra. A két sablon, a bekerítési eljárás és a konvoj bármilyen földi helyzetben alkalmazható.

¹⁴⁰ A szakasz őrmestere a rangidós altiszt a szakaszban, feladata a szakaszt vezető tiszt támogatása és esetlegesen tanácsokkal való ellátása, vagy feladatainak részleges átvétele.

A bekerítési eljárás¹⁴¹ alkalmazható volt minden szerkezetnél vagy épületnél, amiben célpontok voltak. Négy alegység (chalk) az első és a második szakaszból, mindegyik tizenöt emberből áll, izolálja az célterületet. A támadó alegység megtisztítja az épületeket a célterületen, specifikusan kutatva bizonyos személyek után. A harmadik szakasz, előre elhelyezkedve a járművekkel, felkészül, hogy előjöjjön és kivonja a POW-eket és az amerikai csapatokat.

Elsősorban az erőket helikopterekkel vetik be, leszállva vagy gyorskötelezve. Ha egy alkalmas leszállási zóna (LZ) volt közel a célponthoz, minket helikopterekkel vontak ki. Ha nem találtunk LZ-t, megterveztük a földi kivonást a járművekkel. Mivel nem akartunk sérmát kialakítani azzal, hogy elsődlegesen helikoptereket használunk, a Harci Kötelék tervezett járműves földi behatolást is. Ilyenkor a helikoptereket elindították elterelésként, közvetlenül az előtt, hogy az erők járművekkel behatoltak volna.

A konvojeljárás ugyanazt a feltöltési tervet használta, mint a bekerítési eljárás. Arra tervezték, hogy kövessen, megállítson és elfogjon gyalog vagy járművel mozgó személyeket. Támadó helikopterek megállítják a járművet megfélemlítéssel vagy tűzzel. Azonnal támadó erők gyorsköteleznek közvetlen a célpont elé és mögé. Reteszálásokat alakítanak ki 100–200 méter távolságra a célpont előtt és mögött, hogy izolálják. Ez az eljárás rendszerint egy bekerítési eljárásból indult, és alakult át konvojja, ha a célpont elhagyta a célterületet a támadás előtt.

1993. augusztus 24-én a Ranger Harci Kötelék első elemei elindultak Ft. Braggból Mogadishuba. Augusztus 2-a óta távol voltunk otthonról, és sajnáltuk, hogy nem volt lehetőségünk elbúcsúzni a családjainktól. A telefon és a levelezés korlátozva volt, és amikor a zászlóalj maradéka is áthelyezésre került Ft. Benningbe¹⁴² Ft. Blissből, azonnal pletykák kezdtek terjedni a Barvo század küldetéséről. „Először a tévéből értesültem arról, hogy a rangereket Szomáliába küldték” – mondta egy feleség. Gyermekek születtek, és az apák azon

¹⁴¹ Az angol eredetiben a szerző a „strongpoint technique” kifejezést használja. A megfelelő terminológia megtartásával ez nem fordítható le, így szükséges egy létező szakkifejezés használata. A bekerítési eljárás megfelelő lehet, mivel a felvázolt céllal (egy ellenséges támpont bekerítése és elszigetelése) azonos feladatvégrehajrást jelöl.

¹⁴² Fort Benning, Georgia.

töprengtek, hogy valaha látják-e őket. Az emberek a szakaszban aggódtak a hazatérés miatt, de arra koncentráltak, hogy mit kell tenniük és miért. Rangerek voltak és tudták, a műveleti biztonság kritikus a küldetés sikere érdekében.

Mielőtt beszálltunk volna a repülőgépbe Ft. Braggben, összehívtam a szakaszt. Elmondtam az embereimnek, hogy tesztelve lesznek és minden kiképzés, amit valaha végeztek most fog kifizetődni. Elmondtam nekik, talán nem mindegyikük jön haza élve, de mind haza fognak jönni. Hangsúlyoztam annak fontosságát, hogy minden katonára figyeljen rangertársára, hogy megelőzzük a fogságba esést, és hogy mindig legyenek éberek. Elmondtam nekik, hogy a családjaikról gondoskodni fognak; az egyetlen dolog, ami számít, amikor földet érünk, a küldetésünk teljesítése és a bajtársiasság. Az egyik ranger elmondott egy imát.

Ft. Braggben tanulmányoztuk a somáliai Mogadishu kultúráját és környezetét¹⁴³, amennyire lehetőségünk volt rá. Az ellenség a keveréke volt a képzett milíciának (városi gerilla) és a helyi lakosságnak, akik élelemért, vízéért, pénzért, energiáért és az otthonukért harcolnak. Az Egyesült Nemzetek szerint a Szomáli Nemzeti Szövetség (SNA) milíciáját nagyjából 1000 „reguláris” [harcos] alkotta. Az SNA képviselői 12 000-et ismertek el. Az SNA felosztotta Mogadishut 18 katonai szektorra, melyeket rádióval kötött össze, mindegyikben egy ügyeletes tiszttel, aki állandó készenlétben volt. Nem volt központi doktrínájuk, habár a bevetéseink során kínai és vietnami kézikönyveket találtunk a gerilla-hadviselésről.

A következő három hónapban a Ranger Harci Kötelék otthona egy öreg hangár volt a mogadishui tepülőtér nyugati szélén. A patkányok a hangárban akkorák voltak, mint a kisebb kutyák, és a sólymok, amik a tetőgerendák közt fészkeltek, érdekes éjszakai szórakozást biztosítottak, ahogy elfogyasztották a napi menüjüket.

A rangerek gyorsan megkezdték a hangár megerősítését mesterlövész pozíciók, őrtornyok és harcállások létrehozásával a közvetlen környéken. Az Egyesített Műveleti Központ (JOC) egy közeli épületben lett felállítva és egy tarajosszűlre hasonlított a belőle kiálló

¹⁴³ Az eredeti szövegben az „environment” kifejezés szerepel. Ez utal a fizikai környezetre éppúgy, mint a természeti környezetre, pl. élővilág, vagy a városban uralkodó helyzetre, háborús szituációra. Feltehetőleg a szerző az utóbbira gondol.

antennák miatt. A zuhanyzók és szükségmegoldásként az étkezde már az étkezésünk napjától működtek.

Hét bevetést hajtottunk végre Mogadishuban. Ez az ellenség hát-sókartje volt. A Ranger Harci Kötelék alaposan begyakorolta a városi környezetben végrehajtott katonai akciókat, és ez volt, amit csináltunk. Azonban rengeteg tanultunk az ilyen fajta hadviselésről Szomáliában, a korábban gyakorolt technikák és teóriák igazolódtak.

Az első estén, amit Mogadishuban töltöttünk, három aknavető lövedékkel köszöntettek minket, amik megsebesítettek pár helikopter-karbantartót. Nem tudtunk mit tenni a közvetett tűz ellen, azon kívül, hogy lekapcsoltuk a hangár fényeit. A következő éjjel járőröket küldtünk ki a városba, hogy elretentsen mindenkit attól, hogy a hangárra tüzeljen. Amíg az őrzőket kint volt, nem lőttek a hangárba.

A második szakasz volt az első, amely ezeket az őrzőtozásokot végezte a városban. Ez volt az első alkalom, hogy közélről megismerhettük a várost. Nagyobb biztonságban éreztem magam, mint a hangárban. Normális esetben az utcák üresek voltak 2200 órától 0430 óráig. Azonban amikor a helyi szomálik észrevették, hogy járőrözünk éjszaka, kíváncsiak lettek és fennmaradtak, hogy köszöntsenek minket. A legtöbben örültek, hogy itt vagyunk. Az öregek hosszú szakállat viseltek, amit vörösre festettek a maradék hajjukkal együtt. A falusiak között ezek az emberek tiszteletnek örvendtek mint törzsi vezetők, ők tárgyaltak velünk.

[Szomáliában] Folytattuk a feladataink gyakorlását és tökéletesítettük lövészeti képességünket. Nappal lementünk a partra, messze a várostól, ahol már csak kopár sivatag volt. Célpontokat és lövészházakat állítottunk fel, hogy gyakoroljunk. Próbáltunk gyakorolni minden lehetséges eshetőséget. Lehetőségünk volt gyakorolni valódi robbanószerkezetekkel is, amilyeneket az éles bevetésekre is magunkkal vittünk. Ez a gyakorlás kifizetődött a fekete tengeri csatában, mindössze pár nappal később.

A sablonok remekül működtek azután is, hogy teszteltük őket éles harcban, hét bevetésen. 35–40 akciót terveztünk, amik elérték az előkészítés különböző fokát, mielőtt törölték őket a meg nem erősített információk miatt. MG Garrison merev engedélyezési kritériumot állított fel, amit követett minden bevetésnél.

Hat bevetést hajtottunk végre október 3-át megelőzően, hármattal nappal és hármattal éjszaka. Két konvoj bevetésen volt, ami bekerítéssé alakult. Az egyik bevetés alatt helikopterek helyett járművekkel

hatoltunk be. Egy másik alkalommal a kivonást gyalog hajtottuk végre, próbáltunk nem felállítani sémát. Mindkét fél szenvedett veszteségeket, de a Ranger Harci Kötelékből senki sem esett el, még. Számos milicistát és az SNA kulcsfiguráit elfogtuk. A legfontosabb Oszmán Ato volt, szeptember 21-én fogtuk el. Mohamed Farrah Aidid azt mondta: „Azok az emberek (a Ranger Harci Kötelék) borzalmasak és veszélyesek.”

1993. október 3-án hírszerzési jelentést kaptunk, hogy a klán infrastruktúrájának két elsődleges vezetője találkozón fog részt venni egy épületben, egy ismert SNA-parancsnokság, az Olympic Hotel közelében. Az összeövetelen rész fog venni két első rangú célpont: Omár Szalad Elmi és Mohamed Hasszán Avale. A környék további tanulmányozásakor megállapítást nyert, hogy a célpont pontosan „rosszfű” ország közepén volt. A Baccarra (sic!) Piac, egy mérföldre nyugatra a célponttól, ismert gyülekező pontja a milíciáknak, álcázott terjesztőpontot biztosított az országba csempészett fegyvereknek és lőszernek. A Sejk Dere tömb, egy másik ismert milíciakörzet, egy mérföldre keletre terült el. Hírszerzési jelentések napokkal előbb jelezték, hogy kétszáz új milicista most érkezett külföldről Mogadishuba, hozzáadódva a meglévő erőkhöz.

A chalk parancsnokokat a JOC-ba rendelték, és megvitattuk, hogyan is kellene megtámadnunk ezt az erősséget. A JOC-hoz befutó hírszerzési jelentések megerősítették a célpontot, a Harci Köteléket teljes egészében magasabb készségi fokra helyezték. 1523 körül a parancsnok kiadta az utasítást az akció végrehajtására. A chalk parancsnokok gyorsan eligazították a csoportvezetőiket, ahogy beszálltak a helikopterekbe. Mindenki nagyon éber volt ekkor, és pontosan tudta, mit kell tennie a földön. Ahogy körbeadtam a célpont ábráját a rangereknek, hogy tanulmányozzák, megbeszéltem a pilótákkal, hogy pontosan hol kell behatolnunk.

1533-kor indultunk. Északról közelítettük meg a célpontot. Amint közelebb értünk, újra lenyűgözött, ahogy a pilóták navigálni és elkerülni képesek az akadályokat, ahogy „keményen kilebegnek”, hogy megálljanak egy tízcentesnyi területen. Pontosán oda vittek minket, ahova mondták. Robbanásokat hallottam és éreztem, hogy újra a torkomban dobog a szívem. Kézifegyvertűz zúgott a fejünk felett, ahogy a helikopter, a Super 65 elrepült.

Szerencsére az reteszállás gyorsan létrejött, amint a tömeg gyülekezett észak és kelet felé. A milíciához csapódva szomálik csoportjai

rohantak keresztül az utcákon a zavaros csetepatéba. Minden szomáli, aki Dél-Mogadishuban képes volt fegyvert fogni, úgy tűnt, hogy a csata felé tart. SSG Yurek csoportja kelet felé irányult és SSG Lycopulus csoportja Nyugat felé figyelt, kiegészülve SPC Nelson M60-as személyzetével. A Chalk 2 mindkét része tüzelőállásba helyezte a két emberből álló biztosító tűzcsoportját¹⁴⁴, a célépület felé néző útkereszteződés belső sarkában. (Ábra)

SPC Coleman jelentette nekem, hogy hallotta, a Chalk 4, SSG Eversmann jelentette, hogy van egy hordágyat igénylő sebesültjük. Ekkor vettem észre, hogy a pozícióból nem látom SSG Eversmann csoportját. Standard vizuális kapcsolatot tartottunk fenn a chalk parancsnokok között, hogy biztosíthassuk, a reteszállásaink kölcsönösen támogatják egymást. SSG Eversmann jelentette, hogy akadályok miatt 100 méterrel távolabb helyezkedik el a tervezett pozíciónál.

Azonnal északabbra mozgattam az északi csoportomat, hogy megpróbáljanak vizuálisan kapcsolatba lépni a Chalk 4-gyel és lehetőség szerint segítsék a sebesült evakuálását. Itt láttuk először a tömeget, mely északon kialakult. Szintén láthattuk SSG Eversmann csoportját, ahogy mozgatják a sebesültet és tartják az reteszállást.

Az elhagyott járművek az utcán jó fedezéket biztosítottak az embereknek. Ez kritikus fontosságú volt, mivel több gránátot is átdobtak az utca keleti oldalán lévő falon. Néhány felrobbant, néhány nem. SPC Nelson, aki az én pozícióm felé nézett vissza, amikor a gránátok átrepültek a falon, ordított nekem és a falra mutatott. Mindkét elsődleges csoport harcban állt. Az egyedüliek, akik egy akció végrehajtására elérhetőek voltak, SPC Coleman, SPC Struzik, SSG Lycopulus és én voltam. Átrohantunk az utcán és megálltunk a félig nyitott kapunál. Minden nagyon gyorsan történt. Elővettem egy repeszgránátot, kihúztam a biztosító szeget, hagytam a fület leesni, számoltam: 1000, 2000, majd átdobtam a kapun. Amint felrobbant, bementünk a kapun és megvizsgáltuk a szektort. Eltakarítottuk a szemetet és fogtunk négy POW-t. Az akció alatt a „célpont biztosítva” kód hangzott el a rádión. A támadó erő elfogta Avalét, Szalad

¹⁴⁴ Az angol eredetiben Di Tomasso a „chase team” kifejezést használja, ami üldözőcsoportként fordítható, ennek azonban nincs terminológiai megfelelője a magyar szaknyelvben, illetve nem jelenik meg az egyidős, hivatalos amerikai kézikönyvekben sem. Feltételezhetőleg a rangerek, a különleges erők vagy kifejezetten a TF Ranger által használt katonai szlengben használatos.

Elmit és másokat. Már csak annyit kellett tennünk, hogy a kivonási pontra megyünk. Azt terveztük, hogy gyalog mozgunk és nagyjából 200 száz (sic!) méterrel arrébb találkozunk a járművekkel.

Ezen a ponton az egész művelet megváltozott. SPC Thomas, az én előretolt megfigyelőm a Super 61-et hívta, hogy segítsen szétszórni a tömeget tőlünk északra. Super 61 egy UH-60 (Blackhawk) volt, ami orvlövész-platformként működött és segített a légi biztosítással és megfigyeléssel. A blackhawk (sic!) északkeleti irányból közelített felénk, amikor egy rakétahajtású gránát (RPG) eltalálta. A helikopter spirálisan [pörögve] süllyedt és tőlünk nagyjából négyszáz méterre zuhant le. SPC Thomas, aki az egészet látta, kiáltott SPC Colemannek, aki pedig továbbította nekem, hogy egy „madár”¹⁴⁵ lezuhant”.

Ekkor SSG Yurek átjött az én pozíciómba. Közöltem vele, hogy tartsa a csoportjával a reteszállást. Én SPC Nelson M60-as csoportjával és SSG Lycopulus csoportjával, összesen nyolc emberrel elindulok a lezuhanás helye felé. Ahogy elkezdtünk futni, észrevéttem, hogy a tömeg tőlünk északra szintén látta a zuhanást. Párhuzamosan másolták a mi mozgásunkat ugyanazzal a céllal: hogy elsőként érjenek a roncsához. SPC Coleman hívta a századparancsnokot és jelentette neki, mit csinálunk.

Úgy tűnt, minden ablakból és ajtóból fegyver tüzel [ránk]. Ahogy az utolsó fordulón is túljutottunk, sokkolt, amikor azt láttam, hogy egy AH-6 Little Bird landolt az utcán, közvetlen a lezuhant helikopter mögött. Lövedékek pattogtak a falakon és a földön minden irányból. Ahogy átbotaldoztam két holttesten, láttam, ahogy az egyik pilóta tüzel a fegyverével a pilótafülkéből, miközben a másik kezét a botkormányon tartva stabilan tartotta a helikoptert. Egyenesen rám nézett, amikor megütöttem a fejtetőm, a létszám iránt érdeklődve. Megrázta a fejét. Ezután már tudtam, hogy több veszteségünk van. Eközben a másik pilóta megpróbált két baráti sebesültet az AH-6 helikopter hátulsó részébe berakni. Ahogy a [roncs] farokrészét megkerültem, a little bird (sic!) feszesen elemelkedett, záporozó fegyvertűz és RPG-robbanások között. Az egyik sebesült útközben a kórház felé életét vesztette.

A rotorlapátok takarásában átkeltem az utcán a lezuhant helikopterhez. SPC Nelson azonnal úgy pozícionálta a csoportját észak felé, hogy feltartsa a tömeget, mely megkerülte a sarkot, hogy lerohanja a

¹⁴⁵ A helikopterek és más repülő eszközök elterjedt beceneve.

roncs-környékét. Utasítottam SSG Lycopolust, hogy biztosítsa az északkeleti sarkot, ugyanakkor parancsot adtam SSG Yureknek, hogy jöjjön a roncshoz. Folyamatos tűzharc folyt. Még ordítva sem hallottam saját magamat sem. Több szomáli már felmászott a helikopterre. Amint észrevettek minket, inkább a távozás mellett döntöttek. Amíg mellettem térdelt, SPC Colemannek eltalálták a sisakja baloldali fülvédő részét egy AK-47 lövedékkel. Hanyatt lökte. Azt hittem meghalt. Szerencsére pár pillanattal később felugrott, és biztosított róla, hogy rendben van. SPC Coleman továbbra is elképesztő fizikális és mentális állóképességről tett tanúbizonyságot, sosem vette le a hátáról a 27 fontos rádiót.

A fedélzeti főnök botladozott, miközben arcát a kezébe temette. SPC Coleman a földre lökte és megpróbálta a tűzvonalon kívül tartani. Én az egyik sarokhoz mentem, hogy pozicionáljam SSG Yurek csoportját, akik a sarkon túlról érkeztek. Hirtelen nem kaptam levegőt és nem is láttam semmit az intenzív rotorszállástól és a brownouttól. A harci kutató-mentő (CSAR) helikopter, Super 68 lebegett épp felettem, kirakva csapatát, amely a Különleges Erők szanitéceiből¹⁴⁶ és biztosító elemként rangerekből állt. A CSAR csoportot pont az ilyen vészhelyzetek miatt hozták létre, nagyon boldog voltam, hogy látom őket. De miközben a csoport gyorskötelezett, egy RPG eltalálta a helikopter farokrészét. A pilóta természetesen meglódította a madarat felfelé és távolodva, de azonnal eszébe jutott, hogy még mindig emberek vannak a kötelén. Csodával határos módon megállította a gépet, hogy újra függeszkedjen, amíg az utolsó ember is leért a kötéllel. A fedélzeti főnök elvágta a köteleket, és a chopper¹⁴⁷ visszatért a reptérre. Super 68-at folyamatos gépfegyvertűz pásztázta, amíg el nem hagyta a területet.

Ahogy a CSAR csoport elkezdte az lezuhanásból eredő sebesültek ellátását, csatlakoztam SSG Yurek csoportjához, és a roncs délnyugati oldalához pozicionáltam őket. SPC Gould M60-as csoportját is, akik SSG Yurekkel együtt érkeztek, északkeletre küldtem SSG Lycopolusszal.

¹⁴⁶ Valójában a Légierő Ejtőernyősmentő alakulatának tagjai voltak.

¹⁴⁷ A „madár” mellett a másik elterjedt beceneve a helikoptereknek a rotorok jellegzetes hangja miatt.

A kilencven¹⁴⁸ (sic!) amerikai katona számára, akik a helikopterhez közel tartózkodtak, a Freedom Road és a szomszédos síkátor halálzónává változott. AK-47 lövedékei zúgtak felettünk hangos durranással, amit megszakítottak az RPG-k sikolyai. Ahogy a csoport harcolt, hogy visszatartsa a tömeget, a célpontazonosítás komoly problémává vált. Fegyveresek keveredtek a nem harcosok tömegével. Nők és gyerekek ordítottak és rohantak felénk minden irányból. Némelyiküknél volt fegyver, némelyiküknél nem. A fegyverek fajtái a gépfegyverektől a kisebb késekig és macsétáig terjedtek. Néhány férfi az épületek sarkaihoz közel állt; úgy néztek ki, mint a nem harcosok, akik csak szemlélik az eseményeket. A tudunk nélkül egy másik férfi az egyik sarok mögött elbújva újratölthetett egy fegyvert és odaadhatta valakinek, akit láttunk. A sarkon álló ember tüzelhetett a fegyverrel, amilyen gyorsan csak tudott, és visszaadhatta a fegyvert újratöltésre, aztán csak mosolyoghatott és integethetett felénk.

Nők sétálhattak a férfiak előtt, élő pajzsként viselkedve. A férfiak tüzelhettek a fegyverükből a nők mögül és a hónaljuk alól, ahogy mind felénk sétáltak. A katonák nem tudták elsőre, hogy mit tegyenek. Néhány katona átkiabált nekem az utcán, azt kérdezve, hogy mit tegyenek. Kisgyermeknek is volt fegyvere. Néha ők voltak a nagyobb fenyegetés, mivel nem féltek.

A CSAR csoport megpróbálta stabilizálni a sebesülteket és megvédeni őket a további fegyvertűz okozta sérülésektől. SGT John Bellman a kevlár padlóborítást használta a helikopterből szükségmegoldás falként, hogy megvédje a szanitéceket és a sebesülteket; azonban a 7,62-es lövedékek könnyedén átütötték őket. A CSAR csoport parancsnoka értesített, hogy az egyik ütközéstől elhunyt pilóta holtteste beszorult a helikopterbe.

Amikor a helikopter lezuhant, ütött egy hatalmas lyukat az épület oldalába, pontosan délkelet felé. Azt a döntést hozták, hogy megpróbálják a sebesülteket az épületbe vinni a jobb védelem érdekében. SPC Coleman és a CSAR csoport rádiósa is megpróbált a földi csoporttól járműveket kérni a roncsoshoz az evakuáláshoz, de a járművek

¹⁴⁸ Itt a szerző valószínűleg elgépelte a számot. Di Tomasso Chalkja tizenöt főt számlált, ehhez csatlakozott a CSAR osztag, ami általában 2 fő ejtőernyősmentőből és 2-6 fő támogató csoportból áll. Ha azzal számolunk, hogy a CSAR helikopter egy másik teljes Chalkot rakott ki, a létszám még a helikopterben lévő sebesültekkel együtt sem haladja meg a harmincnégy főt.

sosem érkeztek meg. Néhányon rajtaütöttek út közben, mások meg nem találták meg a megfelelő útvonalat az utcák útvesztőjében. A könnyű páncélzatú HMMWV-k nem voltak túl jól védve a zárporozó RPG-k találatai ellen.

Minden alkalommal, amikor valaki megpróbált felemelni egy hordágyat, vonzotta a tüzet. Olyan volt, mintha az ellenfél látná minden mozdulatunkat. Én és egy másik katona megpróbáltuk felemelni egy hordágy egyik végét, amikor egy lövedék átütötte a katonára csípőjének hátulsó részét, kiütve őt. Úgy döntöttünk, hogy megvárjuk, amíg besötétedik, mielőtt a sebesülteket az épületbe vinnénk.

Óráknak tűnt, ahogy ott feküdtünk a sötétedésre várva. A csoportok jó pozíciókat foglaltak el, és sikeresen tartották távol tőlünk a tömeget. Ez volt az az időszak, amikor SPC Coleman jelentette nekem, hogy a Super 64, CW3 Durant helikoptere lezuhant. Azon tűnődtem magamban, hogy a Harci Kötelék maradványát a Super 64-ért küldhetik. Mindannyian pontosan tudtuk, ki volt Super 64. Rádőbbszemem, hogy egy ideig még itt maradunk.

Pontosan északnyugati irányban a lezuhant helikoptertől, a fal túloldaláról emberek kézigranátokat dobáltak a helikopterre. Néhány felrobban, néhány nem. Az RPG lövedékek sose tűntek úgy, mintha lelassulnának. Az ellenség tudta, hogy a helikopter körül vagyunk, és ha a gépet lövik, akkor eltalálhatnak minket. Igazuk volt; mindnyájan szenvedtünk srápneltől sérüléseket a roncs közvetlen közelében.

Amikor a sötétség leszállt, azonnal elkezdtük a sebesülteket az épületbe hordani. Először a hordágyon lévőket vittük be, majd a járnitudo sebesültek következtek, végül a halottak. Amikor végre benn voltunk az épületben, a következő probléma az volt, hogy találjunk egy kiutat, ahol nem tesszük ki magunkat tűznek. SFC Lamb és néhányan a csoportomból megtisztították az épület maradványait, miközben biztonságos evakuációs út után kutattak. Az épületegyüttes, amiben tartózkodtunk, igazából két különböző lakóépület volt, amelyeket egy fal választott ketté a közepén. Utasítottam SSG Yurek csoportját, hogy robbantson lyukat a falon, hogy kialakítsuk a saját utunkat. Azt hittük, hogyha átjuthatunk a következő épületbe, akkor lehet egy kijárat a túloldalon. Igazunk lett. A romboló töltetek tökéletes lyukat robbantottak, hogy átvigyük a sebesülteket, és egy kapu volt az épület távolabbi oldalán, ahol a járművek felvehettek minket. Mindössze annyit kellett tennünk, hogy várjuk a járműveket.

Továbbra is biztosítanunk kellett a helikoptert, amíg a kétfős csoport folytatta az üzemanyagtartály átfűrészelését, hogy kiszabadítsa a pilótát. A raj parancsnoka és a másik tiszt gyakorlatilag vita és felhatalmazás nélkül döntöttek, hogy a bajtársuk nem kerülhet az ellenség kezére. A roncsnál a döntést már meghozták, az utolsó emberig.

A támadó helikopterek (AH-6) folyamatosan tűzcsapásokat hajtottak végre, hogy légi fedezetet biztosítsanak a roncs körül. Ők voltak a szemünk és fülünk. Egész éjszaka a pilóták hívták az előre tolt [légi]irányítót jelentésekkel, mint pl.: „10-15 fegyveres tart a pozíciótok felé északi irányból, álljatok készen”. Ezek a bátor pilóták rekordot döntöttek 18 óra [folyamatos harci] repüléssel. Kettes kötelékben rotáltak a repülőtérről újrafegyverzésre/újrátöltésre, majd visszatértek és folytatták a bevetést. Ahogy tüzelve elrepültek feletünk, az esőként aláhulló forró hüvelyek megégethették a nyakunkat. Amíg az AH-6-osok dolgoztak, egy Black Hawk egészségügyi ellátmányt, löszert és vizeskannákat dobott le a lent lévő embereknek. A harci kötelék 100 emberéből a legtöbbben megsérültek.

Miközben az RTO-m megpróbálta nyomon követni a 3. szakaszt, a konvojt, a szanitécek lankadatlanul [ápolták] a sebesülteket. Kifogytunk a morfiumból és úgy döntöttünk, hogy az utolsó intravénás tasakunkat (IV) az első sokkba csúszó sebesülteknek tartalékoljuk. Az összes vizünket vagy mind a sebesülteknek adtuk, vagy elfogyasztottuk, az embereken kezdtek a súlyos dehidratáció jelei mutatkozni.

SFC Lamb talált egy csapat az udvaron. Használtuk a víztisztító tablettáinkat és körbe adtuk a kulacsot. Nem voltam egészen biztos benne, hogy így-e, félve a betegségek jelentette veszélytől, ugyanakkor mindannyiunknak égető szüksége volt vízre.

A tüzelés elszórt rajtaütésekre mérséklődött. Egyszer-egyszer egy kevés fegyveres megpróbált az utcán felénk rohanni, de mi készen álltunk és hívhattuk az AH-6-osokat. Hallottam a távolból az .50 kaliberes géppuskatűzet. Ez a földi alegység maradéka volt, miközben megpróbálták áttörni az útzárazon értünk. Azon gondolkodtam, mennyi ideig fog ez nekik tartani.

A sebesültek nagyon bátrak voltak, tartózkodtak attól, hogy ordítsanak a fájdalomtól, vagy túl sok zajt csapjanak. Nagyon sötét volt a szobákban. Ha bármelyikünk bármilyen fényforrást használt volna, azonnal lőttek volna rá. Az első néhány alkalom után megtanultuk, hogy még mindig megfigyelnek minket a fegyveresek. A harcképtelen sebesültek száma a roncsnál 13 fő volt: két KIA, három hord-

ágyon szállítható és nyolc járóképes. A CSAR csoport és a Chalk 2 közül nem volt elég emberünk, hogy egy időben mozgassuk a sebesülteket és biztosítsuk a roncsot. Nem akartuk elhagyni a roncs helyét a beszorult pilóta [holtteste] nélkül.

Október 040200-kor¹⁴⁹ két maláj APC hajtott el a kereszteződésnél, amit megfigyeltünk. Kirohantam a járművek után SGT Bellmannal, és visszafordítottuk őket, olyan közel a kapuhoz, amennyire csak tudtuk. Sosem láttam még ilyen járműveket korábban, így meg kellett keresnem az ajtót. Amikor megtaláltuk az ajtót, nem volt nyitva, belülről volt bezárva, hogy megelőzzék illetéktelenek bejutását a járműbe. A maláj vezető és a parancsnok volt csak a járműben, és nem akarták elhagyni a posztjukat, hogy kinyissák az ajtót. Egy kis kiabálás és a puskám tusával a szélvédőn való dobolás után megértették, hogy nem tudjuk kinyitni az ajtót.

A járműveket jó jelnek vettük, ugyanakkor a fegyvertűzet is vonzották. A legrosszabb az volt, hogy az ülések továbbra is a helyükön voltak, így nem volt hely három hordálynak. Egyszerre egy APC-be csak egy hordálynál lévő sebesültet tudtunk berakni. A járóképes sebesülteknek állniuk kellett a hordály mellett, abba kapaszkodva, amit találtak a beltérben. Az egyik KIA-t szintén felraktuk az APC tetejére.

A második APC vitte a következő legsúlyosabb, hordályon fekvő sebesültet és a járóképes sebesültek maradékát. Még mindig ott volt egy sebesült hordályon és a beszorult KIA-pilóta. Elnéztem a kereszteződés felé és egy HMMWV-t láttam biztosítani nyugat felé. Odarohantam és közöltem a legénységgel, hogy van egy hordályon lévő sebesültünk, akit evakuálni kell. Athajtottak a HMMWV-val a kapuhoz, és kihajítottak mindent a jármű hátuljából, hogy beférjen a sebesült. Emellett adtak nekünk egy kevés életmentő vizet.

Így, hogy minden sebesültet evakuáltunk (sic!), most már koncentrállhattunk a beszorult pilótára. Egy ponton a 10. hegyi hadosztály egyik HMMWV-jét használtuk, hogy elmozdítsuk a gépet a testről. 040500 körül a nap kezdett felkelni, eljött az idő, hogy eldöntsük, mennyivel tovább tudunk még a pozíciónkban maradni és túlélni.

Végül a szanitécek kiszabadították a pilótát, akit beraktak egy HMMWV-be, hogy az visszavigye a reptérre. Eljött a kivonás ideje. Romboló tölteteket és gyújtógránátokat helyeztünk a helikopterre, hogy megsemmisítsünk minden olyan eszközt, amit nem tudunk

¹⁴⁹ Valószínűleg gépelési hiba, október 4., 2.00 órát jelöl a számsor.

magunkkal vinni. Ahogy átkeltünk az utcán, hogy csatlakozzunk a század maradékához, hallhattam a robbanásokat és láthattam a helikopterből emelkedő fekete füstöt, ahol barátaink estek el.

Jó volt ismerős arcokat látni. Larry Perino, az 1. szakasz parancsnoka jó barátom volt, hallottam, ahogy jelenti az állapotát az egyik csoport parancsnokának, aki halálos sebesülést szenvedett. CPT Steele tájékoztatott minket, hogy gyalog kell eljutnunk a National Streetig, nagyjából két mérföldre. Ott találkozzunk maláj és pakisztáni páncélos járművekkel, a 10. hegyi hadosztály HMMWV-ivel és a saját földi erőinkkel a 3. szakaszból.

Mindenki ki volt merülve. Lt. Perino szakasza, Chalk 1 és 3 vezette a futást; az én Chalk 2-m feladata volt az utóbiztosítás. A szakaszom másik része, Chalk 4 kivonásra került a repülőtérra a HMMWV-kkal, miután többször sikertelenül próbált meg egyesülni velünk a roncsnál.

Chalk 1 és 3 (első szakasz) kettéosztotta az erőit az út két oldalán. Nekem nem volt elég emberem, ezért mi mind együtt maradtunk az út egyik oldalán. Emlékszem, mennyire fáradtnak nézett ki mindenki és én ezt mennyire éreztem. Ahogy nagyobb kereszteződésekhez értünk, figyeltem, ahogy a rangerek minden energiájukat összeszedik, hogy átsprinteljenek. Lövedékek szaggatták az utcát, port verve fel a lábuknál. Amikor én következtem az átkeléssel, hátra léptem két vagy három lépést, hogy futva indulhassak. Az előttem lévő embert, SPC Stroutsot, a század szanitécét eltalálták a lövéstáskájánál, a málhaövéén. A lövedék begyújtott egy füstgránátot, ami azonnal megégette a lábát. Később ki tudta szedni a lövedéket a pisztolyövéből, és ma már nyakékként hordja, szerencsehozóként. Egy másik lövedék átütötte egy másik ranger kulcsát és kulacsának tetejét.

Szerencsére én és a rangereim relatíve sérülés nélkül teljesítettük az utat és várakoztunk a National Streeten, a gyülekezési pontnál egy maláj APC-re vagy amerikai HMMWV-re, hogy beszálljunk. Végtennek tűnő utazás után egy HMMWV hátuljában megérkeztünk a pakisztáni stadionhoz. A pakisztániak átalakítottak egy régi atlétikai stadiont főparancsnokságnak. Amikor szétnéztem, testeket láttam heverni mindenütt. Sebesült pakisztáni és maláj bajtársak, de nagyrészt amerikai barátok. Itt történt, hogy értesültem az egyik csoportparancsnokom, SGT Casey Joyce haláláról. Akkor ölték meg, amikor csoportjával a Chalk 4 részeként megpróbálta elérni a roncs

körzetét, miután az osztag evakuálta PFC Blackburnt. Blackburn súlyosan megsérült a behatolás közben. Minden érzélem és fáradtság összekeveredett a valóság pofonjával.

Ahogy sétáltam a stadion körül, felkeresve más sebesülteket, láttam, ahogy idegen katonák házi videokamerával filmezik a halottakat és a sebesülteket. Emlékszem, hogy nagyon ingerült lettem és megpróbáltam elvenni tőlük a kamerát. Azt gondolom, hogy nagyon szakszerűtlen és illetlen volt lefilmezni, ami történik. Végül is abbahagyták a filmezést.

Végül visszatértem a reptérre, ahol egy másik egészségügyi csoport dolgozott rengeteg sebesültön. MASH-egység volt. Úgy tűnt, remek munkát végeznek a sebesültek felkészítésében a németországi kórházba való átszállításra. A 2. szakasz elszenvedett 9 fő bevetés közben megsebesült és Németországba evakuált, és 1 fő bevetés közben elesett vesztéséget. Mindnyájukat hazaszállították az Egyesült Államokba.

Rengeteg bevetés utáni jelentés és „karosszék-tábornoki” értékelés született a bevetésről. A Ranger Harci Kötelék megtette, ami miatt kiküldték, elfogott két tucat kulcsfigurát Aidid stábjából. Sok leckét tanultunk a városi hadviselésről, és a vezetők már beépítik őket a későbbi kiképzésekbe. Többet tanultam annál, mint amit el tudok mondani a hadviselés emberi oldaláról. A kiképzés, amit elvégzünk a hadseregben, működik. Katonatisztként szerencsés vagyok, hogy megtapasztalhattam a gyalogsági kiképzés lényegét: tüzelés, mozgás és kommunikáció. Szintén egyike vagyok a legszerencsétlenebb katonatiszteknek; átéreztem a súlyát annak, hogy egy amerikai katona meghal a karjaim közt.

Tizennyolc amerikai katonát öltek meg, 84 megsebesült. A szomáli vezetők azt mondták, 312 halottjuk és 814 sebesültjük volt.

Amikor az elnök vagy a Kongresszus elküld egy katonát, hogy menjen és hajtson végre egy küldetést, a katona elfogadja és meg fog tenni minden tőle telhetőt, hogy sikeresen teljesítse a küldetést.

A harcolt órák [Mogadishuban] a legintenzívebb harcok voltak Vietnam óta, amiben amerikai gyalogosnak része volt, olyan konzekvenciákkal, amelyek azonnal megváltoztatták az Egyesült Államok szomáli politikáját, és valószínűleg hatással lesznek az amerikai külföldi beavatkozásokra a jövőben is.

1994. január 18-án az utolsó 8, ENSZ-őrizetben levő szomáli foglyot elengedték. Köztük volt Aidid három hadnagya, Omár Sza-

lad Elmi és Mohamed Hasszán Avale, akiket a Ranger Harci Kötelék 1993. október 3-án fogott el, és Oszmán Ato, akit szeptember közepén. Január 20-án ezek az emberek összegyűltek több száz szomálival a felvonulási téren, vagy Lenin úton, egy féktelen gyűlésen, hogy megünnepeljék az újonnan elnyert szabadságukat.

LARGE
CROWD
RACED US
TO DOWNED
HELICOPTER.

CHALK 4
US NOTED
ERE DUE
DEBRIS
OBSTACLES
FOR OBJ.

4

TREE

GREEN FIAT
CAR

ENEMY
THROWS HAND
GRENADES
OVER WALL

LITTLE
BIRD
LANDED

*H2O
SPICKETT

BLOW HOLE
IN WALL
TO MAKE
EVAC.
ROUTE.

WOUNDED
ARE
CARRIED
TO THIS
EVAC.
POINT.
(GATE)

CHALK
#2

GARAGE

CROWD

Enemy throws
H. GRENADES
AT BP #2.

OBJ.

3

1

CHALK #1

CHALK
#3

OLYMPIC
HOTEL

CHK 1, 3 + ASSLT
FORCE TRY TO
LINK UP W/ CHALK
2 AT HELICOPTER.

0200 ON 4 OCT.,
MALASIAN APC'S
EVAC. WOUNDED.
EVERYONE ELSE
XFILES BY FOOT, ONCE
PILOT IS FREED FROM
HELICOPTER AT 0500.

TANULSÁGOK

Nagyon fontos, hogy az olvasó megértse, ez a monográfia mindössze egy nézőpontot tükröz. Más emberek a csatát a csatatér más pontjairól láttak, különösképp a harmadik szakasz parancsnoka, Lt. Larry Moore. A szakasza három különböző alkalommal is megpróbált eljutni a lelőtt helikopterhez, minden alkalommal erős ellenállással találkozva. Ez a monográfia csak egy töredékét tartalmazza azoknak az eseményeknek, amelyek október 3–4-én történtek. Nem célja, hogy ítélkezzen azon a bátorságon és mentális/fizikális kitartáson, amit a Ranger Harci Kötelék tagjai tanúsítottak. A 10. MTN hadosztály 2-14 IN BN és a maláj és pakisztáni egységek akciói kritikus fontosságúak voltak a sebesültek végső evakuációjában.

Tanulságok a következők:

1. Kötelezőnek kell legyen a magasabb fokú egészségügyi kiképzés folyamatos oktatása és a kiképzés minden aspektusában történő gyakorlása.
2. Az erőnléti képzést nem lehet eléggé hangsúlyozni. A fizikai kitartás kulcsszerepet játszik az erőid számára, hogy képesek legyenek folytatni a harcot.
3. A kiváló lövészképesség kritikus. Szintén minden katonának gyakorolnia kellene minden fegyverrendszerrel az alakulatból.
4. Az alakulatoknak gyakorolnia kellene azokkal a kommunikációs, járműves és egyéb eszközökkel, amelyek náluk és más országokból való, a műveletekbe bevont alakulatoknál találhatók.
5. Harci kutató-mentő helikoptereket kellene rendelni minden légi mozdítású támadó bevetéshez; békében vagy harcban. A képességet, hogy kihozzák a légénység tagjait egy repülőeszközből és a roncs körzetének biztosítási folyamatát gyakorolni kellene különleges csoportakcióként, szakasz szinten.
6. Amikor lehetséges, gyakorlatozz a teljes személyi felszereléssel!
7. Vigyél [magaddal] éles löszert, amikor csak lehetséges, akkor is ha csak egy szimpla menetgyakorlatról van szó! A katonának szoros közelségbe kell kerülniük azzal, hogy néz ki és milyen érzés hordani a rendes felszerelést.
8. Hiszem, ha nagyszerű csapatod van, mely jól tüzel, manőverezik és kommunikál együtt, [akkor] jó szakaszaid lesznek. És a jó szakaszok nagyszerű századot alkotnak. Gyakorlatozz olyan decent-

ralizáltan, amennyire csak lehetséges! Ez terjeszti a kezdeményező-
készséget és a bizalmat a beosztott parancsnokaid között.

9. Gyakorlatozz úgy, mintha harcba mennél!

10. [és] Úgy fogsz harcolni, mintha gyakorlaton lennél.

Tanulmány a Ranger Harci Kötelék által végrehajtott harci műveletekről a szomáliai Mogadishuból¹⁵⁰

1994. szeptember 19.

James O. Lechner százados

IOAC 4-94

Szomália egykori nemzetének és népének története nem más, mint a nélkülözés, az alárendeltség és az erőszak története. Manapság az anarchia és a hadakozó csoportok földje, ahol a népesség túlnyomó része a legegyszerűbb mezőgazdasági állapotok között él. A városok elpusztult romhalmazok, melyekért a versengő klánok küzdenek. Mikor az aszály további teherként zúdult az ország belsejében dolgozó parasztok nyakába 1991 és 1992 folyamán, az egész országban kitört az éhínség. Mivel hatalmas szüksége volt a szomáliai népnek a kívülről érkező élelemre, a part menti kikötők köré gyűlt össze. Ezek a városi központok azonban csak túlszűfolttságot, betegséget és rémületet hoztak a helyi hadurak zsarnoksága alatt, akik fosztogatták a külföldi segélyeket. Az eredmény nagyarányú halálozás lett, mely növelte az egyébként is siralmasan szenvedő nép bajait. Ez az örvénylő szenvedés volt az oka, hogy Bush elnök az ENSZ-szel karöltve segélyküldetést indított azzal a céllal, hogy a kikötők és az ország nagy részét biztosítsák. Az invázió ideiglenes biztonságot hozott és lehetővé tette a segélyek és a remény áramlását Szomáliába. Ezekből a kezdetekből jön a harc narratívája. Ahhoz, hogy megértsük a szélsőségeket és a kemény eseményeket, melyek következnek, a konfliktus gyökereit komolyabban meg kell vizsgálni.

Szomália különböző politikai és kulturális szélsőségek keresztmetszetében él. Helyzetéből adódóan, mely Afrika szarvánál található, dominálja a szomszédos tengeri utakat, felkeltvén jó néhány ázsiai és európai ország érdeklődését. Az iszlám lángja az arabokat és a

¹⁵⁰ Az eredeti angol nyelvű változat elérhető:

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/G-L/LechnerJamesO%20%20CPT.pdf>

Koránt hozta el a part menti falvakba és a sivatagba. Az iszlám a klánoknak harcos vallást adott a kezébe és továbbá csökkentette a haláltól való félelmet. A part menti részek olasz gyarmatosítása, továbbá a szomszédos Szahara sivatag¹⁵¹ (sic!) együttesen a tengertől tették függővé a gazdasági életet. Ez leginkább a part menti halászfalvak megjelenésében mutatkozott meg, melyek közül a legnagyobb Mogadishu (sic!), mely a déli partszakasz közepénél található. Miután az ország elnyerte a függetlenségét, a szovjet, a brit és az olasz befolyásra építettek. Barré elnök irányítása alatt a fiatal országot felzárkóztatták a 20. századhoz, azáltal, hogy létrehozták a kőolaj-alapú ipart, műszaki támogatást és természetesen hatalmas és halálos fegyverezésként kértek a szovjetektől. Mindezen tényezők befolyásolták a ma létező Szomáliát, nyomukat otthagynak, mint dísz egy épület homlokzatán. Mindezek ellenére a szomáliai nép bázisa és kultúrájának lényege továbbra is az afrikai törzsiségbe vetett gyökeik. Ez az az erő, amely hajtja Szomália politikai gépezetét, elidegeníti a népet és jellemzi hozzáállását és kilátásait. A törzsiség a szomáliai kultúrának alapvető jellemzője, mely magába szívta a külső hatásokat és újraformálta azokat a jelenben (sic!).

Napjainkban Szomália az anarchia földje. Olyan hely, ahol semmilyen hivatalos vagy elismert kormány sincs hatalmon. A népesség teljesen megosztott, törzsek vagy klánok vonalai körül mozog. Siddi Barre (sic!) kormányának bukása olyan vákuumot hozott létre, mely összeomlasztotta az egész országot, csak a törzsek maradtak meg a velük járó hatalmi vitákkal és ellenségeskedéssel. A kitört polgárháborúban a városok gazdagabb negyedei, melyekre mediterrán építészet (!) volt jellemző, teljesen elpusztultak. Az olajipar egy szempillantás alatt eltűnt a szovjet tanácsadók távozása után, a finomítók pedig a rozsdá áldozatai lettek. De a legpusztítóbb Szomália számára a rendőrség és a hadsereg szétesése volt, ami lehetővé tette a rivális klánoknak, hogy modern fegyverekhez és lőszerhez jussanak, melyeket korábban a szovjetek vittek oda. Most már, állig felfegyverezve, a klánok egyre pusztítóbb csatákat vívtak a városokban, különösképp Mogadishu közelében. Ez biztossá tette, hogy semmilyen központi erő sem emelkedhet ki az országból és lehetővé tette a hadurak felemelkedését a klánok élére.

¹⁵¹ A Szahara sivatag területe valójában jóval távolabb, a mai Szudán területének északi részén ér véget.

A kilencvenes években, mikor megkezdődött az aszály, a part menti klánok tökéletes helyen voltak ahhoz, hogy megszerezzék az érkező segélyeket. Kifosztották a szállítmányokat és terrorizálták az önkénteseket. A külföldi munkások helyzete tovább rontotta a már amúgy is súlyos helyzetet a part menti részeken, ez pedig arra ösztönözte az ENSZ-t, hogy cselekedjen. Nem sokkal később az amerikai tengerészgyalogosok és a 10. hegyi hadosztály katonái más külföldi katonákkal együtt biztosították a városokat és a vidék nagyrészét.

A dulakodó klánok visszaolvadtak a városok romjaiba és vártak, hogy mi lesz az eredménye az invázióknak és a segélyeknek. Korlátozott erőikkel a fegyvereseknek vissza kellett vonulniuk az utcákról az erősen felfegyverzett civil teherkocsijaikkal együtt – melyeket „technical”-nak hívtak –, ezeket vagy elrejtették, vagy elpusztították. Idővel az ország nagy része lecsendesedett, Mogadishu kivételével, ahol kényelmetlen tűzszünetet tartottak fent az ENSZ-erők. Az ENSZ szerette volna lefegyverezni a klánokat, de próbálkozásai csak igen kis részét érintették a hatalmas fegyverkészleteknek, melyek szinte minden háztartásban megtalálhatók voltak. Minden férfi birtokolt valamit, aki elég idős volt ahhoz, hogy hordhasson egy AK-47-es gépkarabélyt vagy egy RPG tankelhárító rakétavetőt. Az ENSZ látva, hogy képtelen lefegyverezni a lakosságot, különösképpen Mogadishuban, elfogadta a status quót. Később bevezettek egy rendszert, melyben törvényes volt minden személynek birtokolni egy löfegyvert, amit regisztrációs kártyához kötöttek. A nagy fegyvereket, mint géppuskákat vagy RPG-ket, viszont továbbra is tiltották. A klánok ekkor még mindig nem reagáltak semmilyen szervezett módon a békefenntartók jelenlétére. Ez ösztönözte azt a hibás következtetést, hogy meghunyászkodtak, ezért az ENSZ sikeresnek és befejezettnak nyilvánította az inváziót és rendfenntartást, melyet „Remény Visszaállítása hadműveletnek” kereszteltek. Az amerikai harci csapatok létszáma drasztikusan csökkent, Szomália nagy részének rendfenntartása a külföldi csapatokra hárult, melyek között olaszok, pakisztániak, malájok és egyiptomiak voltak. 1993 tavaszán a hadművelet második fázisa beindult, melyet Egyesült Nemzetek Szómáliai Műveletének (UNOSOM II) kereszteltek. A hangsúlyt a klánok közötti koalíció létrehozása kapta és ezen keresztül a nemzetépítés. A klánok többsége úgy látta, hogy mindenki jól jár ezzel, ezért beleegyeztek az ENSZ indítványába, mindössze egy klán volt kivétel ez alól. A kivétel a Habr-Gedir klán volt, melyet a szómáliai hadsereg

egykori tábornoka, Mohamed Farrah Aidid vezetett. Aididre kezdetben úgy tekintettek, mint kulcsemberre a szomáliai tárgyalások során. Viszont Aididnak és a klánja szervezetének, a Szomáli Nemzeti Szövetségnek (SNA) ambiciózusabb céljai voltak. Egész Szomália területén szerettek volna hatalmat szerezni, különösképpen ellenségeikkel, a Mahdisokkal szemben, akiket Aidid személyes riválisa, Al-Mahdi vezetett.

Aidid és az SNA úgy döntött, hogy a hatalmat a kulcsfontosságú Mogadishu városában próbálja megszerezni. Aidid elutasította az ENSZ által támogatott tárgyalásokat és lassacskán újrakezdte a polgárháborút. A klánok közti harc folyamatosan zajlott egész tavasszal és nyáron is, míg Aidid nem érezte elérkezettnek az időt, hogy nyíltan szembeszegüljön magával az ENSZ-szel is. Június 5-én SNA-milicisták rajtaütöttek pakisztáni békefenntartó járőrökön, akik közül az egy napig tartó tűzharcban huszonnégyen estek el. Boutros Boutros Ghali ENSZ-főtitkár vezetésével elfogadtak egy határozatot, melyben a „felelősök” letartóztatását kérték, és kifejezetten Aididot nevezték meg fő felelősnek. A határozatot június 6-án fogadták el; a normandiai partraszállás 49. évfordulóján és ez bizonyítottan újraindította az amerikai katonai műveleteket. Kordonozási és kutatási műveleteket és közvetlen támadásokat hajtottak végre Aidid rejtékhelyei ellen, beleértve ezeket a Mogadishu városában található ott-onát is, melyet egy AC-130H és Cobra harci helikopter hajtott végre. Minden kísérlet sikertelen volt és csak azt eredményezték, hogy Aidid elrejtőzött. Júliusban Aidid azzal emelte tovább a tétet, hogy a milicistáinak parancsba adta, „öljenek amerikaiakat”. Az SNA sikeresen végrehajtotta ezt a parancsot augusztus 10-én, mikor rajtaütöttek egy katonai rendész HMMV-n¹⁵². A járművet egy távirányított akna elpusztította, mind a négy utas életét vesztette. E támadás után Les Aspin védelmi miniszter utasításba adta, hogy az Egyesült Államok Különleges Műveleti Parancsnoksága (SOCOM) hozzon létre Egyesített Különleges Műveleti Csoportot (JSOTF), melyet bevethetnek Szomáliában. A JSOTF-nak az a különleges utasítása lenne, hogy elfogják Mohamed Farrah Aididot és minden egyéb fontos SNA-személyt.

¹⁵² A szerző konzekvensen kihagy egy betűt a HMMWV terepjáró rövidítéséből, ezt külön nem jelölöm minden alkalommal.

A JSOTF-ot néhány különleges műveleti egységből hozták létre. Én magam tüztámogató tiszt FSO voltam a 75. Ranger ezred 3. zászlóaljának Alfa századában, mikor a JSOTF-et létrehozták. A harmadik zászlóaljból egy század került a JSOTF-hoz, ami csalódottságomra a Bravo század lett. Viszont a Bravo század FSO-ja vészhelyzeti szabadságon volt éppen, ezért engem választottak, hogy helyettesítsem a küldetés idejére. A Bravo század Fort Braggbe lett áthelyezve augusztus közepén, hogy csatlakozzon az alkalmi harci kötelék egyéb elemeihez. Az egyesített egységeket hivatalosan Ranger Harci Köteléknek nevezték és a következő elemekből épült fel:

- Egy támadó alegység
- Egy biztosító alegység
- Egy gépesített földi alegység
- Integrált repülő alegység
- Parancsnoksági alegység

A támadó alegységet a különleges műveleti egység személyezte adta, melyet helikopter segítségével a célpont tetejére szállítanak. Miután földet érnek, a támadó alegység feladata a célszemélyek elfogása és biztosítása, melyet „értékes áru”-nak (PC) hívnak. A támadó alegység hajtáná végre a behatolást és az épület vagy járművek megtisztítását a PC helyzeténél.

A támadó alegységet támogatja ebben a küldetésben a biztosító alegység. Ez két csökkentett erejű rangerszakaszból állt, melyeket további 4 különálló alegységre vagy Chalk-ra osztottak fel, ezek körbeveszik a célpontot, majd gyorskötél segítségével megérkeznek és a célpont körül reteszállást (BP) alakítanak ki. A rangerek küldetése elsősorban a támadó alegységgel szembeni külső beavatkozás megakadályozása volt, a másodlagos küldetés pedig a terület lezárása, hogy megakadályozzák a szökést. A támadó alegység és a biztosító alegység együtt dolgoznak és együttesen támadó erőnek nevezték őket. A Bravo század további támogatást nyújt a gépesített földi erővel, melyek .50-es kaliberű géppuskákkal és Mark 19-es gránátvetőkkel ellátott HMMV-k voltak. Azonnal, amint elindult a támadó erő, a járművek megindultak a reptérről egyenesen a célpont felé, hogy megerősítsék a területet. Amennyiben szükséges, 5 tonnás teherautókat, valamint szállító HMMV egységeket is lehetett csatolni a konvojhoz azzal a céllal, hogy a támadó erőt ki és/vagy be tudják vinni a városba. A Bravo század továbbá azt a feladatot kapta, hogy a Ranger Harci Köteléket védje.

A Ranger Harci Kötelék a saját integrált repülő eszközeit használta a küldetés végrehajtásához és azok sok kritikus feladatot láttak el. Ezek az eszközök több forgó szárnyú szállító (12 db) támadó (4 db) és felderítő (2 db) gépből álltak. Amint a hírszerzés megadja a célpontot, a felderítő madarak a célpont helyzetét behatárolják és vezetik a légi támadó erőt a leszállási zóna (LZ) fölé. Ez kritikus volt, ugyanis az LZ a célpont tartózkodási helye fölötti épület tetején volt. A szállító madarak elvitték a támadó erőt a célpontig, ahol gyorskötél segítségével kirakták őket. A szállítás után a szállító madarak többsége biztonságos távolságba vonul vissza, majd körpályára áll és várja a jelet az egységek kivonására. Néhány helikopter a célpont fölött marad és támogatást nyújt a földi egységeknek. Ezek a helikopterek 2 madarat jelentettek, melyeknek a fedélzetén mesterlövészek vannak, akik pontos tüzet adnak az érkező szomálikra. A mesterlövészeket ebben a fedélzeti lövészek támogatják. A mesterlövész madarakon kívül négy harci helikopter¹⁵³ további támogatást adna, amennyiben szükség van rá. Egy parancsnoki és irányító helikopter és még egy szállító helikopter, mely kutató és mentő osztagot szállított, a közelben maradt. A kutató és mentő osztag orvosi és mentő személyzetből állt, arra az esetre, ha lelőnének egy helikoptert.

Mint a Bravo század tüztámogató tisztje, a küldetés közben az én feladatom volt a támogató tűz biztosítása a biztosító alegységnek. A tényleges tűzszabályozást, amennyiben lehetséges, az én tüztámogató csapatom (FIST) előretolt figyelői (FO) végeznék. A célpont körül minden „Chalkhoz” tartozott egy előretolt figyelő, melyek 360 fokos megfigyelést biztosítottak. Ha érintkezés van valamely BP-nél, és támogató tüzre van szükség, akkor a csapat FO-ja szól nekem és engedélyt kér vagy a mesterlövész madár, vagy a harci helikopter használatára. További három FO volt járműszakaszhoz csatolva és még egy a kutató és mentő osztaghoz, így összesen magamat is bele-számolva 9-en voltunk. A harci alegység a célterületen belül saját magát látná el támogató tüsszel. Ahogy a rangerek megpróbáltak

¹⁵³ Az angol eredetiben a „gunship” kifejezés szerepel, ami alapvetően a felfegyverzett szállító repülőeszközök megjelölésére utal. Repülőgépek esetén a csatarepülő kifejezés használatos, azonban helikopterek esetében nincs megfelelő fordítása. Ez esetben a helikopter oldalsó ajtaja előtti részen lévő, erre a célra kialakított „öbölben” elhelyezett géppuskákkal felszerelt Blackhawk helikopterekről van szó.

olyan szűk területet lezárni, amekkorát csak lehetett, egyértelművé vált, hogy többségében minden harci esemény, ahol tűztámogatást lehetne igénybe venni, velünk történne. Ezért úgy döntöttek, hogy mi kapjuk meg az elsőbbségi használatot, amint a terepre érünk.

Amint megjött a felhatalmazás a védelmi minisztertől, a Ranger Harci Köteléket azonnal felvonultatták Mogadishuban augusztus vége felé. Az első dolgunk bázis létrehozása volt, ahol a személyzeti szállást és a parancsnoki központot felállíthatjuk. Ez a bázis egy nagy elhagyott hangárban volt a mogadishui reptér északnyugati felében. Annak ellenére, hogy a reptéren belül volt, amit az egyiptomi békefenntartók őriztek, a kötelék felállított egy saját védelmi kerületet is azon belül. Ez a kerület a hangárt és néhány egyéb épületet foglalt magában, amit parancsnoki központként és taktikai műveleti központként (TOC) használtak. Később, néhány aknavető támadás után homokzsáköblöket építettek a kerületen belül, hogy megvédjék a kisebb helikoptereket. A telephely a gurulóút és a fő rámpa mellett volt a reptéren. Ez ideális helyet és könnyű hozzáférést biztosított a maradék helikopterekhez, melyeket később szintén homokzsákburkolással védtek. A rangereken és az egyiptomiakon kívül a reptéren orosz, olasz, román, új-zélandi és amerikai ENSZ-erők is voltak.

A biztosított bázis létrehozása mellett az első napokat arra használtuk, hogy megismerjük Mogadishu városát. A 10. hegyi hadosztály eligazítást adott, majd a csekély mennyiségű hírszerzését is megosztotta velünk. Továbbá összekötő tiszteket (LNO) is cseréltünk, így a 10. hegyi hadosztály tűztámogató tisztje, 1LT John Breen eligazított a használt eljárásokról és a közelmúltbeli eseményekről. Mogadishuban töltött első estéim egyikén Breen hadnaggyal repültem légi járőrözésre, melyet éjjel-nappal végzett egy repülő alegység a 101-esből, mely a 10. hegyi hadosztályt támogatta. Ezeket a járőrözéseket „szemek Mogadishu fölött”-nek hívták, s az volt a céljuk, hogy folyamatosan figyeljék a klánokat, valamint folyamatos amerikai jelenlétet biztosítsanak a város különböző részeiben. A sok ENSZ-et ért éjszakai támadás hírével ellentétben két és fél óras repülésem közben nagyon kevés mozgást láttam a városban.

Mogadishuban már a Ranger Harci Kötelék megérkezése előtt lefektették a hírszerzési hálót. Aidíd kifinomult és nehezen elfogható ellenfélnek bizonyult. A biztonsága érdekében egy sor intézkedést vezetett be, otthagyták a belvárosban található házákat és csak a rokonágánál szállt meg. Sosem maradt egy helyen két esténél többet,

folyamatosan változtatta a szokásait, néha hatalmas konvojjal közlekedett néha csak egy testőrrel. Akárhova ment Aidid, biztonsági kocsit ment előtte, amely biztosította a területet, majd később szerezény, de figyelmes őrséget állt. Aidid sokszor áruhát is öltött, nemegyszer nőnek álcázta magát. Mindezt a tömött mogadishui városnegyedekben mindenféle egyenruha nélkül. Ezen védelmi intézkedésekben felül a szomáliaiak homogén faji és klánbéli jellemzői igencsak megnehezítették, hogy behatoljunk az infrastruktúrájukba.

Ezen nehézségek ellenére néhány tényező a TF Ranger oldalán is állt. Aidid mogadishui uralmát egyrészt kláni kapcsolatok, másrészt a félelem tartotta fent; ez biztosította őt, viszont nem tette népszerűvé. Tovább nehezítette ezt az a nagylelkű ENSZ-jutalom, amelyet Aidid vagy valamely rangos SNA-tiszt utáni értesülésekért lehetett kapni. Így ellátták a Ranger Köteléket folyamatosan beérkező „forró” jelentésekkel, melyek hat küldetést eredményeztek október 3. előtt, de gyakrabban szakadatlan gyakorlatba torkollottak, melyekben „felkészülés” és „lenyugvás” szorosan követte egymást.

Az átfogó hírszerző törekvések ellenére az első küldetést egy SNA-akcióra válaszul indították el, s nem saját akaratból. Az első éjszakánkat rövid és hatástalan aknavető-támadás tette feltűnővé, amely igencsak távol csapódott be a hangártól, a kifutótól és a parttól. A második este megismételték a támadást, de ezúttal a TOC épületébe és a körülötte parkoló helikopterekbe csapódtak be a lövedékek. Négyen szenvedtek könnyebb sérüléseket és a harci kötelék parancsnoka, William Garrison vezérőrnagy gyors választ rendelt el annak érdekében, hogy visszanyerjük a kezdeményezést és elkerüljük a „bunkerkomplexust”¹⁵⁴. Azt a parancsot kaptuk, hogy támadjuk meg az elsőszámú SNA-célpontot a 10. hegyi hadosztály célpontlistájáról. Ez a Lig Lagato ház volt. A harci kötelék a sötét kora reggeli órákban szállt fel és gyorsan behatolt 0309-kor a célépületbe. Néhány légi jármű némi könnyű automata tüzet észlelt befelé menet, de egyik járművet sem találták el. A küldetést akadálymentesen véghez vittük, és az egységet a nagy pilótaszakértelem segítségével kivonták egy iskola zsúfolt udvarán keresztül. Kilenc személyt ejtettek fog-

¹⁵⁴ Mentális állapot, amikor a kezdeményezést elveszítő, védelemben kényszerített alakulat kénytelen tétlenségre kárhoztatni magát. Negatívan befolyásolja a csapatok morálját, ami kihathat és hátrányosan érintheti az esetleges támadó bevetéseket is.

lyul, de kiderült, hogy csak ENSZ-munkások és szómáliai örök voltak. Ahogy később kiderült, az épület az SNA második embere, Oszmán Atto tulajdonában volt, aki napközben kiadta az ENSZ-nek irodai használatra. A személyek rosszkor voltak rossz helyen és amint átadták őket az ENSZ-nek, szabadon is engedték őket. A küldetés sikeres végrehajtása ellenére a média a küldetést „elpuskázott-nak” titulálta. Ez, továbbá a mogadishui megérkezésünk kiterjedt beszámolója a Ranger Harci Kötelék és a média rossz viszonyának a kezdetét jelentette. A küldetés továbbá azt eredményezte, hogy a Ranger Harci Kötelék parancsnokainak innentől kezdve pozitív megerősítést kell szerezniük minden célpontról a küldetések megkezdése előtt.

Szeptemberben a TF Ranger további öt küldetést hajtott végre. Sorrendben: rajtaütés a régi orosz bázison szeptember 6-án, rajtaütés a Dzsiálu háznál / rendőrségen szeptember 14-én, támadás a Rádió Mogadishu ellen szeptember 17-én, támadás Oszmán Atto garázsá ellen szeptember 18-án, Oszmán Atto elfogása szeptember 21-én. A küldetések nagy része nagyon kevés harccal járt az SNA és a rangerek között, kivétel ez alól Oszmán Atto elfogása.

Oszmán Atto az SNA második embere volt és fő finanszírozója. Szeptember 21-én, miután korábban sikertelenül kísérelték meg elkapni a garázsában, felfedezték és elfogták Mogadishu utcáin. Miután a felderítő madarak észlelték Attót egy örrel egyetlen járműben, azonnal hajszolni kezdték. Atto nyitott utcákon való elfogásának bizonytalan körülményei miatt mindössze a támadó alegység hatolt be, a rangerek a levegőben maradtak készen a segítségnyújtásra. A támadók Atto kocsija közelében szálltak le ezzel arra kényszerítették őt, hogy megálljon és beszaladjon a szomszédos épületbe. A testőre, akinél egy AK-47-es volt, megpróbált ellenállni, de semlegesítették egy szándékos, lábat érő találattal. Ez jól ábrázolja a küldetések visszafogottságát eddig a pontig. Az épületen belül Attót gyorsan megtalálták és elfogták, továbbá azonnal kihozták őt egy rögtönzött LZ segítségével, amelyet a tetőn állítottak.

Ezen a ponton a helikoptert, amelyen én utaztam, behívták a körpályáról, hogy átvegye a mesterlövész madár helyét, amelyik elfogta Attót. Ez előre kitalált forgatókönyv alapján zajlott le, mely azt szolgálta, hogy a célpont fölött mindig legyen két madár segítségnek. Az én célpont fölötti látószögemből tökéletesen követtem a földi eseményeket. A támadók lassan és szándékosan csökkentették a kerületet

az épület körül és felkészültek a kivonásra. A szomáliaiak a saját részükről a kerület pereménél pihentek kis 2-3 fős csoportokban. A távolban pedig nagy tömegek kezdtek el gyülekezni, melyeket az SNA toborzott a nyers, de hatásos riasztójukkal, az égő abrónccokkal. Annak ellenére, hogy kevés fegyvert láttam az emberek kezében, nyilvánvalóan a célpont felé haladtak megfontolva, lassan. Mindkét mesterlövész madár és a támadó helikopterek is tüzet nyitottak támogatásképpen, miközben kivonták a földi egységeket a tetőről. Biztos vagyok benne, hogy ha tovább maradtak volna az épületben, a mi segítségünkre is szükség lett volna a kihozásukhoz. Miközben ez történt, néhány fegyveresre tüzet nyitottunk, az ellenség minimum 15 fő veszteséget szenvedett a helikopterek által.

Ez a küldetés több dologra világított rá. A támadó alegység mindössze egy óráig volt a földön. Az előző küldetésekre alapozva úgy gondoltuk, hogy az SNA nem tud hatékonyan reagálni abban az esetben, ha egy óránál rövidebb idő alatt végzünk. Ez a küldetés igazolta ezt. Továbbá az is egyértelmű lett, hogy bárhol sikeresen támadhatunk Mogadishu belül. Az én helyzetemből azt figyeltem meg, hogy a gépeinket könnyű tűz alá vették. Kiderült, hogy a szomáliak 15 RPG-rakétát és jó néhány löfegyvert irányítottak a helikoptereink felé. Meggondolatlanul úgy véltem az ellenség jártasságából és a pilótáink képességeiből kiindulva, hogy sérthetetlenek vagyunk a földi tűzzel szemben. Ebben hittem továbbra is annak ellenére, hogy a következő héten egy „szemek Mogadishu fölött” gépet lelőttek, melyben három amerikai veszítette életét.

Atto sikeres elfogása után folytattuk Aidíd keresését és frissítettük a „legkeresettebb” SNA-vezetők listáját. Ezek között volt Omár Szalad Elmi, Aidíd elsőszámú tanácsadója és Issza Mohamed Sziád. Október 3-án vasárnap, a 3. ranger zászlóalj létesítésének 10. évfordulóján a hírszerzés megerősítette ezen emberek találkozási helyét további Aidíd-támogatókkal együtt egy Mogadishu belvárosában található házban, mélyen a Habir-Gedir területén belül. Ez az épület a hírhedt SNA-erőd közelében volt, a Bukara (sic!) piac területén, az Olympic Hotel közelében.

Ahogy az szokássá vált, vasárnapokon szünetet kaptunk a folyamatos kiképzések alól. Ennek ellenére állandóan készenlétben voltunk, hogy bármikor lecsaphassunk Aidídra vagy az SNA-vezetésre, és az elmúlt 24 órában kétszer volt riadó, majd annak lefújása. De most délután a parton pihentünk vagy röplabdáztunk a bázison.

Ahogy láttam a nyugodt helyzetet, megragadtam az alkalmat és eltekintettem attól, hogy a bázison létesített TOI TOI mobil wc-eket használjam és beszívárogtam a pilóták és oroszok által használt lakókocsik mellékhelységébe.

Miután visszatértem a titkos trónolásomról, arra lettem figyelmes, hogy mindenki felajzva rohargal a hangárban és épp késésben vagyok egy eligazításról a TOC-ban. Omár Szalad Elmit és Issza Sziádot is látták az Olympic Hotel közelében és meg is erősítették azt. Gyorsan átfutottunk az utolsó perces egyeztetéseken a küldetéshez és elindultunk a madaraink felé. Mivel már késő délután volt és ezek az eredmény nélküli tevékenységek már megszokottak voltak, így odakiabáltam a barátomnak, LT Lee Ryswyknek (sic!), hogy: „Egy perc múlva jövök, várj meg, aztán megyünk együtt burkolni.”

Néhány perc múlva, miután felszálltunk a helikopterekre, vissza is hívtak minket a TOC-ba. A küldetést azonban nem halasztották el, csak frissítették az ismereteinket. Az eredeti célpontot elhibázták majdnem egy háztömbbel és az új jelentés alapján, amely a felszállási parancs megadása előtt pár pillanattal érkezett, már pontos célpontunk volt. Ahogy a TOC az új épületre helyezte át a figyelmét, mi is végrehajtottuk a szükséges módosításokat a terven és újra elindultunk a madarak felé. Ahogy beszálltunk a helikopterekbe, szinte azonnal fel is szálltunk, az idő nagyjából 1530 lehetett. Nyugat felé indultunk el és a közeli sivatag felett szálltunk. Fokozatosan fordultunk kelet felé és alacsonyan és gyorsan repültünk a város felé.

Mindössze néhány percet voltunk a levegőben, mikor a pilóták figyelmeztettek, hogy már csak egy perc van a célíg. Hamarosan a mi madarunk, melyet Ray Frank és Mike Durant főtörzsszáslós vezetett, elkezdett lassan leereszkedni a homokfelhőn keresztül, melyet a támadó alegység leszállásakor kavartak fel. Egy hosszú percen át tartó várakozás után, miközben a pilótáink megpróbálták a brownout-on keresztül utat törni, végre leeresztettük a kötelünket. Kiürítettük a helikoptert és gyorsan leereszkedtünk harmincharmencöt láb¹⁵⁵ magasságból.

Minden küldetésen szórványos lövéseket és robbanásokat lehetett hallani, ahogy a támadó alegység behatolt és megtisztította az épületeket. Ezúttal automata fegyvereket és koncentrált puskatűzetet lehetett tapasztalni észak felől. Minket az épület délnyugati sarkán raktak le,

¹⁵⁵ Nagyjából 9–11 méter.

ahol összekapcsolódtunk a ranger BP-vel, mely szintén a délnyugati sarkon volt. A harc hangja azt mutatta, hogy a bajtársaink a két északi sarkon lévő BP-vel kapcsolatba léptek az ellenséggel. Nagyjából 1540-kor földet értünk és gyorsan elhelyezkedtünk az utcasarkokon és sikátorokban.

Észleltük az égő gumi riasztó rendszert, hallottuk a sok lövést, de nem tudtuk, hogy a mi pozícióinkat célozzák-e vele. Ez nagyjából 10 percig tartott, majd elkezdtek megjelenni kisebb nagyobb tömegek a riasztó rendszer hatására, melyek puhatolták a pozícióinkat és haladtak a célépület felé. Nem észleltek minket és néhányan közömbösen besétáltak a tüzelési zónánkba, ahol azonnal semlegesítve lettek, nagy meglepetésükre.

Ahogy elkezdett feltűnni nekik, hogy merre is vagyunk, a fegyveresek tüzet nyitottak ránk és sokkal óvatosabban közeledtek. Továbbá használták azt az ismerős taktikát, hogy fegyvertelen nőket küldtek kifigyelni és szó szerint megmutatni nekik, merre vagyunk. Mindezen felül néhány civil is járkált az utcákon, akik a dolgukra mentek a célépületbe, vagy csak a területen keresztül sétáltak ártatlannul. Egy nő az én pozícióm elé sétált, miközben mi egy utca végén lévő célpontot semlegesítettünk. Felemelte a kezét reménykedve abban, hogy nem lövik le, de nagyon nyugodtan közeledett. Visszafofottan tüzelünk az első órában a klántársaikkal ellentétben. A másik félelmetes taktika, melyet a klánok használtak, az volt, hogy nők mögött közeledtek felénk. Mi csak egy pontig néztük el ezt a taktikát majd önvédelmi okokból tüzet nyitottunk.

Ahogy folytatódott a harc, az északkeleti sarkon lévő FO-m a mesterlövész madarak támogatását kérte. Ugyanekkor az én pozícióm éppen próbálta kideríteni egy ellenséges lövész helyét. Hagytam, hogy az FO-m irányítsa a bevetést, mivel úgy gondoltam, hogy ugyanaz a célpont támadja őket is, mint minket.¹⁵⁶ A mesterlövész madár nem találta meg a célpontot, viszont néhányszor átreptült a célterület fölött és a fedélzeti lövésszel a vélt lövész helyzete felé lőtt. Az első átrepülés után felvettem a kapcsolatot Clifton Wolcott főtörzszászlóssal és átadtam neki az én célpontom adatait. A következő néhány átrepülés során a célpontot nem találta meg, szóval a

¹⁵⁶ Ez minden bizonnyal hibás feltételezés, mivel Lechner és alegysége a délnyugati sarkán volt a célterületnek, míg a másik alegység az északkeletin, így közvetlen tüzzel nem támadhatta őket ugyanaz az ellenséges csoportosítás.

bevetés véget ért és visszatért a körpályára. Viszont a lövész madár visszatért egy perc múlva dél-észak irányban repülve a mi pozícióink előtt. Hirtelen a helikopter jobbra billent, én azt hittem egy pillanatra, hogy a pilóta megpróbál jobb pozícióból tüzelni. Hamarosan észrevettem azonban, hogy valami nincs rendben, majd észleltem, hogy a farokrotor nem forog és a helikopter egyenetlenül forog. Láttam Wolcottot és a másodpilótát, Donovan Briley főtörzsszázlóst szenvedni az irányítással, miközben a madár eltűnt a háztetők mögött nagyjából 500 méterre kelet felé. Később tudtam meg, hogy a helikopter visszajött utoljára még egyszer megnézni a célpontot, de eltalálta egy RPG.

A hír azonnal megérkezett, hogy lelőtték egy helikopterünket. Az idő nagyjából 1620 volt. Az északkeleti sarkon lévő BP-nél 1LT Tom Ditomasso (sic) az emberei felével együtt elindult a roncs felé. Ahogy a helikopterek a roncs fölött köröztek, a SAR osztag parancsot kapott, hogy kötéllal ereszkedjen le. Ahogy a pilóta egyenesben tartotta a gépet, azt is eltalálta egy RPG, miközben a csapat még a köteleken volt. Tartotta a gépet még néhány másodpercig, hogy az utolsó ranger is leereszkedhessen, majd visszatért a bázisra, ahol a futópályára zuhant. Még a légcsavarok abba sem hagyták a forgást, mikor a pilóta, Dan Jollatta főtörzsszázlós már át is szállt egy tartalék madárba, melyet felpörgetett és visszatért a harcba.

A célépületnél biztosítottuk a PC-t és felraktuk őket a támadó erő egy részével a járműszakasz 5 tonnás teherautóira és a HMMVk-re. A járműszakasz nagyjából 1600-nál érkezett meg és összekapcsolódott a Támadó Erővel az épület nyugati oldalánál. A köteles leereszkedés során egy ranger, Todd Blackburn közlegény leesett a kötélről (körülbelül 40 láb¹⁵⁷ magasságról) és súlyosan megsérült. Amikor a járművek megérkeztek Danny McKnight alezredessel, ő azonnal két géppuskás¹⁵⁸ és egy szállító HMMV-t utasított Blackburn evakuálására. A célépülettel szemben indultak el, majd siettek dél felé, az én helyzetemmel szemben, a reptér irányába. Út közben rajtuk ütöttek,

¹⁵⁷ Körülbelül 12 méter.

¹⁵⁸ Az eredeti angolban a „gunjeep” kifejezés szerepel. Ez általában könnyűszerkezetű, nyitott kialakítású, géppuskával felszerelt terepjáróra utal, azonban a HMMWV zárt kialakítása miatt nem felel meg a fent használt kifejezésnek.

de sikerült átküzdeniük magukat, az egyik géppuskást, Dominic Pillát elvesztették út közben egy fejet ért találat révén.

A járművek megmaradt része és a támadó erő azt a parancsot kapta, hogy induljanak el a lezuhant helikopter felé és erősítsék meg a SAR és ranger alegységeket, akik már ott vannak. Ahogyan elkezdtünk kelet felé haladni a járművek előtt, az órára pillantottam és láttam, hogy 1630 van. Arra gondoltam, hogy ha ez az egész nem történt volna meg, akkor már ilyenkor kivontak volna minket a harci övezetből, mivel most léptük át az egy órát. Ezt gyorsan kivertem a fejemből, miközben a csata hangjai erősödni kezdtek és elkezdtem aggódni a bajtársaim és a lezuhant helikopter személyzete miatt. Félelmeim megalapozottak voltak, mivel mindkét pilóta életét vesztette a zuhanáskor. Mindazonáltal a gép síkban tartása lehetővé tette, hogy a legénység és a rangerek túléljék a zuhanást. A rangerek és a SAR csapat, akik a szomáliaiak előtt néhány másodperccel érkeztek a helyszínre, azonnal tűz alatt voltak és jónéhány ember megsebesült.

Ahogy a támadó erő megmaradt része haladt kelet felé, egyre növekvő ellenállásba ütköztünk. Az egyre növekvő, szemből jövő tűz mellett utánunk is egyre több szomáliai jött üldözve minket. Lelassította hajszejükben őket azonban a LAW-rakétát kreatívan használó egyik ranger. Nagyjából két háztömböt haladtunk kelet felé a célépülettől a roncs irányába, mikor hirtelen balra vagy észak felé fordultunk. Eddig a pontig a járművek követtek minket, viszont, mivel a keskeny utcába már nem tudtak utánunk jönni, ezért egy másik úton észak felé indultak.

Mielőtt balra fordultunk volna, a támadó alegység csapatai elhaladtak a parancsnoki alegység mellett, ahol én is tartózkodtam, így már előttem voltak. Ahogy haladtunk észak felé, az út felfelé emelkedett, a túlsó oldalán pedig barikád húzódott. Hirtelen az egyik FOM, aki a BP-nél volt velem, találatot kapott a derekánál és összeesett. Egy 4 támadóból álló csapat a fal mellett haladt előttem jobbra. Hirtelen eltalálta őket egy automata fegyver sorozattüze, amely a velük szembe lévő faltól jött. A vezető, SFC Earl Filmore azonnal életét vesztette és másik kettő megsebesült. A túlélők azonnal egy kis sikátorba ugrottak tőlük jobbra. A támadó alegység többi tagja megrohmozta a tőlem jobbra lévő épületet.

Az épületen belül, jobbra tőlem egy szomáli család volt egy férfival, egy nővel és nagyjából három gyerekkel. Egy AK-47-est találtunk, amelyet azonnal üzemképtelenné tettünk. Körülöttünk a

rangerek mentek előre és felvették a harcot a szomálikkal, biztosították az utcasarkokat és viszonyoztak minden tüzet irányított sorozatokkal. Golyók csapódtak a körülöttünk lévő falakba és gyakran hallottam a fejem fölött elhúzó töltények suhogását. A parancsnoki alegység rajtam kívül a CO-ból (CPT Mike Steele) és két RTO-ból állt össze, megállt az épülettel szemben, ahol az AK-t találták. Láttam a velünk szemben lévő párkány sarkán a torkolati tűz villanásait, ezért tüzet nyitottam. A fegyverem hangja zavarta a parancsnokot a rádió használatban ezért előrébb mentem 5 métert, ahol korábban a támadó csoportot eltalálták. A sikátorban lévő csoport vezetője, aki már csak egy méterre volt tőlem figyelmeztetett a bejövő tüzre. Csatlakoztam egy M203-as lövészhez, aki a támadó csoport tagja volt és egy fa mögött volt fedezékben és hárman tüzet nyitottunk a párkány felé.

Hirtelen egy talicska jött elő az egyik oldalsó utcából és elkezdett felénk közeledni. Az M203-as lövész azt kiabálta: „Ki tudja, mi lehet benne?” Szó nélküli mindketten tüzet nyitottunk és hatástalanítottuk a férfit. Elődeink bejrúti és vietnami leckéiből tanulva nem bízunk semmit sem a véletlenre.

Miután újra tüzet nyitottunk a párkányon lévő ellenségre további egy-két percen keresztül, eszembe jutott: ha annyira rossz a helyzet, hogy nekem is harcolni kell, akkor itt az idő légi támogatást kérni. Mindez idő alatt az elsődleges rádiómat figyeltem, de nem hallottam semmit. A tartalék rádiómat, ami egy kézi FM rádió volt, bekapcsoltam és azonnal kaptam egy sürgős üzenetet LT Ditomasso (sic!) melletti FO-tól aki kérvényezte a harci helikopterek bevetését. Azt jelentette nekem, hogy a csoportjukban 8 sérült van az utcán, akikhez nem tudnak eljutni, mivel zárótűz alatt vannak. Azonnal jóváhagytam a kérvényét, de közölte, hogy az elsődleges rádiója elromlott. Ez megmagyarázta, miért nem hallottam semmit az enyémen. Azonnal átvettem a tűzcsapás adatait és felvettem a kapcsolatot a harci helikopterekkel. Áadtam az adatokat a vezér madárnak, melyet Hal Wade és Randy Jones főtörzsszáslósok vezettek. Az adat a következő volt: „040 és 270 fok, 100 méter”. Az FO csak 50 métert kért, de én hozzátettem még 50 biztonsági métert, mivel nem láttam a helyzetét, hogy kellőképpen irányítsam a támadást. A célpontadatok azt árulták el nekem és a pilótának is, hogy az ellenség nagyon közel van hozzá mindkét oldalon. Áadtam mindenkinek az információt, hogy vegyék elő a narancssárga VS-17-es lapokat, hogy lássanak minket a pilóták.

A vezér helikopter bátran felfedte magát és „szárazon” átrepült az ellenséges tűzön keresztül, anélkül, hogy tüzelne azért, [hogy] megbizonyosodjon róla, hol is vannak a barátságos elemek, mielőtt tüzet nyitna. Közöltem vele, hogy jó az irányzék és ellenségek vannak az elkülönült alegységeink között. A következő berepülése során a vezér madár tüzet nyitott mind az automata fegyverével, mind a 2.75 hüvelykes rakétaival, melyeket eddig nem használhatott. A helikopterek tűzérjének hatalmas hatása volt, egyeztettem az FO-val, hogy biztos legyen benne, célt talált a tűz. Azt mondta, hogy igen pontos volt a tűz, én azt mondtam a vezér harci helikopternek, hogy „folytassák a lefogást, hatásos tűz” vagyis más szavakkal nyomassátok, és ne hagyjátok abba!

Miután szabadjára engedtem a helikoptereket, teljesen szétverték az ellenséget a roncs körül, tőlünk északra. Úgy gondolom, ez volt a csata döntő pontja, mivel a szomáliaiak támadását elég ideig megtörtük, hogy összeszedjük a sérülteket, bevédjük a kerületet és összekapcsoljuk az elszeparált alegységeinket. A helikoptereknek intézett üzenet közben egy ismeretlen hang tört be a hálóbá. Annak a helikopternek a hívó jelét használta, melyen én utaztam az elmúlt két hónapban, és amely a csatába hozott ma délután. A hang azt mondta, lezuhantak, nagyjából egy mérföldre a célépülettől délre és segítség-re van szükségük.

Ugyanúgy, mint Oszmán Atto elfogásakor, most is az én helikopteremet hívták be a lelőtt mesterlövész helikopter helyére. Út közben azonban ezt a helikoptert is eltalálta egy RPG és lezuhant. Ez nem sokkal az első helikopter lezuhanása után történt, nagyjából 1620-kor. A Támadó Erő és járműszakasz minden tagja keservesen harcolt az első lezuhant helikopter körül. A második mesterlövész madár megtisztította a célterületet, hogy a harci helikopterek bejöhessenek.

A fedélzeten lévő két mesterlövész, SFC Gary Gordon és MSG Randy Shugart (sic!) azonnal engedélyt kértek, hogy leszállhassanak a második lelőtt helikopternél azzal a céllal, hogy segítsenek a sérült legénységnek. Ezt kezdetben megtagadta a parancsnoki és irányító madár, de amint rájöttek, hogy nincs más alternatíva, hamarosan engedélyt kaptak a leszállásra. Eljutottak a második lezuhant helikopterig és elsősegélyt adtak a sérült legénységnek. Ennél a pontnál volt az, hogy egyikük elvette Durant túlélő rádióját, átkapcsolt a tűztámogató hálóra és segítséget kért, amit én kaptam meg. Áadtam a hívást a parancsnoki és irányító hajónak (sic!). Azt a parancsot

kaptam, hogy közöljem velük, a 10. hegyi hadosztálytól kértek és kaptak felmentő menetoszlopot, mely már úton van és tartanak ki. Mivel épp tűzcsapás közben voltam, hirtelen kellett abbahagynom a beszélgetést. Nem tudhattam előre, hogy ez lesz az utolsó beszélgetés, melyet életükben hallanak.

Mindössze mesterlövész puskájukkal és a személyi fegyvereikkel Shugart (sic!) és Gordon a halálukig harcoltak és védték a sebesülteket. Mindkettőjüket lerohanták és megölték, ahogy a sebesülteket is. Egyedül Michael Durant élte túl, ő is csak az éppen a helyszínen tartózkodó Oszmán Atto fia¹⁵⁹ közbenjárásával, mivel neki élő túsza volt szüksége, hogy legyen reménye kiváltani az apját. A két fedélzeti lövész, aki meghalt, Tom Fields és Bill Cleveland őrmesterek, legjobb bajtársaink voltak az elmúlt két hónapban. Shugart (sic!) és Gordon merész helytállásukért megkapják a Becsület Érdemérmét.

Miközben Shugart (sic!) és Gordon azért küzdöttek, hogy megmentsék a helikopterem legénységét, a mi járműszakaszunk a saját elkeseredett harcát vívta. Nem találtak a lezuhant helikopterhez tiszta utat, ezért az ellenséges utcákon kellett keresztülmenniük, golyók és rakéták zápora között. A rangerek és a felszálló támadók¹⁶⁰, akik kísérték a PC-t, viszonozták a tüzet az .50-esekkel és MK19-esekkel igen hatásosan. Kitartásuknak azonban ára volt, mivel folyton eltorlaszolták útjukat és rossz irányba terelték őket: négy ranger és egy támadó meghalt a megpróbáltatások alatt. Csak miután elkezdtek kifogyni, elvesztették járműveik felét és majdnem minden ember megsérült, indult el a szakasz vissza a reptérre.

A támadó erő a lezuhant helikopternél kapott néhány másodpercet a harci helikopterek révén és ezt ki is használta. Egy sor épületet megtisztított a lezuhant helikopter körül, de a rangerek még mindig harcoltak a szomáliaiakkal, akik közelebb merészkedtek és minden oldalról támadtak. A városi hadviselés egyik dilemmája az, hogy nem számítt, hány épületet tisztítasz meg, mindig lesz a közelben egy épület, ami nincs biztosítva. Ez lehetővé teszi a bátor és fegyelmezett

¹⁵⁹ Nem találtam arra vonatkozó megerősítést, hogy valóban Oszmán Atto fia lett volna, aki megmentette Durant életét. Ezt Durant se említi a vele készült interjúkban. Sokkal valószínűbb, hogy az SNA egy tisztje vagy körzetparancsnoka akart foglyot ejteni Aidid számára.

¹⁶⁰ A Delta Force operátorait jelöli.

ellenségnek, hogy közel kerüljön a pozícióhoz. Pontosan ez történt velünk délután 1730-kor.

Az utcán kellett maradnom, hogy irányítsam a kezdeti helikoptertámadásokat. Sebezhetőségem csökkentése érdekében úgy helyezkedtem el, hogy egy emelkedő volt velem szemben a párkányok előtt. Továbbá egy útmenti bódében találtam menedéket mely, hullámos acélból volt. Egy perc sem telt el, miután parancsot adtam a helikoptereknek a támadásra, mikor éreztem, hogy a bal oldalam felől több golyó is áttört a bodega oldalán. Mivel volt mögöttem néhány ranger, megpróbáltam kiáltani a baráti jelet „Ranger”. Mielőtt azonban ki tudtam volna mondani, a harmadik golyó eltalálta a lábam alsó részét. A lábam szó szerint felrobbant a becsapódástól és összeapritódott térd és boka között. Azonnal eldöntöttem, hogy nem számít, honnan jött a tűz, ki kell jutnom a bodegából, ezért megpróbáltam magam elvonszolni az épületbe, melyben a támadók voltak tőlem jobbra, nagyjából 10 méterre. Még mindig tűz alatt voltam szemből és lassan haladtam, mikor egy szanitéc az egyik támadó csapatból kiszaladt az ajtón az ellenséges tűzön keresztül és biztonságba húzott.

Akkor nem vettem észre, de később elmondták, hogy egy szómáliai fegyveres belopózott az épületbe a bal oldalon, felbukkant a fal mögött és leadott egy sorozatot a parancsnoki alegységre, mely 10 lábra¹⁶¹ sem volt tőle. Mikor a szanitéc kiszaladt értem, a fegyveres visszabújt a fal mögé. Az egyik támadó ekkor egy M203-as gránátvetővel lyukat robbantott a falba és hatástalanította a fegyverest.

Az épületen belül a szanitéc elállította a vérzést a szétment lábamból és stabilizálta. Aztán adott nekem egy syrette morfiumot, mivel nagyon fájt. A morfium hamarosan hatott és elhelyeztek egy izraeli hordágyon. Több sérült is érkezett és a családot, aki a házban volt, elküldték az útból a ház belsejébe.

Ahogy dúlt kint a csata, egyre sötétebb lett és a harci helikopterek folyamatosan tüzeltek. Nagyon közel kellett lönniük, hogy az ellenséget ki tudják irtani, aki még mindig nagyon közel volt hozzánk. Véltetően hatásosabbak voltak a nagyjából 100 méterről érkező osztag méretű csoportok ellen, akik megpróbálták közeledni hozzánk. A helikopterek nagyon hatásosak voltak, mivel éjjellátót hasz-

¹⁶¹ Nagyjából 3 méter.

náltak a pilóták és halálos pontossággal céloztak, húszasával hatástalanították a szomáliaiakat a pilóták a kerületen kívül.

A reptéren lévő rangerekhez végre csatlakoztak a 10. hegyi hadosztály egységei és újraformálták a konvojt az újabb felszabadítási kísérletre. Ezúttal a konvojt pakisztáni tankok és maláj páncélautók támogatták. Már távolról hallottuk a konvoj közeledését, a folyamatos pusztítás egyre hangosabb lett. Végre a hajnali órákban ideért a felmentő sereg. A malájok a Condor páncélautókkal az épület előtt álltak meg, melyben én is voltam. Ahogy elkezdett pirkadni, engem és a többi sérült rangert is hátraraktak. A SAR csoport egyik gondja a lezuhant helikopternél az volt, hogy Cliff Wolcott teste a roncs alatt volt. Most egy HMMV-t és láncokat használva a testét kiszakították a roncs alól és megszerezték. Miközben ez történt, mi a páncélkocsikban ültünk. Most, hogy Wolcott teste kiszabadult, gyorsan a város keleti részébe mentünk, ahol a pakisztániak voltak egy régi labdarúgó-stadionban. A sérülteket hordágyakon egymás mellé rakták a pálya oldalvonala mellett mindkét oldalon. A medevac (sic!) madarak folyamatosan reptültek. Ekkor már majdnem 17 órája eltaláltak. A következő járatra felraktak, ami elvitt a 46. orvosi zászlóalj MASH-szerű kórházába. Hamarosan elkezdtem a hosszú hazáig tartó repülést, mely a Walter Reed Katonai Kórházközpontban ért véget. Mikor a helikopterek a 46.-tól elvittek a mogadishui reptérre, a C-141-es, amellyel hazajöttem, már a bázis mellett parkolt. Sok volt a sérült, majdnem mind a TF Rangerből. Bajtársaink kijöttek a bázisról és mondták a szanitécnek, hogy majd ők felraknak minket a gépre. A parancsnok minden hordágyhoz odament és imádkozott értünk, majd felvittek a gépre bajtársaink sorfala között. A második lezuhant helikopterben maradt bajtársaink holttestét négynapos kutatómunka után sikerült megtalálni. Michael Durant nagyjából 10 nap múlva térhetett vissza. Aznap, mikor elhagytuk a repteret, egy aknavető-támadás során még egy ranger meghalt. Mindent összevetve a TF Ranger 18 embert veszített, 85 fő megsebesült.¹⁶² A legkisebb szomáliai veszteségbecslés 300 halott és 1000 sérült körül volt. A célépületben elfogott személyek közül sokan rajta voltak a legkeresettebb személyek listáján, beleértve Sziádot és Szalad Elmit, az elfogott személyek közül kettőt klántársaik lőttek le, mikor tüzet nyitottak a konvojra.

¹⁶² Ez az október 3–4-i bevetés vesztesége.

A csata után a Clinton adminisztráció elkezdett tárgyalni az SNA-val. Az SNA egyik legfontosabb követelése az Aidíd elleni hajtóvadászat beszüntetése volt és a TF Ranger kivonása Szomáliából. Cserébe Aidíd beszállna a béketárgyalásokba. A TF Ranger október végén visszatért az Egyesült Államokba.

**CPT Larry D. Perino:
„A fekete tengeri csata” monográfia¹⁶³**

HÁTTÉR

1993. augusztus 25. és 1993. október 3. között a Ranger Harci Kötelék hét bevetést hajtott végre a szomáliai Mogadishuban. Az október 3–4-i végső bevetés, amit „fekete tengeri csata” néven ismernek, volt a változás katalizátora az Egyesült Államok szomáliai politikáját illetően. A csata alatt, ami a legintenzívebb harc volt, amit amerikai erők Vietnam óta láttak, a Ranger Harci Kötelék 16 emberét megölték és 83 rangert megsebesítettek. A Nemzetközi Vöröskereszt szerint a szomáli veszteség meghaladta az 1000-et. A rangereket súlyosan felülmúlták [létszámban], de végrehajtották a küldetésüket. Extenzív próbája az általános harci gyakorlatoknak, flexibilis terv és a Ranger Harci Kötelék tagjainak egyéni bátorsága, kezdeményezőkézsége és vitézsége járult hozzá a taktikai sikerhez.

1993 nyarán a szomáliai ENSZ-erők voltak a növekvő támadások célpontjai a Mohamed Farah Aidid Szomáliai Nemzeti Szövetségéhez (SNA) köthető szomáli milicistáknak. 1993. június 5-én az SNA meggyilkolt 24 pakisztáni katonát egy rajtaütésben. Az Egyesült Államok azzal válaszolt erre az akcióra, hogy AC-130 csatarepülőket küldött Mogadishuba, ahol számos tűzcsapást hajtottak végre elsősorban az SNA-t célozva. Ezek a bevetések mindössze annyit értek el, hogy bujkálásra kényszerítették Aididot. Az AC-130 csatarepülőekkel a körzetben még mindig nem tudtak a Szomáliában működő ENSZ-erők számára biztonságos körzetet létrehozni. Augusztus elején négy amerikai gyilkolt meg, amikor a járművük egy távirányítású aknára hajtott.

Az amerikai és ENSZ-erők számára a körzetben megnövekedett fenyegetettség miatt terveket készítettek a különleges műveleti erők

¹⁶³ Az eredeti, angol nyelvű változat elérhető:

<https://mcoepublic.blob.core.usgovcloudapi.net/library/DonovanPapers/other/STUP5/M-R/PerinoLarryD%20%20CPT.pdf>; A dokumentum eredeti fájljában a 15. és a 16. oldal felcserélve szerepel. A fordítás során helyes sorrendben közlöm az anyagot.

(SOF) alkalmazására az Egyesült Nemzetek Szomáliai Műveletének (UNOSOM) támogatására. Az Egyesült Államok Különleges Műveleti Parancsnoksága (USSOCOM) létrehozott egy erősszpontosítást, amely tartalmazott egy század rangert a 75. Ranger ezredből, alegységeket az 1-160th Különleges Műveleti Repülő Ezredből (SOAR) és támogató állományt a különleges erőktől. William F. Garrison vezérőrnagyot, az Egyesített Különleges Műveleti Parancsnokság parancsnokát tették ennek a harci köteléknek a parancsnokává, [és] elnevezték Ranger Harci Köteléknek (TF). A TF Ranger küldetése az volt, hogy helyreállítsa a biztonságot Szomáliában, hogy biztosítsa a segélyműveleteket végrehajtó Egyesült Nemzetek (UN) erőinek biztonságát. A USSOCOM úgy határozott, Aidid és az SNA az elsődleges oka a problémáknak Mogadishuban. Aidid elfogása és/vagy az SNA infrastruktúrájának megtörése biztonságot hozhat az ENSZ-erőknek a városban.

A TF Ranger 10 napos felkészülési periódust hajtott végre, mielőtt 1993. augusztus 26-án Szomáliába vezényelték. A teljes Harci Kötelék a mogadishu reptéren 1993. augusztus 27-én landolt és a következő napon teljesen készen állt arra, hogy harci bevetéseket hajtson végre. Augusztus 28-tól október 4-ig a TF Ranger végrehajtott hét harci bevetést. A hetedik és végső bevetés, amit „fekete tengeri csata” néven ismernek, volt az, ami a fordulópontot jelölte az Egyesült Államok szomáliai politikáját illetően.

FELKÉSZÜLÉS

Az első szakasz parancsnoka voltam a 75. Ranger ezred 3. zászlóaljának Bravo századában. A századom zászlóalj szintű kiképző gyakorlaton vett részt a texasi Fort Blissben, ahol riadókészültségbe helyeztek minket és az észak-karolinai Fort Braggbe vezényeltek, hogy felkészüljünk egy lehetséges mogadishui harci bevetésre. A riadó bejelentése különbözött a legtöbb bejelentéstől abban, hogy csak egy századot küldtek a teljes zászlóalj helyett. Szintén furcsa volt, mivel Fort Blissből települtünk ki és nem az állomáshelyünkről, a georgiai Fort Benningből.

Az állomáshelyünkől távoli kitelepülés több problémát is kreált. Először is számos ranger még Fort Benningben volt, [nekik] csatlakozniuk kellett a század derékhadához. Másodszor a küldetéshez szükséges felszerelésünkől néhány dolog Fort Benningben volt, nem velünk Fort Blissben.

Amikor az egész Harci Kötelék összegyűlt Fort Braggben, megkezdődött a felkészülés a küldetésre. Egy tíznapos periódus alatt a TF Ranger számos gyakorlatot hajtott végre különböző scenáriók szerint. A terv a TF Ranger alkalmazására egyszerű volt. Mivel a fő célpont számos helyen lehetett városszerte, a terv egy sémán alapult. Úgy igazítottuk a sémán, hogy passzoljon a helyzethez.

A TF Rangert három (sic!) elkülönített alegységre osztották: egy helikopterszállítású¹⁶⁴ támadó alegységre, egy helikopterszállítású biztosító alegységre, egy földi reagáló erő és egy harci kutató-mentő (CSAR) alegységre. A támadó erő és a biztosító erő gyorskötelezett (egy vastag kötél, amit a behelyezés eszközének használnak, úgy, hogy lecsúsznak rajta, mint a tűzoltópóznán) a célpontra. A földi reagáló erő ezután csatlakozik a másik két alegységhez és vagy megerősíti a reteszállásokat, eszközként szolgálva a kivonásra, vagy létrehoz leszállási zónákat (HLZ).

Az én szakaszomat két elkülönült alegységre bontották. Én voltam a felelős a ranger vezérhelikopterért, avagy Chalk 1[ért]. A szakaszom őrmestere, Sean Watson törzsőrmester volt a Chalk 3 parancsnoka. A második szakaszt szintén két alegységre bontották. 1LT Tom Ditomasso (sic!) vezette a Chalk 1-et, a szakasz őrmestere, SSG Hardy vezette a Chalk 4-et.¹⁶⁵ Ez a négy alegység alkotta a reteszelő erő alegységet a Bravo század parancsnokának, CPT Mike Steele-nek a vezetése alatt. A küldetés különbözött más ranger-típusú küldetésektől abban az értelemben, hogy a reteszelő erőket a tömegirányításra használták. A harmadik szakasz és a [támogató] fegyveres szakasz páncéltörő csoportja volt a járműves [alegység] páncélozott HMMWV-kkel a harmadik szakaszparancsnok, 1LT Larry Moore vezetése alatt. Ezek az alegységek alkották a földi erőt, amit a harmadik ranger zászlóalj parancsnoka, Danny R. McKnight alezre-des vezetett. A földi erő felelt különböző feladatokért a tömegirányítástól kezdve az erők kivonásáig.

A századom a felkészülést a Harci Kötelék maradékával együtt kezdte a Fort Braggbe való megérkezésünket követő napon. A kiképzés gyors tempóban kezdődött. A kiképzési terv nem hagyott

¹⁶⁴ Az angol eredeti kifejezés a „heliborne”. Ez a „helicopter” és az „airborne” kifejezések kombinációja, ami gyakorlatilag a „helikopteres szállítás és levegőből való bevetés” fogalmának frappáns angol rövidítését takarja.

¹⁶⁵ Valójában a Chalk 4-et SSG Matthew Eversmann vezette.

lehetőséget elpróbálási időszakra. A TF Ranger két teljes gyakorlatot hajtott végre a kiképzés első napján és több mint tizenkét gyakorlatot hajtott végre a hét folyamán.

A rangerek nem teljesítettek túl jól az első pár gyakorláson. Ez az előkészítésre rendelkezésre álló kevés időből eredt. A Harci Kötelék más alegységei jól felkészültek voltak a tervet illetően, míg a rangerek nem. A ranger szakaszparancsnokok rövid eligazítást kaptak a bevetések koncepciójáról, mindössze húsz perccel az első gyakorlás előtt. Azután, hogy kijöttek az eligazításról, tíz percük volt, hogy megszervezzék a szakaszuk feladatait és eligazítsák az alárendeltjeiket.

A kezdeti nehézségek ellenére a felkészülési fázisban a rangerek végül jól megértették a teljes küldetés koncepciójában betöltött szerepüket. A felkészülés során a rangerek különösen nagy hangsúlyt fektettek a bevetési szabályok alkalmazására. A harci köteléket Mogadishuba jól felkészülten és a küldetés sikerének biztos tudatában vezényelték ki.

KEZDETI BEVETÉSEK

MG Garrison teljesen harcképesnek deklarálta a TF Rangert augusztus 28-án, vasárnap. Azon az estén az SNA aknavetőtüzeinek célpontjává váltunk. Számos katona megsérült, miközben egy helikopteren dolgoztak, de senki sem sérült meg súlyosan a TF Rangerből.

Az aknavető támadás megtorlásaként rajtaütöttünk a Lig Ligato házon, egy feltételezett SNA-biztonságos házon. A művelet végrehajtása szinte hibátlan volt. Habár SNA-milícia helyett segélymunkásokat találtunk az épületben. A segélymunkásokat elengedtük a következő napon, de a hírek a támadásunkról elértek a hírügynökségek asztalára, amelyek azonnal elhibázott terv végrehajtásával vádoltak minket. A TF Rangert a tudatlan média vádolta, hogy rossz célpontot támadott meg. Mi a jó célponton ütöttünk rajta, de a hírszerzésünk hibás volt. A bevetés sikeres volt abban a tekintetben, hogy a végrehajtási tervünk működött.

A következő két hónap során a TF Ranger további öt bevetést hajtott végre. Minden esetben bizonyította a TF Ranger, hogy a terv hatékony. A hatodik bevetésen Oszmán Attót, Aidíd első számú helyettesét és fő finanszírozóját elfogtuk, miközben egy járműkonvojjal utazott. A bevetésre nagy sikerként tekintettek és súlyos csapást mért az SNA-ra.

Az Oszmán Atto-féle bevetés, bár sikeres volt, pár hibás következtetéshez vezetett minket. A bevetés alatt a szomálik számos rakétahajtású gránátot (RPG) lőttek a TF Ranger helikoptereire. Szerencsére egyet sem találtak el. Az általános hozzáállás a TF Ranger sok tagjánál (magamat is beleértve) az volt, hogy az RPG-tűz hatástalan a helikopterek lelövésére. Azonban számos ranger érezte úgy, csak idő kérdése, mikor találják el az egyik helikopterünket, ha a célpont körül tartjuk őket. James Lechner hadnagy, a század tűztámogató tisztje számos alkalommal hangot is adott ezen véleménynek. A döntés, hogy helikoptereket alkalmazzunk célkörzetben, végül drága döntésnek bizonyult.

A VÉGSŐ BEVETÉS

Október 3-a vasárnap pont úgy kezdődött, mint bármelyik másik vasárnap Mogadishuban. A vasárnap volt a pihenőnap a TF Ranger számára. Szünetet tartottunk a sűrű, hatnapos kiképzési menetrendben, hogy időt adjunk a katonáknak a pihenésre és lazításra. Mindig készen álltunk a hívásra abban az esetben, ha hírt kapnánk egy lehetséges célpontról. Tíz hónapja voltam szakaszparancsnok a B-században és nagyon büszke voltam a szakaszom teljesítményére a TF Ranger hat korábbi bevetése során. Jólképzettek voltunk és úgy éreztem, teljesíteni tudunk bármilyen bevetést megfelelő hírszerzés esetén.

Épp röplabdáztam néhány katonámmal, amikor megpillantottam a századom parancsnokát, CPT Mike Steele-t, hogy az Egyesített Műveleti Központ (JOC) felé tart. Megkérdeztem, hogy vajon figyelmeztessen-e a többi chalk parancsnokot, és kezdjem-e riadóztatni az embereket. Azt mondta, találkozunk a JOC-nál az összes kulcsparancsnokkal azonnal, de jelenleg még az embereket ne riadóztassuk.

Megragadtam a szakaszőrmesterem és a többi szakasz parancsnokait és a JOC felé vettem az irányt. Út közben talákoztam Charles Elliott törzsőrmesterrel, a rangidős rajparancsnokkal és azt mondtam neki, hogy álljon készen a riadóra. Amikor beléptünk a JOC-ba, az egész helység zúgott az izgalomtól. Ami egykor rutin tippnek tűnt, biztos hírszerzési információvá vált. A hírszerző részlegünk azon volt, hogy megerősítse két kulcs SNA-tag tartózkodási helyét.

A helyzet végül is javult és a valós bevetés indításának lehetősége nőtt. Steele százados azt mondta, hogy hívjuk össze az embereket

és legyünk készenlétben. Közben a döntést meghozták, hogy végrehajtjuk a bevetést. Húsz perc alatt eligazítottak a bevetésről és biztosítottak számunkra egy légifelvételt a célterületről. Minden chalk parancsnok összefoglalta a tervet a századparancsnoknak és továbbította azt a pilótájának. Ezután a JOC-ból a hangárhoz rohantunk, hogy eligazítsuk a várakozó katonáinkat.

Miután elhagytam a JOC-ot, a körletembe rohantam és azt mondtam a rajparancsnokaimnak, hogy találkozunk az eligazítóban két perc múlva. Az eligazító egy régi iroda volt abban a hangárban, ahol tartózkodtunk, s tartalmazott egy nagy légifelvételt Mogadishuról. Eligazítottam az egész chalk-ot a nagy városi fotót és a kisebb, célterületet bemutató légifelvételt használva. Ezután elhagytuk a hangárt és a várakozó MH-60 Blackhawk-unkhhoz siettünk.

A fedélzeti főnök, Bill Cleveland törzsőrmester átadta nekem a rádiófejhallgatómat, amint beszálltam a helikopterbe. Feltettem a fejhallgatómat és rádióellenőrzést tartottam a pilótával és a másodpilótával, CW4 Ray Frankkel és CW3 Mike Duranttel. A chalk-om maradéka bepakolt a helikopterbe és a másik fedélzeti főnök, Tommy Field őrmester közölte a pilótával, hogy „fent” vagyunk s készen állunk az indulásra.

A szakaszom ugyanazzal a legénységgel repült a Fort Bragg-i felkészülési periódus óta. Számos alkalommal felkészültünk a hasonló bevetésekre, amik csak az utolsó pillanatban tisztázódnak. Feszülten figyeltük a rádióinkat, hogy a TF parancsnoka megadja a kódszót az indulásra.

Ahogy felemelkedtünk a földről, hallottam a rangereim izgatott ordítását a Blackhawk motorjainak zaján túl is. A felderítő repülőgép elkezdte küldeni a szituációs frissítéseket a célkörzet körüli akciókról. Épphogy csak elhagytuk a mogadishui repteret, amikor elhangzott a kódszó a támadás megindítására. Ekkor természetesen már tudtam, hogy bemegyünk.

Két perccel a kódszó elhangzása után Mike Durant kiáltott rám: „Egy perc van hátra.” A fedélzeti főnök kiáltotta tovább az üzenetet a helikopter többi része felé, és az ajtónál álló emberek elkezdtek előkészíteni a gyorsköteleket.

Láttam, hogy várakozunk a támadó erő helikoptereire, hogy tiszta legyen a körzet. Mindenhol por volt, ami rendkívüli módon megnehezített, hogy lássam a talajt. A ködön keresztül érzékeltem, hogy a támadó alegység a célkörzetben van. Láttam a kábító gránátok villa-

násait, amiket a támadó alegység dobott el, és hallottam a robbanások hangját, és hogy golyók repülnek mindenfelé.

Örökkévalóságnak tűnt, mire az MH-60 Blackhawk-unk a helyére manőverezett. A fedélzeti főnök kiáltott az ajtónál lévő embereknek, hogy engedjék le a köteleket. Az MH-60 elkezdett kiürülni, ahogy a chalk-om tagjai leereszkedtek a kötélén, egyik a másik után egy útkereszteződésbe a célterület mellett. Mielőtt levettem volna a fejhallgatóm, sok szerencsét kiáltottam a legénységnek, aztán megkezdtem az ereszkedést.

Ahogy földet értünk, azonnal elindultunk, hogy fedezéket keressünk. A körzet még mindig ködös volt a rotorszél által felvert portól, de hallottam a lövedékek zaját a fejem fölött. Eltartott pár pillanatig, mire orientálni tudtam magam. Aztán megpillantottam az előretolt figyelőm, és az első elérhető védett pozíció felé rohantam. . .

Néhány másodperccel később a por kitisztult. A rajparancsnokaim már parancsokat kiáltottak az embereiknek és pozícióba hozták őket. Minden raj (nagyjából hat ember) a kereszteződésbe futó utcákon orientálódott. Mindenki igyekezett annyi fedezéket találni, amennyit csak lehetett, de a nyitott kereszteződés nagyon keveset kínált. Ahogy rádióztam a századparancsnokomnak, láttam, ahogy a két szomszédos chalk is pozícióba helyezkedik. Minden chalk parancsnok rádión jelentette a századparancsnoknak, hogy elfoglalta a pozícióját.

Hirtelen őrjöngő hívást hallottam a Chalk 4 vezetőjétől, Matt Eversman törzsőrmestertől (SSG). Azonban Steele százados nem figyelte a rádióját. Úgy döntöttem, magam válaszolok SSG Eversman hívására. Az egyik rangere, Todd Blackburn közlegény (PFC) elvesztette az uralmát a gyorskötél felett és lezuhant körülbelül 60 láb¹⁶⁶ magasságból. Blackburn kritikus állapotban volt. Hogy tovább bonyolítsa a dolgokat, SSG Eversman jelentette, hogy erős tűz alatt állnak. Megpróbáltam lenyugtatni SSG Eversmant a rádión keresztül, és utasítottam, hogy keressen fedezéket, vigyék a sebesülteket biztonságba és folytassák az ellátását, amíg értesítem CPT Steele-t.

Eközben az én pozíciómon kisebb tömeg kezdett formálódni az emberekből. A tömeg főként férfiakból és nőkből állt, akik kíváncsiak voltak, ki landolhatott éppen a szomszédságukban. Eltávolítottuk őket az útból kézmozdulatokkal és feléjük dobott villanó gránátokkal.

¹⁶⁶ Körülbelül 18 méter.

A körzet körül a tüzelés fokozatosan erősödni kezdett. Nem sokkal azután, hogy szétszórtuk a kíváncsi nézelődőket, a reteszállásom kezdett szórványos tüzet kapni déli és nyugati irányból. A figyelmeimet a rádióról a harcra koncentráltam. Senki sem tudta meghatározni a chalk-omból, hogy merről érkezik a tűz, de láttam, hogy az AH-6 Little Bird helikopterek célpontokat támadnak déli irányban a 7.62-es géppuskáikkal.

A helyzet még feszültebbé vált, amikor egy nő kilépett az utcára a helyzetünkől délre és elkezdett felénk sétálni széttárt kezekkel. A nő mögött egy férfi volt, a kezében AK-47-essel látszólag élő pajzsként használva őt. Heard közlegény (PFC) felkiáltott: „Látom őt. Közvetlen mögöttem. Egy AK-ja (AK-47) van.” PFC Heard kilőtt egy hosszú sorozatot az M60 géppuskából, elugrasztva a két szomálit az utcáról.

Néhány perccel később számos gyerek sétált ki és elkezdtek a pozíciónk felé mutogatni. Nem akarván szemernyi esélyt sem adni, számos jól célzott lövést adtam le a gyerekek lába elé, [ezzel] fedezékbe zavarva őket. Lövedékek kezdtek elsüvíteni a fejünk fölött kelet felől, és a másik M60 lövésszem, Hawley specialista (SPC) az ellenséges tűz általános irányába kezdett tüzelni. Egy másik sorozat pusztán egy lábnyra¹⁶⁷ csapódott be SPC Hawley-től, de még mindig folytatta a tüzelést a célpontokra az utcán.

Eddigre a chalk-om minden tagja elkezdett fegyveres szomálikra tüzelni, ahogy kirohantak az utcára. A szomálik RPG-ket lőttek ki ránk és a helikoptereinkre minden irányból. A szemem sarkából észrevettem egy RPG-t cipelő nőt az utca túloldalán körülbelül 150 méterre. Felemeltem a CAR-15-ösm és kilöttem három lövedéket. Az első lövés mögé ment, de a következő kettő eltalálta a célpontot és a nő a földre zuhant.

A célkörzeten belül a támadó alegységet lekötötte, hogy felhajtja a szomálikat a célépületben. A földi reagálási alegység LTC McKnight [vezetése] alatt felvette a kapcsolatot SFC Watsonnal a Chalk 3 pozíciójánál és azonnal két páncélozott HMMWV-t (sic!) és egy szállító HMMWV-t küldött a Chalk 4 pozíciójához, hogy evakuálják PFC Blackburn-t. A földi reagálási erő maradéka a megállt a National Streeten, várva a támadó alegységre, hogy teljesítsék a bevetésüket.

CPT Steele figyelmeztetett minket a rádión, hogy a foglyokat felrakták és legyünk készenlétben, hogy az egyik 5 tonnás teherautó-

¹⁶⁷ Körülbelül 30 centiméter.

hoz menjünk a kivonáshoz. Az órára néztem, 1630 körül volt. 45 perce voltunk a célkörzetben. Elkezdtem a rajparancsnokaimnak mondani, hogy álljanak készen az indulásra, amikor hangos morajt hallottam a fejem fölül. [Az] Előretolt figyelő, SGT Mike Goodale ordította, „Uram, egy Blackhawkot most lőttek le.” Hirtelen rájöttem, hogy nem megyünk sehová a közeljövőben.

Ekkorra a küldetésünk rajtaütésből kimentési bevetéssé változott. 1LT Tom Ditomasso (sic!) látta, hol zuhant le a Blackhawk, így jelentette a roncs helyzetét és azonnal megkezdte chalk-ja helyszínre mozdítását. Összefoglaltam a helyzetet a rajparancsnokaimnak és pár perccel később el is indultunk a chalk-ommal az élen, a támadó erő követte és a szakaszőrmesterem chalk-ja foglalta el az utóvédet. A földi reagáló erő kezdetben követett minket, de egy másik út mentén próbált eljutni a roncsához, amikor az utcák egyre szűkebbek és szűkebbek lettek.

Eközben egy másik helikoptert, amelyet Michael Durant főtörzszászlós repült (ugyanaz a helikopter, amely bevitte a chalk-omat a kereszteződésbe) a célkörzetbe irányítottak az Indiai-óceán feletti pályájáról, hogy fedezettűzet nyújtson. Mielőtt elérte volna a célját, a helikoptert eltalálták és lezuhant a célkörzettől körülbelül egy mérföldre¹⁶⁸. Nagyméretű tömeg kezdett formálódni és a második helyszín felé indulni. Mivel az erőinket az első roncsához rendelték és nem volt más elérhető erőnk, két mesterlövész, Gary Gordon főtörzsőrmester és Randy Shugart törzsőrmester gyorskötéllel leereszkedett és megpróbálta biztosítani a helikoptert. A két mesterlövész vitézül küzdött egészen addig, amíg ki nem fogytak a munícióból. Hamarosan lerohanta és meggyilkolta őket a feldühödött szomáli csőcselék. (Mind Gary Gordont, mind Randy Shugartot posztumusz kintüntettek a Kongresszusi Becsületrenddel az akciójukért.)

Nem tehattünk meg többet száz méternél, amikor a szomálik zaklató tűzének célpontjává váltunk. Két oszlopra váltunk az út két oldalán és egyik épülettől a másikig mozogtunk. Hirtelen hangos dörrenés rázta meg az utcát, ahonnan eljöttem. Amikor a por elült, döbbenten láttam, hogy SSG Elliot és SGT Williamson a földön gurul. SGT Williamson ordított fájdalmában egy a lábát megsebesítő srapel miatt. SSG Elliot, aki ráugrott Williamsonra, hogy megvédje, sértetlen volt. Átküldtem az utcán a szanitécemet, hogy ellássa Wil-

¹⁶⁸ Egy mérföld körülbelül 1,6 kilométer.

liamsont és két másik katonával visszakisérje a földi reagálási erő-höz, amely még mindig követett minket.

Folytattuk az előnyomulást az utcán, de ezúttal sokkal óvatosabban. Kis távolságot tettünk meg, amikor CPT Steele hívott a rádión és azt mondta nekem, hogy csak 100 méterre vagyok a roncsától és forduljak balra (északra) a következő kereszteződésben. Előnyomultunk, amíg elértük a kereszteződést. Míden irányból fegyveres szomálik tüzeltek ránk. Úgy tűnt, mintha ólomfalba rohantunk volna. A tüzelés túl intenzív volt ahhoz, hogy csupán átsétáljunk az utcán. Elkezdtünk faltól falig és alacsony mászásban mozogni, minden elérhető fedezékért.

Rövid időre megálltam egy udvaron Goodale őrmesterrel és megpróbáltam hívni 1LT Tom Ditomasso-t (sic!) a rádión, hogy elvezessen minket a helyzetéhez. Válaszolt nekem, de nem értettem őt a körülöttünk folyó tüzeléstől. Tovább indultam az utcán, s ahogy felálltam, golyózápor zúdult oda, ahol térdeltem. Az egyik lövedék eltalálta SGT Goodale-t. Kiáltozni kezdett, „Eltaláltak! Eltaláltak” [Ahogy] Lenéztem, láttam az alatta gyűlő vértócsát.

Szerencsére Goodale őrmester sebesülése nem tűnt túl súlyosnak, így azonnal megragadtam a karjai alatt és behúztam az udvarra. Szinte azonnal az egyik szanitécünk berohant és megkezdte az elsősegélynyújtást. Ellenőriztem Goodale-t és biztosra vettem, hogy rendben lesz. A szanitéc biztosított, hogy a sérülés nem súlyos, így az utca felé vettem az irányt, hogy felzárkózzak a vezető alegységemhez. Gyorsan elértem a helyzetüket és amerikai katonákat láttam egy tömbbel előrébb. Azt gondoltam, hogy a katonák feltehetőleg vagy a CSAR-ból, vagy a Chalk 2-ből valók. Újra felálltunk és átvágtunk egy kis sikátoron. Ahogy az első katona elérte a kereszteződést, golyók áradata zúdult rá kelet és nyugat felől. Szerencsére ki tudott ugrani az útjukból és biztonságba tudott küszni. A következő pár ember átkelt és fedező pozícióba helyezkedett, hogy a chalk maradéka is átkelhesen. Vártam az előttem lévő ember jelére, és elkezdtem átrohanni a kereszteződésen. Félúton voltam a sikátorban, amikor a golyók elkezdtek felverni a port körülöttem. A katona, aki engem fedezett, CPL James Smith kilőtt egy 40 mm-es nagy robbanóberejű lövedéket az M203-as gránátvetőből az ismeretlen támadó felé és a tüzelés egy időre megszűnt és átkelhettem a sikátoron.

Nagyjából harminc méterre voltunk LT Ditomasso (sic!) szakaszától, de még mindig nem láttam a lezuhant repülőeszközt. Tudtam,

hogy közel kell lennem a helikopterhez, így rádióztam CPT Steele-nek, és azt mondtam neki, hogy egyesültünk a roncsnál. (Valójában a helikopter a sarkon túl volt egy sikátorban¹⁶⁹, nagyjából tíz méterrel arrébb.) SSG Boorne és SSG Elliot úgy kezdte pozicionálni az embereit, hogy biztosítsák a nyugati részét a repülőeszköz körüli területnek.

Úgy tűnt, hogy a tüzelés ereje minden perccel, amit ott töltünk, növekszik. A szomálik elkezdték sortűzben lőni az RPG-ket a helyzetünkre és lövedékek kezdtek lepattogni a falakról a fejünk felett. Az én M60 és M249 géppuskás lövészeim tüzeltek a célpontokra, ha lehetőségük volt rá, és elérték némi sikert. Abban a pillanatban, amikor az egyik szomáli fegyverrel előugrott, azonnal lekaszált a lövedékek zápora. Az M203-as gránátvetőink szintén elég hatásosnak bizonyultak az épületek ablakaiból tüzelő szomálik semlegesítésében. Annak ellenére, hogy a szomálik számbeli fölényben voltak, hatékonyan állítottuk meg az SNA-lövészek egymást követő hullámait.

Fedezéket találtam az utcán néhány lépcső mögött, amik egy kis udvarra vezettek. CPL Smith egy kicsit előttem volt egy kis bódé mögött. Hirtelen lövedékek hangját hallottam, ahogy elzúgnak a fejem fölött és a falba csapódnak. Kikukucskáltam a lépcsők mögül és tüzeltem a CAR-15-ösömmel egy csoport szomálira nagyjából 150 méter távolságra, akik a pozíciómra tüzeltek. Nem sikerült jó lövést leadnom a szomálikra abból a pozícióból, ahol tartózkodtam, így egy pár lábnyt előre mozogtam Smith tizedes felé, és elkezdtem neki mondani, hogy lőjön pár nagy robbanóerejű M203-as lövedéket felénk. Hirtelen egy másik sorozat ellenséges tűz landolt körülöttnk és Smith tizedes ordítani kezdett fájdalmában. Kiáltottam a mögöttem lévő katonának, hogy segítsen Smith tizedest mozgatni, aztán szükségem volt azonnal egy szanitécre.

Felhúztuk Smith tizedest a lépcsőn, amit fedezéknek használtam, és a kis udvarra vittük. Egy szanitéc érkezett szinte azonnal, és megkezdte Smith kezelését. Rádióztam CPT Steele-nek, hogy van egy újabb sebesültem, és hogy 13-ról 10 emberre csökkentünk. Elhagytam az udvart és SSG Elliothoz rohantam. Elmondtam neki, hogy Smith-t eltalálták és egy szanitéc dolgozik rajta az udvaron mögöttem. Ebben a pillanatban újabb sorozat géppuskatűz landolt pontosan

¹⁶⁹ Sikátornál jóval szélesebb utcáról volt szó, már csak azért is, mert egy Little Bird helikopter képes volt landolni benne.

közöttünk. Sosem fogom elfelejteni a beszélgetést köztem és SSG Elliot között.

SSG Elliot azt mondta, „Uram, szerintem egész jó ötlet volna, ha behúzódnánk az udvarra.”

Az egyetlen válasz amira gondolni tudtam ekkora az volt, „Valóban úgy gondolja?”

SSG Elliot azzal válaszolt, hogy megragadta a karom és mindketten bevetődöttünk az udvarra. A szanitéc kétségbeesetten dolgozott Smith tizedesen. Smith karjaiba két IV-t kötött be és egy másik katonára két kezét Smith jobb combjának belső felére szorítva próbálta elállítani a vérzést. Smith nem volt túl jól. A lövedék elszakította Smith combverőerét és a sebesülés túl magasan volt a lábán ahhoz, hogy érszorítót helyezünk rá. Az egyetlen mód a vérzés elállítására a közvetlen nyomás volt. Informáltam a parancsnokomat a helyzet komolyságáról és az udvar bejáratához mentem, hogy megnézzem, hogy bírják a katonáim az utca túloldalán.

Ekkorra extrém mód erős tüzet kaptunk északról és nyugatról. Tehetetlenül néztem az utca túloldaláról, ahogy még négy katonám megsebesül négy perc alatt. Őket mind biztonságba helyezték az udvaron az én helyzetem utcával átellenes oldalán. Aztán rádióztam CPT Steele-nek és informáltam, hogy van kritikusan sebesült katonám és csak három [harc]képes¹⁷⁰ ember maradt a chalk-omban, magamat is beleértve.

Aztán CPT Steele azt mondta nekem, hogy elszeparálódunk a földi reagáló erőtől és képtelenek a pozícióink elérésére. Hogy a helyzetet tovább rontsa, a földi reagáló erő szintén erős tűz alatt van és elszakad [az ellenségtől], hogy a sebesülteiket és foglyaikat visszavigyék a reptérre. Lenéztem az órámra, 1730 óra volt. Két órája voltunk bevetésen és gyorsan sötétedett.

Ahogy a chalk-om és az [támadó] erők követtek, hogy biztosítsuk a roncs nyugati részét, Chalk 2 és a CSAR csoport kétségbeesetten próbálta az MH-60 pilótáit kihúzni. A helikopter sárkányszerkezete összeomlott a pilóták körül, beszorítva a testüket. A pilóták valószínűleg életüket veszítették az ütközéskor. A légénység maradéka túlélte a becsapódást, és támogatta az erőfeszítéseket a pilóták holttestének visszaszerzésére. Hogy megvédjék magukat a lövedékektől és

¹⁷⁰ Itt feltehetőleg Perino hadnagy arra céloz, hogy ennyien maradtak, akik képesek egyedül mozogni és harcolni.

az RPG-lövedékek srapneleitől, amelyek keresztülrepültek a sikátoron. SGT John Belman mások segítségével felszedte a kevlár fedőlemezeket a helikopter padlójáról, és pajzsként használta. Sok erőfeszítés árán Donovan Briley főtörzsszáslós holttestét kiszabadították. A másik pilóta, Clifton Wolcott főtörzsszáslós továbbra is a repülőeszközben maradt és nem tudták kihúzni a roncsból.

A rangerek folytatták a próbálkozást, hogy kihúzzák Clifton Wolcott holttestét. Chalk 2 és a CSAR csoport veszteségeket szenvedett ennek során, így 1LT Ditomasso (sic!) úgy döntött, hogy ami az alegységéből és a CSAR csoportból maradt, egy épületbe viszi, ami szomszédos volt azzal az udvarral, ahol én tartózkodtam.¹⁷¹ 1LT Ditomasso (sic!) jelentette a pozícióját CPT Steele-nek rádión és megkezdte az őrszolgálatok állítását a pozíciója körül és a sebesültek ellátását, ahogy a sötétség úrrá lett Mogadishun.

Eközben az én pozíciómban Smith tizedes állapota semmivel sem lett jobb. Riasztó gyorsasággal veszített vért. Kritikusan kevés IV-nk maradt és rádöbbenem, hogy Smith tizedes meg fog halni, ha nem evakuáljuk azonnal. Három különböző alkalommal kérvényeztem MEDEVAC-ot, de minden alkalommal elutasítottak. Az elutasítás oka az volt, hogy az ellenséges tűz a célpont körzetében túl erős és három helikoptert már lelőttek vagy olyan súlyosan eltaláltak, hogy javításra szorul. Az volt minden, amit tehettünk, hogy biztosítottuk a pozíciónkat és vártuk a felmentő erő megérkezésére. Egy Blackhawk újra feltöltött minket munícióval és IV-kkel 1900 órakor, biztosítva a harcképességünket az éjszakára. Ahogy a pozícióm felett lebegett, láttam, ahogy a szomáli fegyveresek lövedékei eltalálják a helikoptert. Csak arra tudtam ekkor gondolni, hogy a helikopter pontosan a fejemre fog zuhanni.

Minden próbálkozás ellenére, hogy életben tartsuk a katonámat, Smith tizedes 2027 órakor elhunyt. Szerencsére minden más veszteségem stabil volt a szanitéceknek és a harci életmentő katonák¹⁷²

¹⁷¹ Di Tomasso és Perino nem tudták, hogy szomszédos épületekben tartózkodnak. Ha tudtak volna róla, akkor feltehetőleg megpróbálták volna irányított robbantással – ahogy az Di Tomassónál olvasható – „egybenyitni” a két területet és egyesíteni megfoglyatkozott erőiket.

¹⁷² A harci életmentő katonák (angolul: combat lifesavers) olyan katonák, akik kiképzést kaptak a sebesültek alapszintű, azonnali ellátására, amíg a szanitécek, PJ-k vagy más, képzett egészségügyi személyzet megérkezik.

munkájának köszönhetően. Értesítettem róla CPT Steele-t, hogy Smith tizedes meghalt és a többi sebesültem stabil.

Ekkorra minden erőnk biztosítva volt négy különböző helyen a roncs közelében. Mi biztosítottuk, hogy minden sikátort, ami a helyzetünkhöz vezetett, fedezett valaki, és meglehetősen magabiztos voltam a tekintetben, hogy ki tudunk tartani, amíg valamilyen felmentő erő megérkezik, hogy felvegyen minket és segítsen kihúzni Wolcott zászlós holttestét.

A biztonságunkat erősítve AH-6 Little Birdök folyamatosan köröztek a fejünk felett, 2,75 hüvelykes rakétákkal és 7.62-es géppuskákkal tüzelve a körülöttünk lévő ellenséges pozíciókra. A Little Birdök a pozícióinktól 25 méterre lévő célpontokra tüzeltek. Különböző okok miatt a tüzelés olyan közel volt, hogy az elhasznált 7.62-es töltényhüvelyek lepattogtak a kevlar sisakomról és a felrobbanó rakéták lökéshulláma a falnak lökött. Véleményem szerint az AH-6 Little Birdöknek köszönhetjük, hogy nem rohantak le minket.

A szomálik felbátorodtak, amikor a Little Birdöknek távozni kellett, hogy újrafegyverezzék és újratöltsék őket. De lekaszáltuk őket, abban a percben, ahogy előjöttek a pozíciójukból. A szomálikat nem képezték ki arra, hogy éjjel harcoljanak, és számos alkalommal nyíltan sétáltak a helyzetünk felé. Időről időre lekaszálták őket a lövedékek zápora.

Eközben a repülőtéren a TF Ranger parancsnoka rádöbrent, hogy a felmentő erőnek szüksége lesz páncélos támogatásra, hogy áttörjön az útzárakon a pozíciónk körül. A felmentő erő tartalmazta a földi reagálási erő maradékát, a gyorsreagálású erőt (QRF) a 10. hegyi hadosztályból (2-14 gyalogezred), két század maláj páncélozott csapatszállító járművet (APC) és pakisztáni tankokat. A küldetése ennek az ad hoc harci köteléknek az volt, hogy visszahozza a mi erőinket és visszahozzon bárkit, akit a második helikopterroncsnál talál. A földi reagálási erő és a QRF 2130 órakor elhagyta a repteret és csatlakozott a malájokhoz és a pakisztániakhoz az Új Kikötőben 2200 órakor. Elvégezték a végső koordinációt és az egész felmentő erő 2323 órakor elindult.

Eközben a roncsnál megkönnyebbülten hallottam, hogy a felmentő erő úton van. Elterjedt a hír, hogy a segítség úton van. Erős harc zaját hallottam a távolból. Több óra eltelt, és a nagy volumenű tüzelés – úgy tűnt –, hogy egyre közelebb és közelebb kerül a pozícióinkhoz. Láttam a nyomjelző tüzet, ahogy a tőlünk délre lévő épület-

ről lepattan és hallottam a hangos dörrenő hangját a tankok fő lövegének.

0155 órakor a felmentő erő egyesült velünk CPT Steele pozícióján. Maláj APC-k megálltak a pozíciónknál és a QRF katonái biztosították a körzetet. SSG Elliot és én segítettünk a sebesülteinket az APC-kbe rakni. Aztán én és a két megmaradt emberem a chalk-omból elindultunk, hogy egyesüljünk a Chalk 3-mal és a szakaszom maradékával. Amikor elértem SFC Watson-t, sokkolt, mikor megtudtam, hogy csak tizenheten maradtak a huszonhat rangeremből.¹⁷³ Nyolc rangerem megölték vagy megsebesítették.

Ami a szakaszomból maradt, egy épületben ült, amíg a felmentő erő biztosította a körzetet és megpróbálta kihúzni Clifton Wolcott testét a helikopterből. Eltartott egy kis időbe, de 0530-kor a testet kiszabadították a roncsból.

Tíz perccel később az erőink gyalog megkezdtek a visszavonulást. AH-1 Cobrák és a mi AH-6 Little Birdjeink kezdték lőni a velünk párhuzamos utcákat. Az egész erő épülettől épületig mozgott az ajtókat és az APC-ket használva fedezékül. Minden alkalommal, amikor egy ranger elért egy sikátort, végig lőtt rajta, amíg egy másik ranger megkerülte őt.

Folytattuk az utunkat az utcákon körülbelül egy fél mérföldön¹⁷⁴ át, amíg elértünk egy pakisztáni tankok által elzárt útszakaszhoz. Ránk várt körülbelül öt HMMWV és három APC. Bepakoltunk [magunkat] ezekbe a járművekbe, amilyen jól csak tudtunk és elindultunk a körülbelül öt mérföldre¹⁷⁵ lévő nagy labdarúgó stadionba, amit nagy segélyállomássá változtattak. A tizenöt órás megpróbáltatásunk végét ért.

¹⁷³ Itt Perino a harcképes rangerek számára és nem az életben maradtakéra utal.

¹⁷⁴ Körülbelül 800 méter.

¹⁷⁵ Körülbelül 8 kilométer.

ELEMZÉS

A bevetést követő hetekben és hónapokban volt időm, hogy gondolkodjak az október 3–4-én vívott csatán és az ahhoz vezető eseményeken. A terv, hogy begyakoroljunk egy általános sablonon alapuló tervet, lehetővé tette számunkra a gyors tervezést és végrehajtást. A nehéz kezdés ellenére, amit a szakaszom a felkészülési szakaszban átélt, úgy éreztem, a katonáim képesek gyorsan alkalmazkodni. A rangerek képesek voltak megérteni a művelet képlékeny természetét és gyorsan válaszolni a változó helyzetekre.

Ezen a ponton rá kell mutatnom, hogy a csatát egyéni szinten vívták. A harcot a városi környezetben (MOUT) nehéz irányítani és ellenőrizni, és nagyon decentralizált. A kiképzés elsősorban a konfliktusra és az egyéni katonai napi tevékenységre koncentrált. Úgy érzem, a tiszthelyetteseim közvetlenül voltak felelősek a körzetben elért sikereinkért.

A műveletek nem voltak problémamentesek. Ahogy minden bevetésünk bizonyította, a hírszerzésünk nem volt tökéletes. Például tényleg nem is gondoltam, hogy az SNA-nak ennyi RPG áll rendelkezésére.

Az október 3–4-i csata taktikai siker volt. TF Ranger elfogta pontosan azt, akit el akartunk fogni a célkörzetben és átadtuk az Egyesült Nemzeteknek. A bevetés rajtaütésből mentőakcióvá változott azután, hogy az első helikoptert lelőtték. A Ranger Harci Kötelék tagjai kitartóan küzdöttek tizenöt órán át, mivel elutasították, hogy megengedjék, egy amerikai az ellenség kezére kerüljön. A Ranger Harci Kötelék embereinek bátor akciója lehetővé tette, hogy végrehajtsák a küldetésüket, és megelőzzék a mészárlást a „fekete tengeri csata” során.

***A Documenta Historica* eddig megjelent számai**

1992

1. Az 1887-es földközi-tengeri egyezmények [Nyemcsok Attila] (elfogyott)
2. A tilsiti béke (1807. júl. 7.) [Szász Erzsébet] (elfogyott)
3. Talleyrand, Charles-Maurice: Értekezés annak előnyeiről, hogy a jelen körülmények között új gyarmatokat szerezzünk [Szász Géza]
4. A schönbrunni béke (1809. okt. 14.) [Szász Erzsébet]
5. Edvard Beneš: Zúzzátok szét Ausztria-Magyarországot! (A cseh-szlovákok áldozatának történelmi bemutatása) [Gulyás László] (elfogyott, utánnnyomás: 23. sz.)
6. Korai angolszász törvények I. A kenti törvények [Szántó Richárd] (elfogyott)
7. Az 1939–40-es finn–szovjet háború dokumentumai [Engi Imre]
8. Dokumentumok az orosz-szovjet törekvésekről a Boszporusz és a Darda-nellák megszerzésére (Konstantinápoly-egyezmény, 1915; német–orosz tárgyalások, 1940) [Boros Tamás]

1993

9. A Birodalom és Észtország. A szovjet–észt szerződések megszületésének dokumentumai (1939. szeptember) [Vandlik Krisztina]
10. Edward Balliol skóciai hadjárata. Részletek a Lanercosti krónikából és a bridlingtoni kanonok Gestájából [Kiss Andrea]
11. Az 1943. decemberi Beneš–Sztálin–Molotov-megbeszélések dokumentumai [Gulyás László]
12. Békeszerződés Nagy-Britannia és az Egyesült Államok között (1783. szept. 3.) [Kökény Andrea]

13. Új bécsi tudósítások a kiváló Schwarzenberg grófnak a tatai, veszprémi és palotai erődök és más helyek elfoglalásáról, a szigeti erőd összeomlásáról és a Törökországban napról napra erősödő hanyatlásról (1599) [Lévai Judit]
14. 1789 Franciaországa a panaszok tükrében [Gyuricza Róbert]

1994

15. Az 1594-es birodalmi gyűlés határozatai a magyar háborút illetően [Wölfinger Ildikó]
16. Volgai német dokumentumok (1918–1941) [Opauszki István]
17. Az 1916. évi arab felkelés kiáltványa [Ferwagner P. Ákos – Lőkös István]
18. A Bayeux-i faliszőnyeg [Varga Vanda Éva] (elfogyott, utánnyomás: 34. sz.)

1995

19. A Constantinus-i adománylevél (Donatio Constantini – VIII. sz.) [Piti Ferenc] (elfogyott)
20. A Hét Sziget Köztársaság és Kapodisztriasz [Szász Erzsébet]
21. A lengyel emigráns kormány és a Szovjetunió kapcsolatfelvételének dokumentumai, 1941 [Csősz László]
22. Németország két megosztási terve (Morgenthau-terv, Frankfurti dokumentumok) [Mayer János]
23. Edvard Beneš: Zúzzátok szét Ausztria-Magyarországot! (A cseh-szlovákok áldozatának történelmi bemutatása) [Gulyás László] (az 5. sz. utánnyomása)
24. Az 1849-es magyar–velencei szerződés [Krámlí Mihály]
25. Az Anitta-felirat (i. e. 1600 körül) [Bolega Erika]

1996

26. A jeruzsálemi Szent János Lovagrend regulája [Homonnai Sarolta – Hunyadi Zsolt]
27. Az amerikai alkotmányozási vita: a föderalisták írásaiból (1787–1788) [Berkés Tímea]
28. Források a németek Szovjetunióba történő kitelepítéséről Közép-Kelet-Európából (1945–1953) [Köteles Péter]

29. Turgot: Levelek a toleranciáról [Balázs Péter]

1997

30. Európai nemzeti kisebbségek kongresszusainak határozatai (1925–1937) [Eiler Ferenc]
31. Vikingek az angolszász krónikában [Rimaszombati Károly] (elfogyott)
32. Gildas: Britannia romlásáról [Novák Veronika] (elfogyott)

1998

33. Az 1904-es szerb–bolgár szerződések [Horváth Krisztián]
34. A Bayeux-i faliszőnyeg [Jóhárt Júlia – Varga Vanda Éva] (a 18. sz. utánnyomása + színes melléklet, elfogyott)
35. Szultáni fermán a Bolgár exarchátus megalapításáról (1870. febr. 28.) [Horváth Krisztián]
36. A fiatal Napóleon írásai Korzikáról [Jókai Rita]
37. Esztergom 1595-ös visszavétele a napi jelentések tükrében [Bagi Zoltán Péter – Szász Géza]
38. Ausztria határai (Saint-Germain, 1919. szept. 10.) [Eveli Péter – Dobos Erzsébet]
39. Tervezet a kereszténység leendő békéjéről (Podjebrád-béketerv, 1464) [Karát Tamás]
40. Törvény Skócia lefegyverzéséről (1746) [Fejér Ingrid]

1999

41. Az 1902-es orosz–bolgár katonai konvenció [Horváth Krisztián]
42. Szemelvények Aeneas Sylvius Piccolomini „Európa” c. művéből [Nótári Tamás]
43. Marcus Tullius Cicero M. Caelius védelmében mondott beszéde [Nótári Tamás]

2000

44. „A Népszövetség halála”. Dokumentumok az olasz–etióp konfliktus történetéből (1935–1936) [Szélinger Balázs]
45. A szudétánémet kérdés a második világháborúban (Edvard Beneš és Wenzel Jaksch levelezése 1939–1943) [Kasza Péter]

46. Načertanije (A szerb nemzeti és külpolitika titkos dokumentuma, 1844) [Szajcsán Éva]
47. Juan Donoso Cortés: Értekezések [Bán Mónika]
48. Napóleon trianoni dekrétuma az Illír Tartományok megszervezéséről (1809. dec. 25.) [Pándi Eszter]
49. Dokumentumok az 1911–1912-es olasz–török háborúból [Horváth Krisztián]

2001

50. Mary Rowlandson fogságának és szabadulásának elbeszélése [Zámbó Ildikó]
51. Marcus Tullius Cicero Q. Ligarius érdekében mondott beszéde [Nótári Tamás]
52. Békeszerződés az Egyesült Államok és Mexikó között (1848) [Kökény Andrea]
53. Navigatio Sancti Brendani Abbatis * Szt. Brendan apát tengeri utazása [Majorossy Judit] (elfogyott)

2002

54. Az 1930-as görög–török barátsági és semlegességi szerződés [Balogh Ádám]
55. John F. Kennedy és Nyikita Sz. Hruscsov levelezése a kubai rakétaválság alatt [Simon Ágnes – Simon Eszter]
56. Korzika 1755-ös és 1794-es alkotmánya [Tandori Mária]
57. Jugoszlávia külpolitikai dilemmája 1940-ben [Tóth-Szenesi Attila – Szajcsán Éva]
58. Állam – Szent Unió – Skizma [Kovács Kálmán Árpád]

2003

59. Három középkori germán törvénykönyv [Huszár Edit]
60. Az első világháború és a spanyol semlegesség [Pallagi Mária]
61. Edvard Beneš: Az osztrák probléma és a cseh kérdés [Gulyás László – Halmos Tamás]
62. Johann Martin Honigberger: Napkeleti gyümölcsök [Buczko Zsuzsanna]

2004

- 63. Zsebkalauz Németországhoz [Kovács Melinda – Szilárd Balázs]
- 64. Sztálin és Tito moszkvai titkos találkozása. 1948. február 10. [Vukman Péter]
- 65. Olasz–spanyol kapcsolatok a második világháború idején [Katona Eszter]

2005

- 66. A konstantinápolyi egyezmény (1800. ápr. 1.) és Ali pasa levélváltása a Jón-szigetek kormányzójával (1807–1808) [Szász Erzsébet]
- 67. Szemelvények Zsigmond lengyel herceg budai számadásából [Horogszegi Zoltán – Rábai Krisztina]
- 68. Hydatius: Chronica (379–469) [Széll Gábor]
- 69. Magyar források a finn–szovjet téli háborúhoz. 1939. nov. 30. – 1940. márc. 12. [Vámos Barbara]
- 70. A szovjet–jugoszláv konfliktus története a források tükrében (1948. február – 1949. november) [Vukman Péter]
- 71. Az 1945-ös szovjet atomkémkedés dokumentumok tükrében [Cora Zoltán]
- 72. Hruscsov–Tito levélváltás 1954 [Ifj. Prohászka Géza]

2006

- 73. Konrad Adenauer kancellár beszéde az első nyugatnémet kormány programjának vitájában (1949) [Mucsi András]
- 74. A késő Anjou-kori dalmát és magyar tengeri hajózás 1381-ből és 1382-ből származó oklevelek alapján [Juhász Ágnes]
- 75. Németország és Nagy-Britannia diplomáciai kapcsolatai 1892–1904 között (A Tilley- memorandum, 1905) [Rostás Róbert]
- 76. A Jézus Társaság feloszlata (1759–1773) [Babarczy Dóra]

2007

- 77. A Lex Iritana (egy Flavius-kori municipium törvénye) [Illés Imre Áron]
- 78. A Bor-Kalán nemzetség birtokperének ítéletlevele 1332-ből [Papp Róbert]

2008

- 79. A Szent István csatahajó elsüllyedése. 1918. június 10. [Bánsági Andor] (elfogyott)
- 80. Tunnunai Victor: *Chronica* (444–565). [Széll Gábor]
- 81. Spanyol dinasztikus alternatíva: a karlisták [Polácska Edina]

2009

- 82. Városi törvények a római köztársaság utolsó századából [Janzsó Miklós – Szabó Ádám Ágoston]

2010

- 83. Békeszerződés Anglia és a Holland Egyesült Tartományok között (Breda, 1667. július 31.) [Palotás Zsolt]

2011

- 84. Hivatalnokok, lázadók, szerzetesek (Késő római szöveggyűjtemény 1.) [Bara Péter – Illés Imre Áron – Palotás György – Szabó Ádám Ágoston – Varga Ferenc]
- 85. Városi közigazgatás a *Digesta* 50. könyvében [Illés Imre Áron]
- 86. Idősebb Plinius a mágiáról [Takács Anikó]

2012

- 87. Bukott püspökök, eretnekek, pogányok (Késő római szöveggyűjtemény 2.) [Hajdú Attila – Horváth Beáta – Kósa Maja – Mihálykó Ágnes – Szabó Ádám Ágoston]
- 88. Békeszerződés Anglia és a Holland Egyesült Tartományok között (Westminster, 1674. február 19.) [Palotás Zsolt]
- 89. Dokumentumok a szaúdi–amerikai kapcsolatok történetéből. A dzahráni konzulátus és légi bázis szerződése (1943–1949) [Gulyás K. László]
- 90. Források a spanyol expanzió japán periódusának (1587–1636) tanulmányozásához [Túróczy Tamás]

2014

- 91. Matthew Calbraith Perry 1853–1854-es expedíciója Japánba [Nagy Dávid]

92. Dokumentumok a brit–jugoszláv kapcsolatok történetéhez (1949–1953) [Benyus Máté – Csernus-Lukács Szilveszter – Tóth Marcell]
93. Iulianus Apostata: Beszéd az antiochiaiak ellen, avagy a Szakállgyűlölő (Or. XII.) [Solymosi Benedek]

2015

94. Források az 1360-as év nádori közgyűléseinek tanulmányozásához [Domokos Noémi]

2016

95. Maximianus és Constantius dicsőítése (Késő római szöveggyűjtemény 3.) [Gönczi Gergő és Szabó Ádám Ágoston]
96. Az utolsó Valois-k és a Bourbonok francia királysága ediktumok tükrében [Ihász Barbara]
97. Az 1949-es izraeli–transzjordániai fegyverszüneti tárgyalások dokumentumai [Kádár József]

2017

98. Az 1955-ös csehszlovák–egyiptomi fegyverüzlet dokumentumai [Krajcsír Lukács]

2018

99. Pilgrim passauai püspök oklevelei a 10. század végéről [Gáspár Vince]
100. Az 1968-as csehszlovákiai bevonulás a 31. harckocsiezred összefoglaló jelentése alapján [Csík Ádám Lajos]

2019

101. A „fekete tengeri” csata. Források az 1993. október 3–4-i mogadishui csata hadtörténetéhez [Lengyel Ádám]

X 280701